

Analiza działalności Wigierskiego Parku Narodowego w roku 2003

KRZYWE 2004

Spis treści

1. WSTĘP	3
1.1. Powierzchnia Parku	3
1.2. Wykupy gruntów i budynków	4
1.3. Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego	5
1.4. Plany zagospodarowania przestrzennego	5
1.5. Kronika Parku	7
1.6. Łączność	7
1.7. Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa	7
2. ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	8
3. ANALIZA I OCENA WYPEŁNIENIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	10
3.1. Ochrona ekosystemów leśnych	10
3.1.1. Ochrona lasu	10
3.1.2. Hodowla lasu	14
3.1.3. Pozyskanie i sprzedaż drewna	16
3.1.4. Ochrona przeciwpożarowa	20
3.2. Ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych	23
3.3. Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie	24
3.4. Ochrona ekosystemów wodnych	25
3.5. Ochrona gatunków roślin i zwierząt	28
3.6. Działalność naukowa	33
3.7. Działalność edukacyjna	35
3.8. Turystyka	45
3.9. Monitoring środowiska i przyrody	50
3.10. Współpraca z zagranicą	52
3.11. Zagospodarowanie przestrzenne	54
3.12. Ochrona wartości kulturowych	55
3.13. Ochrona przed szkodnictwem	56
3.14. Infrastruktura gospodarcza	57
4. INFORMATYKA	58
5. ANALIZA STANU BHP	59
6. RADA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO	61
7. KONTROLE ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE	62
8. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI SAMORZĄDOWYMI I EKOLOGICZNYMI	64
9. WNIOSKI DO DZIAŁALNOŚCI NA 2004	69
ZAŁĄCZNIKI	70

1. WSTĘP

1.1. Powierzchnia Parku

Dorota Zaborowska

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów, z dnia 6 marca 1997 r., w sprawie Wigierskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 24 poz. 124), powierzchnia parku wynosi 15.085,49 ha. Wokół parku utworzona jest strefa ochronna, zwana otuliną, o powierzchni 11.283,81 ha.

Dnia 2 lipca 2003 r. Wigierskiemu Parkowi Narodowemu został nadany nowy statut (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 02.07.2003 r., Dz. U. Nr 136, poz. 1297). Park wykonuje swoje zadania statutowe w oparciu o podział organizacyjny wprowadzony w 1996 roku, według którego park dzieli się na dwa leśne obręby ochronne:

Obręb Ochronny Wigry o powierzchni 4639,17 ha, Obręb Ochronny Maćkowa Ruda o powierzchni 4949,25 ha, oraz Wydzielony Wodny Obwód Ochronny Wigry o pow. 2802,02 ha.

W Obrębie Ochronnym Wigry funkcjonuje 5 obwodów ochronnych: Obwód Ochronny Lipniak - o pow. 919,50 ha, Obwód Ochronny Krzywe- o pow. 974,25 ha, Obwód Ochronny Leszczewek- o pow. 866,64 ha, Obwód Ochronny Gawarzec- o pow. 903,55 ha, Obwód Ochronny Słupie- o pow. 975,23 ha

Obręb Ochronny Maćkowa Ruda składa się także z 5 obwodów ochronnych: Obwód Ochronny Powały- o pow. 597,37 ha, Obwód Ochronny Krusznik- o pow. 1094,44 ha, Obwód Ochronny Lipowe- o pow. 1011,72 ha, Obwód Ochronny Mikołajewo- o pow. 1117,11 ha, Obwód Ochronny Wysoki Most- o pow. 1128,61 ha.

Wydzielony Wodny Obwód Ochronny Wigry obejmuje następujące jeziora: Wigry - 2199,72 ha, Pierty - 237,53 ha, Białe - 101,50 ha, Długie - 79,90 ha, Krusznik- 6,71 ha, Muliczne - 25,64 ha, Leszczewek - 21,85 ha, Mulaczysko - 18,19 ha, Omułowek - 17,80 ha, Postaw - 15,77 ha, Okrągłe - 14,32 ha, Suchar Wielki - 11,50 ha, Królówek - 10,07 ha, Czarne k. Bryzgia - 7,64 ha, Białe k. Piert - 6,07 ha, Klonek - 5,02 ha, Czarne k/ Gawrych Rudy- 2,79 ha.

Powierzchnia gruntów Skarbu Państwa w granicach parku obejmuje 12.390,44 ha. W porównaniu do roku ubiegłego uległa nieznacznej zmianie (12.390,72 ha), w związku z jednoczesnym powiększeniem jej o 2,75 ha (wykup gruntów prywatnych) oraz zmniejszeniem o 3,03 ha związanym z wygaśnięciem trwałego zarządu do nieruchomości położonej w obrębie ewidencyjnym Lipniak. Nieruchomość ta składająca się z działek o nr 51 i 52 została przekazana na rzecz Starostwa Powiatowego w Suwałkach, w celu prowadzenia Ośrodka Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi o Zasięgu Ponadlokalnym – ośrodka rolnictwa tradycyjnego. W skład tej nieruchomości wchodziły grunty rolne o pow. 2,77 ha, grunty zabudowane – 0,10 ha i pozostałe – 0,16 ha. Od 2000 r. była nieodpłatnie użyczona Starostwu na wyżej wymieniony cel, które w zamian przekazało mieszkanie w Suwałkach dla dwóch osób, nie pracujących w parku, a zajmujących osadę służbową. W związku z tym zwolniło się mieszkanie dla podleśniczego zamieszkującego dotychczas poza terenem swojego obwodu.

Wniosek Parku w tej sprawie został zaakceptowany przez Ministra Środowiska (pismo z dnia 3.06.2003 r.), a decyzję o wygaśnięciu trwałego Zarządu wydało Starostwo Powiatowe w Suwałkach.

Stan prawny gruntów

Nieruchomości Skarbu Państwa o powierzchni 7.729,38 ha (62%) posiadają założone księgi wieczyste. W 2003 r. uregulowano stan prawny gruntów o powierzchni 2.560,47 ha, na które składają się:

- jeziora położone na terenie gminy Suwałki (2.097,08 ha) i Nowinka (446,13 ha),
- rzeki położone na terenie gminy Suwałki (16,44 ha),
- grunt o pow. 0,82 ha w gminie Suwałki, na którym znajduje się siedziba parku.

Park będzie czynił dalsze starania zmierzające do założenia ksiąg wieczystych dla pozostałych gruntów o pow. 4.661 ha. Postęp prac w tym zakresie jest w dużej mierze uzależniony od posiadania środków finansowych na sporządzenie wymaganej dokumentacji (6-8 tys. zł).

Ponadto w 2003 r. rozpoczęto prace nad komputerową ewidencją gruntów Skarbu Państwa, które mają doprowadzić do zgodności posiadanej przez park ewidencji gruntów z Powszechną Ewidencją Gruntów w poszczególnych starostwach.

1.2. Wykupy gruntów i budynków

Dorota Zaborowska

W 2003 roku Wigierski Park Narodowy dokonał wykupu 2,75 ha gruntów prywatnych, złożonych z następujących użytków:

- lasy i grunty leśne - 2,24 ha,
- łąki - 0,32 ha,
- nieużytki - 0,18 ha,
- grunty pod rowami - 0,01 ha.

Wymienione grunty położone są w Obwodzie Ochronnym i obrębie ewidencyjnym Krusznik, w gminie Nowinka, pomiędzy jeziorami Wigry i Krusznik. Wykup został sfinansowany ze środków EkoFunduszu, w ramach realizacji przedsięwzięcia „Czynna ochrona zagrożonych gatunków storczykowatych w rejonie Puszczy Augustowskiej”.

Grunty prywatnej własności w granicach parku zajmują powierzchnię 2452,30 ha, większość z nich to zabudowane tereny wsi i obszary użytkowane rolniczo. Część z nich (około 250 ha), posiada bardzo wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe. Są to:

- łąki nad rzeką Wiatrołużą i Maniówką,
- łąki na gruntach wsi Cimochowizna,
- kompleks torfowiskowy w Rosochatym Rogu,
- pas podmokłych łąk pomiędzy jez. Wigry i Mulaczysko (Jurkowy Róg),
- kompleks torfowiskowy nad jez. Widne,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

- torfowiska pomiędzy jez. Wigry a północnym brzegiem jez. Czarne,
- wyspy na jeziorze Wigry.

Z wymienionych gruntów bardzo pilnie należałoby wykupić łąki nad Wiatrołużą i Maniówką oraz łąki położone na gruntach wsi Cimochowizna. Znajdują się tam stanowiska roślin o statusie gatunków wymierających i narażonych na wyginięcie oraz rzadko występujących. Łąki ulegają stopniowemu zarastaniu ze względu na zaprzestanie ich koszenia i wypasu, co spowoduje wyeliminowanie cennych gatunków roślin. Pozostałe z wymienionych gruntów można określić jako pilne do wykupu.

Na szczególną uwagę zasługują również nie użytkowane grunty położone poza granicami parku ale w bezpośrednim jego sąsiedztwie, tj.: kompleks podmokłych łąk i torfowisk przylegający do południowo-wschodniej granicy WPN-u we wsi Sarnetki, wilgotne łąki na cyplu pomiędzy jez. Czarne i Krzywe. Uzasadnieniem ich wykupu jest ocalenie cennych zbiorowisk roślinnych, a także pojedynczych egzemplarzy gatunków wymierających. Najbardziej pilny jest wykup dwóch niewielkich łąk położonych pomiędzy jez. Czarne i Krzywe, ze względu na występowanie tam rzadkiego gatunku storczyka. Tylko szybko podjęte właściwe zabiegi ochrony czynnej mogą zachować to stanowisko. Park nie dysponuje środkami finansowymi na wykupy wyżej opisanych gruntów, w związku z tym co roku podejmuje działania w celu uzyskania dotacji pozabudżetowych.

W 2003 r. Park nie dokonywał wykupu budynków.

1.3. Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego

Jarosław Borejszo

Przez cały rok trwały prace nad projektami załączników do nowego rozporządzenia Ministra Środowiska, w sprawie ustanowienia planu ochrony Wigierskiego Parku Narodowego. Po ostatecznym zaopiniowaniu przez Radę Parku i Krajowy Zarząd Parków Narodowych załączniki zostaną przekazane do zaopiniowania samorządom.

W 2003 roku podstawą działalności ochronnej parku były roczne zadania ochronne zatwierdzone przez Ministra Środowiska.

1.4. Plany zagospodarowania przestrzennego

Janina Kamińska

W 2003 roku przestały obowiązywać plany zagospodarowania przestrzennego gmin. Jedyne gminy, które podjęły uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego korzystały z zapisów planów dotąd obowiązujących.

Po wejściu w życie nowej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym park przedstawiał swoje opinie dotyczące zabudowy w formie zaskarżalnego postanowienia. Do końca 2003 roku prace nad planami zagospodarowania przestrzennego rozpoczęto w gminie Suwałki i Giby. Nie dotarły do parku informacje o podjęciu działań związanych z wykonaniem planu miejscowego z gmin Nowinka i Krasnopol. W ciągu 2003 roku park kontynuował prace nad sformułowaniem zapisów rozporządzenia

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

w sprawie planu ochrony WPN-u. Zapisy zawarte w projekcie rozporządzenia są syntezą zaleceń i ustaleń planu ochrony zatwierdzonego Zarządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2000 roku.

1.5. Kronika Parku

Anna Krzysztofiak

Kronika Wigierskiego Parku Narodowego prowadzona jest na bieżąco. Ostatni tom dotyczy roku 2002 i obejmuje 28 stron tekstu oraz 32 zdjęcia. Obecnie opracowywane są dane dotyczące roku 2003. Kronika jest wyłożona do wglądu w sekretariacie WPN-u.

1.6. Łączność

Piotr Pieczyński

Od kwietnia 2000 roku, zgodnie z decyzją Państwowej Agencji Radiokomunikacji - Zarządu Okręgowego w Białymstoku (obecnie Urząd Regulacji Telekomunikacji i Poczty), Wigierski Park Narodowy wykorzystywał dwa kanały: 48.300 i 160.550 MHz.

Organizacja sieci radiokomunikacji ruchomej lądowej w roku 2003 była następująca:

a) stacje radiowe:

- główna stacja bazowa (GSB - Dyrekcja WPN),
- stacje przekaźnikowe (Krzywe, Królówek, Lipowe),
- lokalne stacje bazowe (LSB) w leśniczówkach i niektórych osadach pracowników służby parku,
- radiotelefony przewoźne,
- radiotelefony nasobne;

b) kanały radiowe:

kanał 1 – roboczy: łączność bezpośrednia dla wszystkich radiotelefonów w sieci pozostających w zasięgu

kanał 2 i 3 – łączność z GSB poprzez stacje przekaźnikowe w sytuacji braku łączności na kanale 1,

kanał 3, 4, 5 – łączność ze strażą pożarną, kanały wykorzystywane wyłącznie przez punkt alarmowo dyspozycyjny WPN i służbę ochrony przeciwpożarowej parku;

c) sprzęt radiokomunikacyjny: w sieci pracują radiotelefony Motorola P200, GP340, M216, Yaesu FTL-1011.

W 2004 zostaną podjęte działania nad przedłużeniem zezwolenia na wykorzystywanie częstotliwości i użytkowanie sprzętu radiokomunikacyjnego.

1.7. Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa

Dorota Zaborowska

W 2002 r. nie przejmowano nieruchomości Skarbu Państwa.

2. ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

Jarosław Borejszo

W 2003 roku w WPN podjęto działania dla przeciwdziałania następującym zagrożeniom wypełniania podstawowych funkcji parku.

Lp.	Identyfikacja i opis zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji zagrożeń
1.	Zanieczyszczenie wód.	Rozbudowa systemu kanalizacji i zaopatrzenia w wodę, budowa sanitariatu.
2.	Niezgodność z siedliskiem składu gatunkowego, struktury przestrzennej i wiekowej drzewostanów.	Kształtowanie struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów, przygotowanie gleby pod odnowienia, sadzenie gatunków zgodnych z siedliskiem, pielęgnacja upraw leśnych.
3.	Zagrożenie drzewostanów ze strony owadów.	Kontrolne poszukiwania owadów w glebie, wykładanie pułapek na owady, korowanie surowca drzewnego, pocięcie na kawałki (zrębkowanie) gałęzi, usuwanie drzew opanowanych przez owady.
4.	Zagrożenie drzewostanów sosnowych na gruntach porolnych, przez grzyby chorobotwórcze.	Zwalczanie huby korzeniowej, poprzez zabezpieczanie pniaków preparatem biologicznym.
5.	Szkody wyrządzone w drzewostanach przez duże zwierzęta roślinożerne.	Zabezpieczanie mechaniczne oraz preparatami odstraszałkami (repelentami) upraw leśnych, wykonanie nowych i naprawa starych ogrodzeń, redukcja liczby jeleni i saren.
6.	Szkody w uprawach rolnych na obszarach ochrony krajobrazowej.	Uprawa poletek zaporowych i odstrzał redukcyjny zwierząt łownych.
7.	Uszkodzenia w drzewostanach w wyniku działania wiatru, śniegu i lodu.	Usuwanie części drzew połamanych i wyrwconych.
8.	Zagrożenie pożarowe lasów.	Wykonanie pasów przeciwpożarowych, utrzymanie dróg umożliwiających dojazd do pożarów.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

9.	Pojawianie się niepożądanych gatunków roślin zielnych, drzew i krzewów (sukcesja) w łądowych ekosystemach nieleśnych.	Koszenie łąk i usuwanie drzew i krzewów w celu zachowania nieleśnych zbiorowisk roślinnych.
10.	Spadek różnorodności gatunkowej ryb w ekosystemach wodnych parku.	Zarybianie wód gatunkami ryb zagrożonych wyginięciem: sielawą, sieją szczupakiem, trocią jeziorową, sumem, linem. Odłowy tarlaków, odłowy regulacyjne.
11.	Pogarszanie warunków sanitarnych i tlenowych w strefie trzcinowisk jeziora Wigry, spowodowane akumulacją materii organicznej pochodzącej z rozkładu roślinności wynurzonej oraz osiadania glonów nitkowatych.	Zimowe koszenie roślinności wynurzonej.
12.	Wzrost liczebności barszczu sosnowskiego – gatunku obcego florze parku.	Fizyczne niszczenie rosnących osobników.
13.	Zmniejszanie liczebności populacji storczyków: miodokwiata krzyżowego i kukuczki kapturkowej, występujących na pojedynczych stanowiskach w Polsce.	Przenoszenie osobników spoza parku na nowe stanowiska w parku.
14.	Likwidacja siedlisk owadów gniazdujących w glinie, spowodowane zanikaniem tradycji budowania obiektów gospodarczych z gliny oraz usuwaniem starych budynków zbudowanych z gliny.	Budowa w terenie obiektów z gliny.
15.	Zanikanie miejsc rozrodu płazów (głównie rzekotki drzewnej i kumaka nizinnego) spowodowane zbyt wczesnym wysychaniem zbiorników wodnych.	Odtwarzanie i pogłębienie naturalnych zbiorników wodnych.
16.	Spadek liczebności populacji ptaków, spowodowany brakiem dostatecznej ilości naturalnych miejsc do gniazdowania.	Rozmieszczenie w terenie budek lęgowych. Pozostawianie w lesie drzew dziuplastych.
17.	Wypadki i zranienia zwierząt dziko żyjących.	Leczenie rannych zwierząt w wolerze zlokalizowanej w Maćkowej Rudzie.
18.	Spadek liczebności populacji motyla mszarnika jutta, występującej na jednym stanowisku w Polsce	Inwentaryzacja liczebności populacji.
19.	Niszczenie kapliczek nadrzewnych.	Wykonanie nowych oraz renowacja istniejących kapliczek nadrzewnych.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

20.	Dewastacja obiektów zabytkowych.	Porządkowanie cmentarza Staroobrzędowców we wsi Rosochaty Róg.
21.	Dewastacja urządzeń turystycznych.	Remonty istniejących urządzeń turystycznych.
22.	Urbanizacja terenu oraz nieskuteczność działań administracji w likwidacji obiektów wzniesionych bez pozwoleń w minionych latach.	Wszczywanie postępowań administracyjnych w stosunku do obiektów niezgodnych z planami zagospodarowania przestrzennego gmin.
23.	Wysychanie drzew przy brzegu Jeziora Długiego oraz ograniczanie populacji ryb na jeziorach WPN spowodowane wzrostem populacji kormorana czarnego.	Brak możliwości do zaakceptowania na terenie parku narodowego metody eliminacji tego zagrożenia.

3. ANALIZA I OCENA WYPEŁNIENIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

3.1. Ochrona ekosystemów leśnych

3.1.1. Ochrona lasu

Dorota Zaborowska

W ramach ograniczania zagrożeń ze strony owadów – patogenów pierwotnych przeprowadzono prognozowanie ich występowania. Wykonano:

- obserwacje intensywności lotów brudnicy mniszki. Polegały one na próbnym odłowach brudnicy mniszki w 53 szt. pułapek feromonowych, w których zastosowano feromon o nazwie Lymodor.
- jesienne poszukiwania szkodników sosny zimujących w glebie. Były to próbne poszukiwania owadów w ściółce. Zebrano materiał ze 150 powierzchni próbnych w stałych partiach kontrolnych.

Likwidację zagrożeń ze strony owadów – patogenów wtórnych realizowano poprzez ograniczanie i prognozowanie ich występowania. W celu ograniczenia występowania korników przeprowadzono następujące zabiegi:

- wykładano drzewa pułapkowe, tzw. pułapki klasyczne - 19 sztuk. Wykorzystano w tym celu głównie wiatrolomy i wywroty oraz drzewa uszkodzone;
- wykładano pułapki feromonowe - 268 sztuk. Zastosowano pułapki lejkowe - IBL3, ekranowe - IBL2Bis, rury Bohregarda, pułapki Theysohna. Do zwabienia chrząszczy wykorzystano feromon Ipsodor oraz po raz pierwszy Pheroprax-ampułka;
- wyszukiwano drzewa trocinkowe, w okresie zagrożenia przez kornika drukarza, od początku maja do końca sierpnia. W wyniku tych poszukiwań pozyskano 6228 m³ drewna z drzew

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

zasiedlonych przez tego owada. Prowadzono także systematyczną kontrolę i czyszczenie wyłożonych pułapek. Zajmowało się tym 10 osób, które przepracowały łącznie 6264 godzin;

- korowano zasiedlony surowiec drzewny, w ilości 632 m³;
- zrębkowano gałęzie po usuniętych świerkach - 900 rbh. Park dysponuje trzema rębakami, które są wykorzystywane do zrębkowania wszystkich pozostałości po zabiegach ochronnych, rozdrobniony materiał w całości pozostaje w lesie.

W celu ograniczenia występowania huby korzeniowej w drzewostanach na gruntach porolnych wykonano smarowanie pni po wyciętych drzewach preparatem biologicznym PG na powierzchni 0,50 ha.

Zakres wymienionych czynności od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie, z wyjątkiem zrębkowania i korowania. Rozmiar tych prac ulegał zmianom w zależności od ilości pozyskanego drewna świerkowego w ramach cięć sanitarnych oraz możliwości terminowego wywozu z lasu. Najwięcej zrębkowano w 2000 i 2002 roku, w związku z usuwaniem złomów i wywrotów spowodowanych przez silne wichury, które przeszły nad północno-wschodnią Polską. Podobny rozmiar zrębkowania wystąpił również w 2003 r., z powodu usunięcia dużej ilości drewna zasiedlonego przez korniki. W 2002 r. i 2003 r. okorowano największą w porównaniu do lat ubiegłych masę drewna – 631 m³ i 632 m³, kiedy rozmiar ten wahał się od 0 do 120 m³. Główną tego przyczyną były trudności ze zbytem drewna na rynku w sezonie letnim.

W dalszym ciągu była utrzymywana ścisła współpraca z Zespołem Ochrony Lasu w Olsztynie w zakresie oceny zagrożenia lasów WPN na podstawie przesłanych materiałów tj:

- wykazów posuszu oraz złomów i wywrotów pozyskanych i pozostawionych – stan na 30.09.2003 r,
- wyników i materiałów z próbnych poszukiwań szkodników sosny – nie stwierdzono zagrożenia,
- wyników odłowów brudnicy mniszki na pułapki feromonowe - nie stwierdzono zagrożenia,
- kwestionariusza występowania abiotycznych czynników szkodotwórczych.

W 2003 r pracownicy ZOL-u w Olsztynie przeprowadzili dwie lustracje terenowe ekosystemów leśnych w związku ze zgłoszonymi przez WPN problemami dotyczącymi zjawisk chorobowych powodujących zamieranie świerków w niektórych obwodach ochronnych oraz zamieranie sosen (O.O. Słupie). Stwierdzono, że najprawdopodobniej główną przyczyną są niekorzystne warunki klimatyczne (susza) obniżające naturalną odporność drzewostanów, a w następstwie występowanie patogenów grzybowych i szkodników wtórnych. W przypadku zamierania drzewostanów sosnowych dodatkową przyczyną jest ich położenie na gruntach porolnych. Zamieranie drzew wymusiło tu początek koniecznego procesu przebudowy.

Ogólny stan sanitarny drzewostanów WPN określono jako dobry i pod bieżącą kontrolą służb terenowych.

Następnym ważnym elementem ochrony lasu było w 2003 roku ograniczanie szkód wyrządzanych w drzewostanach przez duże ssaki roślinożerne. Zadanie to realizowano zabezpieczając uprawy przed szkodami, zwiększając bazę żerową zwierzyny oraz prowadząc jej redukcję. W tym celu wykonano:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

- mechaniczne zabezpieczanie upraw na powierzchni ok. 28 ha. Zastosowano osłony indywidualne (Db i inne liściaste) – 5,5 tys. szt., zakładano osłonki spiralne i kolce (Św, So) w ilości 33,0 tys. szt. oraz zdjęto 28,8 tys. osłonek. Systematycznie naprawiono uszkodzone osłony indywidualne – 2,8 tys. szt.
- zabezpieczanie upraw repelentem o nazwie Cervacol na powierzchni 91,48 ha. Ochronę stosowano tylko na części sadzonek, zapewniając utrzymanie bazy żerowej zwierząt. Na 1 ha powierzchni smarowano ok. 1,5-2 tys. sadzonek.
- wykonano nowe ogrodzenia siatką o wys. 2 m – 1.400 mb, na pow. 2,25 ha upraw. Naprawiano także stare ogrodzenia (400 rbh),
- uprawiano 4,65 ha poletek zaporowych (owies, żyto z wyką, proso). Poletka wykorzystano w celu zatrzymania zwierzyny w okresie nasilonych szkód w uprawach rolnych.

W porównaniu do lat poprzednich, od 2001r. dwukrotnie wzrosła powierzchnia upraw zabezpieczanych przy pomocy osłon indywidualnych, natomiast zmniejszyła się powierzchnia upraw grodzonych siatką w stosunku do dwóch lat poprzednich (6,87 ha w 2001 r. i 8,30 ha w 2002 r.).

W 2003 r. zakup materiałów oraz koszty usług w zakresie zabezpieczenia upraw przed zwierzyną zostały sfinansowane ze środków EkoFunduszu w ramach przedsięwzięcia „Przebudowa drzewostanów WPN”, natomiast pozostałe koszty z zakresu ochrony lasu były dotowane przez NFOŚiGW.

Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej

Podobnie jak w latach poprzednich, w roku 2003 obowiązywały zasady i wytyczne w sprawie redukcji niektórych gatunków fauny na terenie Wigierskiego Parku Narodowego, określone w zarządzeniu nr 29 dyrektora parku z 1995 roku.

W związku z potrzebą ochrony upraw, młodników i naturalnych odnowień przed zgryzaniem oraz ograniczeniem szkód w uprawach rolnych wyrządzanych przez zwierzynę, w oparciu o wymienione zarządzenie oraz *Zasady gospodarowania populacją jeleniowatych na terenie Puszczy Augustowskiej*, zaplanowano na rok 2003 redukcję populacji zwierzyny grubej na terenie Wigierskiego Parku Narodowego w ilości 96 szt., w tym 26 jeleni, 20 saren i 50 dzików. Zredukowano łącznie 53 szt., co stanowi 55 % założonego planu, w tym jelenie – 12 szt. (46 %), sarny – 9 szt. (45%) i dziki 32 szt. (64%). Obliczone teoretycznie plany nie zostały wykonane, ponieważ skala oddziaływania zwierzyny na ekosystemy leśne została uznana za nie budzącą obaw o kondycję tych ekosystemów. Również szkody w uprawach rolnych utrzymywały się na średnim poziomie.

W lutym przeprowadzono inwentaryzację zwierzyny metodą liczenia tropień na transektach – tzw. „karpacką”, stosowaną na terenie parku od 2000 r. Akcję inwentaryzacji zwierzyny przeprowadzono na terenie całej Puszczy Augustowskiej w tym samym czasie. Wyniki liczenia tropień zostały opracowane przez prof. dr hab. Bogusława Bobka z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (przedstawiono je w załączniku nr 11c – w kol. „stan na pocz. roku”).

Jak co roku, od kwietnia do września, komisja składająca się z pracowników terenowych Parku szacowała szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w uprawach i plonach rolnych. Powierzchnia zredukowana szkód 20,10 ha utrzymała się na poziomie roku ubiegłego, a w porównaniu do lat 2000-2001 (pow. 30 ha), znacznie zmniejszyła się. Łączna kwota odszkodowań wyniosła 21.235 zł (plan – 40.000 zł). Największe szkody wyrządziły jelenie i dziki w uprawach zbóż (11,05 ha pow. zred.) oraz dziki na łąkach i pastwiskach (6,60 ha pow. zred.). Powierzchnia zredukowana uszkodzonych upraw

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

ziemniaków była niewielka (1,56 ha), ale wartość wypłaconych odszkodowań w tej pozycji była porównywalna do pozostałych upraw.

W maju oszacowano szkody wyrządzone przez zwierzynę w uprawach i młodnikach. Łącznie uszkodzenia wystąpiły na pow. 102,60 ha, w tym w uprawach - na pow. 79,83 ha , a w młodnikach - na pow. 12,91 ha. Rozmiar tych szkód od kilku lat utrzymuje się na stałym poziomie.

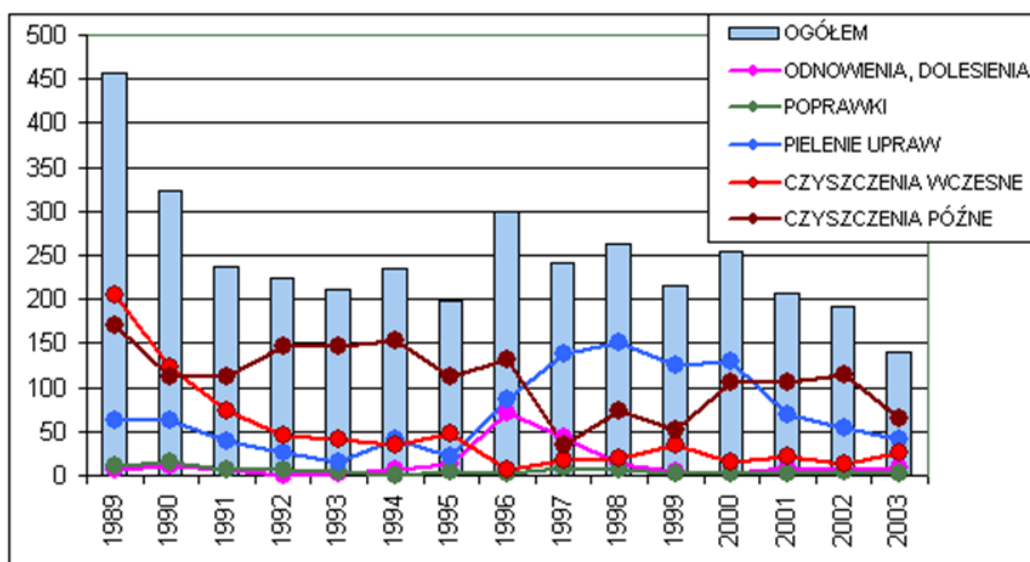
3.1.2. Hodowla lasu

Piotr Pieczyński

W roku 2003 wykonano następujące zabiegi ochronne z zakresu hodowli lasu (załącznik 8):

- odnowienia, dolesienia luk i przerzedzeń: 7,88 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- poprawki i uzupełnienia: 1,51 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- wprowadzenie podszytów: 0,30 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- wyprzedzające przygotowanie gleby pod odnowienia w roku 2004: 8,70 - 100 % powierzchni planowanej,
- pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach: 40,35 ha - 99,5 % powierzchni planowanej,
- czyszczenia wczesne: 25,29 ha - 103 % powierzchni planowanej - na dwu powierzchniach przewidzianych do pielęgnacji zaszła konieczność wykonania zabiegu na całej powierzchni manipulacyjnej a nie jak planowano na zredukowanej, w związku z tym zabieg czyszczeń wczesnych uległ powiększeniu o 0,75 ha.
- czyszczenia późne: 64,25 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- melioracyjne przygotowanie powierzchni pod odnowienia: 8,90 ha - 100 % powierzchni planowanej.

Rysunek 1 Analiza wykonania głównych prac z zakresu hodowli lasu w latach 1989 – 2003 (w ha)

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 1. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w 2003 roku

Gatunek	Liczba w tys. sztuk
So 2/0	1,80
Św 2/0 WPN	18,15
Dbsz 2/0	22,80
OI 2/0	0,70
Lp 2/0	12
Lp 2/2	0,55
Gb 1/1	2,90
Gb 1/2	0,65
Js 2/2	0,90
KI 2/0	1,70
KI 1/1	1,25

Tabela 2. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w latach 1994 - 2003

Rok	Odnowienia, poprawki i uzupełnienia, dolesienia [ha]	Liczba sadzonek [tys. sztuk]
1994	14,5	42
1995	18,5	105
1996	73	477
1997	51,4	356
1998	21,6	137
1999	7	47
2000	5,4	32
2001	10,6	70
2002	10,4	57
2003	9,7	63

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 3. Zestawienie zbioru nasion w roku 2003 [kg]

Obwód ochronny	Db	Kl	Lp	Gb	Js	Jrz	kalina	głóg	trzm.	berb.
Lipniak						40			1	
Krzywe	48				8			0,5	0,5	0,5
Leszczewek	30				1					
Gawarzec			2				2			
Słupie			1			35	12			
Powały		5						1		
Krusznik										
Lipowe	20		3,2							
Mikołajewo		3	3,7	7						
Wysoki Most			1,6		6,5			3	0,9	
Razem	98	8	11,5	7		75	14	4,5		0,5

Nasiona przekazano na szkółkę Nadleśnictwa Suwałki, która wyprodukuje sadzonki na potrzeby WPN. Nadal prowadzone są starania o pozyskanie środków na budowę własnej szkółki, która zapewniłaby hodowlę wyselekcjonowanego materiału sadzeniowego na własne potrzeby i do zalesień gruntów w granicach i otulinie parku zgłaszanych przez rolników.

Wszystkie prace z zakresu hodowli lasu, poza zbiorem nasion, finansowane były ze środków Fundacji EkoFundusz, w ramach projektu "Przebudowa drzewostanów WPN". Umowę dotacji na ten cel podpisano 12.12.2002 r. Całość przedsięwzięcia zaplanowano na trzy lata, od 2002 do 2004 włącznie. Podstawowym celem przedsięwzięcia jest przywrócenie równowagi biologicznej w ekosystemach leśnych parku. Udział środków EkoFunduszu wyniesie 544055,00 zł. W 2003 roku dotacja wyniosła 204,6 tys. zł.

3.1.3. Pozyskanie i sprzedaż drewna

Wojciech Kamiński

W 2003 roku masa drewna usuniętego w ramach przeprowadzonych zabiegów ochronnych (cięć pielęgnacyjnych i przygodnych) wyniosła ogółem 17,84 tys. m³, w tym 17,36 tys. m³ grubizny, co stanowi 100% przyjętego planu. Strukturę sortymentową przedstawia tabela poniżej.

Tabela 1. Struktura sortymentowa drewna usuniętego w ramach zabiegów ochronnych

Sortyment	Masa ogółem	W tym:		
	[m ³]	Trzebież wczesna	Trzebież późna	Użytki przygodne
M1, M2 iglaste	430	32	17	381
WC0 SO	520	0	25	495
WD SO	648	0	0	648
WC0 SW	2040	0	2	2038

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

WD0 SW	3367	0	0	3367
S2A SO	3233	1996	762	475
S2A SW	1776	75	137	1564
S4 iglaste	4006	92	92	3822
S3B iglaste	51	29	6	16
S10 iglaste	19	1	0	18
RAZEM IGLASTE	16090	2225	1041	12824
M1, M2 liściaste	56	8	4	44
WC0 DB	17	0	0	17
WD DB	5	0	0	5
WC0 OS	20	0	18	2
WD OS	2	0	2	0
WB0 BRZ	25	0	25	0
WC0 BRZ	81	0	81	0
S2A BRZ	408	201	205	2
S2A OS	170	93	71	6
S2A OL	2	2	0	0
S2A DB	40	1	0	39
S4 liściaste	927	328	229	370
S3B liściaste	1	0	0	1
RAZEM LIŚCIASTE	1754	633	635	486
RAZEM MASA	17844	2858	1676	13310

Głównym źródłem pochodzenia drewna, podobnie jak w latach ubiegłych, były zabiegi prowadzone w ramach porządkowania stanu sanitarnego lasu. Największy wpływ na rozmiar prac porządkowych miał fakt znacznego osłabienia drzewostanów na skutek niedoboru wody. Wieloletnia susza spowodowała wiosną 2003 roku zamieranie drzew, szczególnie młodszych i średnich klas wieku. Najmniej odporne na brak wody świerki zostały zasiedlone przez szkodniki wtórne, w tym głównie przez kornika drukarza. W 2003 roku zaobserwowano znaczny wzrost populacji tego owada. Nie było to jednak zaskoczeniem, ponieważ cykliczność nasilonego występowania korników jest rzeczą naturalną w drzewostanach świerkowych o słabo zróżnicowanej strukturze gatunkowej. Ogółem w ramach cięć przygodnych usunięto 12,88 tys. m³ drewna. Jednocześnie w ciągu roku zarejestrowano i pozostawiono w lesie 785 szt. drzew martwych, nie zagrażających stanowi sanitarnemu ekosystemów lądowych.

Tabela 2. Posusz jałowy zarejestrowany i pozostawiony na pniu w 2003 roku

Obwód Ochronny	Sosna	Świerk	Liściaste	Razem
LIPNIAK	54	5	7	66
KRZYWE	44	13	55	112
LESZCZEWEK	34	4	14	52
GAWARZEC	58	18	24	100
SŁUPIE	40	27	14	81
POWAŁY	18	7	3	28
KRUSZNIK	20	16	8	44
LIPOWE	119	15	10	144
MIKOŁAJEWO	52	17	11	80

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

WYSOKI MOST	73	4	1	78
RAZEM WPN	512	126	147	785

Łącznie w latach 1997 - 2003 wyznaczono 3593 szt. drzew stanowiących posusz jałowcy (w tym: sosna – 2164 szt., świerk – 881 szt., liściaste – 548 szt.), nie zagrażających stabilności ekosystemów leśnych.

Tabela 3. Posusz jałowcy zarejestrowany i pozostawiony na pniu w latach 1997-2003

Obwód	Rok						Razem
	1997-1998	1999	2000	2001	2002	2003	
LIPNIAK	74	63	37	32	57	66	329
KRZYWE	91	38	44	47	72	112	404
LESZCZEWEK	53	34	56	34	68	52	297
GAWARZEC	91	45	69	15	57	100	377
SŁUPIE	117	94	105	55	126	81	578
POWAŁY	26	13	34	8	29	28	138
KRUSZNIK	28	37	111	7	40	44	267
LIPOWE	177	83	80	54	133	144	671
MIKOŁAJEWO	38	21	51	50	51	80	291
WYSOKI MOST	20	24	43	31	45	78	241
RAZEM WPN	715	452	630	333	678	785	3593

Po zakończeniu prac porządkowych przystąpiono do wykonania planowych zabiegów pielęgnacyjnych ujętych w treści rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 marca 2003 roku w sprawie rocznych zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego (Dz.U. Nr 82, poz. 756).

W analizowanym okresie, w ramach zabiegów pielęgnacyjnych trzebieży wczesnej i późnej, pozyskano ogółem 4,48 tys. m³ surowca drzewnego, z czego 3,22 tys. m³ to gatunki iglaste, a 1,26 tys. m³ liściaste. Przyjęty plan masowy i powierzchniowy trzebieży został całkowicie zrealizowany. Masa surowca usuniętego w ramach pielęgnacji w stosunku do roku ubiegłego utrzymała się na tym samym poziomie.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 4. Analiza pozyskania drewna w ramach cięć pielęgnacyjnych, przygodnych i sanitarnych w latach 1998-2003

ROK	POZYSKANIE GRUBIZNY OGÓLEM (w tys. m ³)	w tym		pozyskanie grubizny według gatunków		
		z użytków przygodnych i sanitarnych	z cięć pielęgnacyjnych	sosna	świerk	liściaste
1999	10,90	4,00	6,90	8,00	1,40	1,50
2000	31,18	17,67	13,51	18,26	10,53	2,39
2001	13,25	5,61	7,64	8,71	2,61	1,93
2002	21,46	16,56	4,90	8,77	10,86	1,83
2003	17,36	12,88	4,48	5,34	10,32	1,70

Zamieszczona powyżej tabela przedstawia strukturę pozyskania drewna w Wigierskim Parku Narodowym w ostatnim pięcioleciu. Przeciętne pozyskanie w ramach zabiegów przygodnych i sanitarnych w tym okresie wyniosło 11,34 tys. m³. Masa pozyskanego w 2003 roku surowca nieznacznie przekroczyła wartość średnią.

Średnie pozyskanie w ramach zabiegów planowych w analizowanym okresie wyniosło 7,48 tys.m³. W roku 2000 został zatwierdzony, obowiązujący do 28.02.2002 roku Plan Ochrony Wigierskiego Parku Narodowego. Wskazał on wiele powierzchni w drzewostanach młodszych klas wieku wymagających pilnego zabiegu. W związku z tym, zabiegami ochronnymi w roku tym objęto powierzchnię 430 ha lasu. W pozostałych latach powierzchnia ta wahała się od 200 do 300 ha, z tendencją do zmniejszania się. Dlatego też masy drewna uzyskiwane w ramach trzebieży nie przekraczają generalnie 8 tys. m³, z wyjątkiem roku 2000, kiedy to zintensyfikowano znacznie prace na powierzchniach pilnie wymagających pielęgnacji.

Podsumowując, należy stwierdzić, że stan sanitarny lasu po przeprowadzonych zabiegach ochronnych nie budzi zastrzeżeń. Zadania w ocenie Zakładu Ochrony Lasu w Olsztynie są wykonywane prawidłowo, zgodnie z wydawanymi poleceniami i wskazówkami.

W 2003 roku sprzedano ogółem 17,788 tys. m³ drewna. Szczegółowo strukturę sprzedaży według sortymentów przedstawia tabela „Sprzedaż drewna” - załącznik nr 10a do analizy. Pozostający nie sprzedany zapas drewna na koniec analizowanego roku wyniósł ogółem 82 m³, w tym:

- S2a (drewno średniowymiarowe, stosowe użytkowe) – 14 m³
- S4 (drewno opałowe) – 68m³.

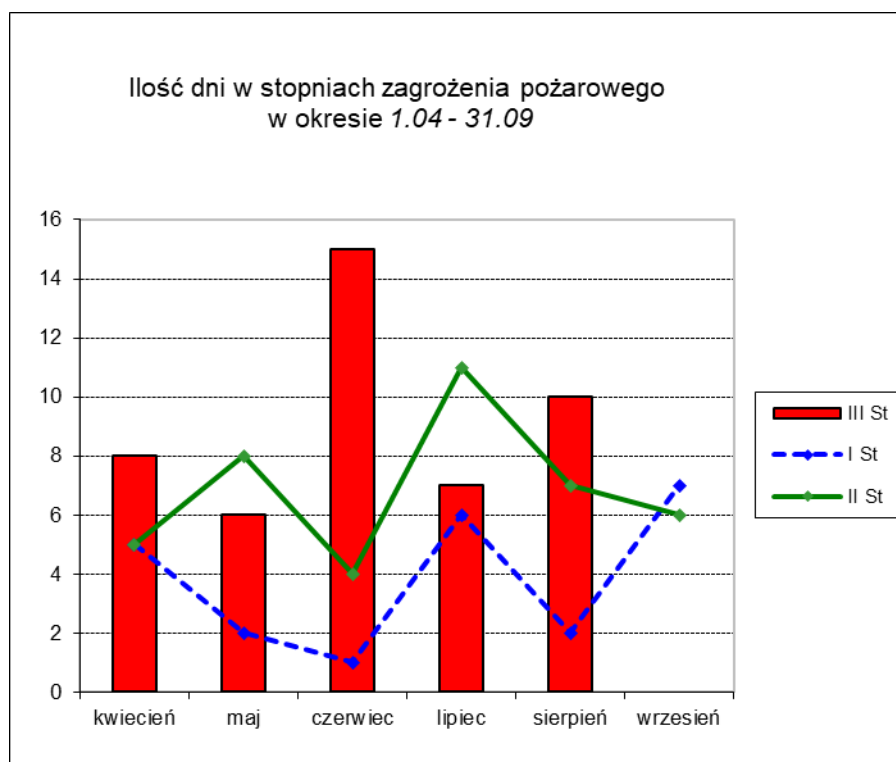
W wyniku sprzedaży pozyskanego surowca drzewnego uzyskano przychód w wysokości 1.625.993 zł.

3.1.4. Ochrona przeciwpożarowa

Piotr Pieczyński

W roku 2003 odnotowano 87 dni z II i III stopniem zagrożenia pożarowego, w tym 46 dni o najwyższym III stopniu zagrożenia. Wilgotność ściółki mierzona o godzinie 9⁰⁰ spadała poniżej 10% 15 razy a poniżej 28% 93 razy. Najniebezpieczniejszym miesiącem był czerwiec.

Rysunek 1. Liczba dni w stopniach zagrożenia pożarowego w okresie 1.04–31.09.2003

a) realizacja zadań bieżących w roku 2003

- jak co roku dokonano aktualizacji "Sposobów postępowania na wypadek powstania pożaru", dokonano niezbędnych uzgodnień z Komendantami PSP z Suwałk, Sejn i Augustowa;
- Wigierski Park Narodowy wspierał poprzez oficjalne wystąpienia do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska projekty dofinansowania zakupów sprzętu pożarniczego na potrzeby jednostek OSP i PSP, obejmujących swym zasięgiem działań obszar parku;
- w kwietniu rozprowadzono ok. 800 sztuk plakatów pt. "Nie wypalaj traw" (wydanie sfinansowane przez NFOŚiGW), plakaty przekazano samorządom lokalnym oraz do szkół znajdujących się na terenie WPN;

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

- w okresie wiosennym prowadziliśmy wspólnie ze strażakami z PSP pogadanki w szkołach pod hasłem "Bądźmy rozsądni, nie wypalajmy traw", odwiedziliśmy szkoły w Maćkowej Rudzie, Mikołajewie i w Starym Folwarku, w pogadankach udział brała Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku;
- w dniu 4 kwietnia braliśmy udział w naradzie szkoleniowo-robotoczej zorganizowanej przez Komendanta Powiatowego PSP w Augustowie;
- przed rozpoczęciem okresu zagrożenia pożarowego przeprowadzono naradę szkoleniową dla Służby Parku;
- 25 kwietnia, podczas obchodów Dnia Ziemi wspólnie ze Strażą Pożarną z Suwałk zorganizowaliśmy pokazy sprzętu pożarniczego będącego w dyspozycji Służby Ochrony Przeciwpożarowej Parku i JRG PSP z Suwałk;
- w dniach 28.04, 30.04 i 05.05 przeprowadzono czynności kontrolno-rozpoznawcze pod kątem przestrzegania przepisów przeciwpożarowych (coroczna kontrola prowadzona przez PSP z Suwałk, Sejn i Augustowa);
- w dniach 2 - 3 października na terenie WPN odbyło się Międzynarodowe Seminarium Ratownicze "Wigry 2003" połączone z pokazami ratowania ludzi w różnych sytuacjach zagrożenia życia. Celem seminarium było rozwijanie i umacnianie współpracy transgranicznej w zakresie zwalczania skutków katastrof naturalnych i awarii technicznych oraz zapobiegania zagrożeniom środowiska naturalnego, które mogą powstać na terenach granicznych Polski i Litwy. Pokazy obserwował Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, w seminarium uczestniczyli również przedstawiciele Unii Europejskiej;
- w dniu 24 października na terenie WPN odbyły się ćwiczenia taktyczno-bojowe, celem ćwiczeń było rozpoznanie możliwości i warunków prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej, w ćwiczeniach brała udział Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku;

b) realizacja wniosku szczegółowego z ochrony przeciwpożarowej

- konserwowano 21,2 km pasów izolacyjnych;
- na bieżąco konserwowano sprzęt łączności bezprzewodowej, przeciwpożarowy i punkty czerpania wody;
- porządkowano pobocza dróg pod względem ochrony przeciwpożarowej na powierzchni 125 ha;
- powiększono prześwity na odcinku 30,8 km dróg.

Koszt ochrony przeciwpożarowej wyniósł w roku 2003 - 65560 zł.

c) dane statystyczne występowania pożarów oraz poniesionych strat

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

W roku 2003 nie odnotowano pożarów na gruntach Skarbu Państwa w granicach WPN-u. Wyjazdy Służby Ochrony Przeciwpożarowej Parku związane były z pożarami na gruntach prywatnych w granicach WPN-u i otulinie.

Tabela 5. Pożary w granicach WPN w 2003 roku

L.p.	Charakter pożaru	Pow. [ha]	Przyczyna pożaru	Wielkość strat Skarb Państwa
2.	Pokrywy gleby – trawa Grunt prywatny	0,01	Zaproszenie ognia niedopałkiem	Nie szacowano wł. prywatna
3.	Budynki gospodarcze Grunt prywatny	-	Podpalenie celem rozbiórki	Nie szacowano, własność prywatna

3.2. Ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych

Dorota Zaborowska

W 2003 r. powierzchnia gruntów nieleśnych w zarządzie Parku uległa nieznacznej zmianie. Podział tych gruntów według kategorii użytkowania przedstawia się następująco:

- grunty orne - 172,00 ha
- łąki - 49,00 ha
- pastwiska - 49,00 ha
- nieużytki - 200,00 ha (w tym bagna- 194 ha)

W ramach ochrony czynnej w 2003 roku wykonano zabiegi polegające na :

- koszeniu podmokłych łąk na pow. 9,33 ha wraz z usuwaniem pokosu poza powierzchnię w celu utrzymania obecnie istniejących zbiorowisk roślinnych oraz przeciwdziałania ich zarastaniu,
- 3-krotne koszenie zarośli tojeści amerykańskiej na pow. 1,50 ha w celu trwałego jej usunięcia (gatunek obcego pochodzenia).

Grunty rolne o pow. 128,13 ha (47%) są użytkowane rolniczo:

- przez pracowników WPN-u w formie deputatów - 50,9 ha;
- przez miejscowych rolników na podstawie umów dzierżawnych - 61,5 ha;
- na potrzeby parku - 15,73 ha. Z tego 4,65 ha wykorzystano na poletka zaporowe (owies, żyto+wyka, proso), w celu zatrzymania zwierzyny w okresie nasilonych szkód w uprawach rolnych oraz 11,08 ha jako uprawy rolne pod zasiewy owsa i żyta, w celu utrzymania gruntów w odpowiedniej kulturze, zachowania różnorodności biologicznej, zapewnienia materiału siewnego na poletka zaporowe oraz zapobiegania zarastaniu gruntów rolnych przez roślinność drzewiastą i krzewy.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Dalsze prowadzenie zabiegów wymagało wymiany sprzętu, ponieważ park dotychczas dysponował starym ciągnikiem i wyeksploatowanymi maszynami z 1986 r. Dzięki pomocy finansowej NFOŚiGW, w ramach przedsięwzięcia „Ochrona ekosystemów lądowych WPN”, w lipcu został zakupiony ciągnik z przyczepą oraz zestawem maszyn: siewnik, kultywator, kosiarka, zgrabiarko-przewracarka, glebogryzarka, ładowarka, 2 brony zębate, brona talerzowa, pług 3-skibowy. Wykorzystanie nowoczesnego sprzętu pozwoli na zwiększenie w następnym roku powierzchni upraw do 27 ha.

W 2003 roku WPN kontynuował starania o włączenie obszarów rolnych parku do pilotażowego programu rolno-środowiskowego w ramach programu SAPARD.

3.3. Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie

Joanna Górecka

W 2003 roku rozpoczęła się realizacja programu „Zachowanie i ochrona bioróżnorodności w rolnictwie na terenie WPN”. Zadanie to realizowali pracownicy WPN-u. Organizacją prowadzącą było Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielone Płuca Polski, we współpracy z WPN-em. W ramach programu zrealizowano następujące zadania:

1. Seminarium dotyczące bioróżnorodności w rolnictwie, zwierząt gospodarskich i roślin uprawnych oraz Projektu Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego (28.05.2003).
2. Cykl warsztatów na temat hodowli rodzimych ras zwierząt (od 08 do 10 2003):
 - konik polski,
 - Świnia złotnicka pstra,
 - gęś suwalska,
 - kura zielononóżka kuropatwiana,
 - tradycyjne odmiany jabłoni.
3. Inwentaryzacja starych sadow na terenie WPN-u, prowadzona przez pracownika Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej (Ogród Botaniczny Warszawa) (10.2003).
4. Wyjazd szkoleniowy na Kurpie, gdzie w tamtejszych gospodarstwach ekologicznych podobny program realizowany jest przez Społeczny Instytut Ekologiczny. W wizycie na Kurpiach uczestniczyło kilkunastu rolników (07.2003).
5. Wyjazd szkoleniowy do Zespołu Nadwiślańskich Parków Krajobrazowych (dawniej Park Krajobrazowy Doliny Dolnej Wisły). W wyjeździe uczestniczyło kilku gospodarzy z terenu WPN (10.2003).
6. Przygotowanie i wydanie publikacji na temat ras rodzimych włączonych do programu, starych sadow oraz Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego (od 11.2003 do 01.2004).

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Oprócz realizacji wyżej wymienionego programu, w celu podniesienia własnych kwalifikacji uczestniczono w następujących szkoleniach, konferencjach, wystawach i targach:

- Szkolenie ADASEA w zakresie rozwoju lokalnego (od 06.2003 do 01.2004).
- Szkolenie na temat Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego (projekt Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich, 11.2003).
- Warsztaty na temat działalności w dziedzinie ochrony rolniczej różnorodności biologicznej – Krajowy Ośrodek Koordynacyjny ds. zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich, Instytut Zootechniki, Warszawa (25.04.2003).
- Konferencja w Ministerstwie Środowiska na temat różnorodności biologicznej w rolnictwie (23.06.2003).
- Wystawa zwierząt hodowlanych w Szepietowie (27-29.06.2003).
- Regionalna Konferencja dotycząca Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” oraz Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich (28.07.2003).
- Polagra Farm - Poznań (09-10.10.2003).
- Konferencja dotycząca ochrony różnorodności biologicznej w rolnictwie – WPODR Szepietowo (28.10.2003).

Na prośbę WFOŚiGW w Białymstoku przekazano sołtysom wsi znajdujących się na terenie WPN-u informację o programie „Ochrona Środowiska w Rolnictwie”, realizowanym przez WFOŚiGW we współpracy z NFOŚiGW. Propozycja dotyczyła możliwości uzyskania dotacji na budowę płyt gnojowych w wysokości 50% kosztów w gospodarstwach mających ponad 20 DJP. Odbyły się rozmowy z 3 rolnikami zainteresowanymi programem ale ostatecznie do realizacji zadania nikt się nie zgłosił.

3.4. Ochrona ekosystemów wodnych

Michał Osewski

W 2003 r., w wybranych ekosystemach wodnych parku, kontynuowano program aktywnej ochrony zespołów ryb i raków. Zabiegi ochronne wykonywano w jeziorach Wigry, Pierty oraz Gałęziste, o łącznej powierzchni 2335,60 ha, oraz rzece Czarnej Hańczy. Polegały one na:

I. zarybieniach wód:

- gatunkami zagrożonymi skutkami eutrofizacji (sielawa, sieja),
- rybami drapieżnymi (szczupak, sum, troć jeziorowa), w celu zwiększania ich liczebności i wzmacniania w ten sposób efektów biomanipulacji.
- gatunkami, które zagrożone są spadkiem liczebności (pstrąg potokowy, lin);

II. odłowach rybacko-wędkarskich, w tym:

(1) odłowach regulacyjnych:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

- ryb o krótkim cyklu życiowym, w celu zapobiegania wtórnemu zanieczyszczeniu jezior przez snące ryby (sielawa),
 - ryb karpiowatych, w celu kontrolowania ich liczebności na odpowiednio niskim poziomie (płóc, leszcz),
 - ryb migrujących poza obszar WPN (węgorz),
- (2) odłowach tarlaków do wychowu materiału zarybieniowego (sielawy, siei, szczupaka),
- (3) odłowach wędkarskich,
- (4) odłowach kontrolnych raków;
- III. lokalnym wykaszaniu trzcinowisk w celu poprawy warunków tarliskowych dla ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie brzegowej;
- IV. obserwacji stanu zdrowotnego ryb (ewentualne śnięcia, w tym przyczyny środowiskowe – przyduchy.

I. ZARYBIENIA.

W 2003 r. dokonano zarybień jezior Wigry oraz Pierty a także rzeki Czarnej Hańczy. Łącznie zarybiono 2331,94 ha jezior oraz 2-kilometrowy odcinek rzeki. Ilości materiału zarybieniowego z podziałem na gatunki i ich sortymenty wielkościowe wprowadzone do wybranych wód parku zawarte są w załączniku nr 13.

Wpuszczony do jezior parku materiał zarybieniowy sielawy, siei oraz szczupaka pochodził z parkowej wylęgarni ryb. Z własnych tarlaków wyhodowano 16 640 000 szt. wylęgu sielawy i 615 000 szt. wylęgu siei. W ramach wykonywanych usług wylęgarniczych, z których korzystały w sezonie 2002/2003 trzy podmioty, uzyskano dodatkowo 2 640 000 szt. wylęgu sielawy oraz 105 000 szt. wylęgu siei, z czego za wykonaną inkubację WPN przejął 1 140 000 szt. wylęgu sielawy.

Materiał zarybieniowy szczupaka wyhodowany został z ikry dostarczonej przez 6 dzierżawców jezior. Uzyskano w ten sposób 3 180 000 szt. pływającego wylęgu, z czego 50 %, czyli 1 590 000 szt. zasiliło wody WPN-u.

W 2003 r. w parkowym ośrodku zarybieniowym w Tartaku prowadzono także produkcję materiału zarybieniowego suma. Z narybku obsadowego zakupionego ze środków finansowych NFOŚiGW (7000 szt./30 kg) uzyskano 4650 szt. narybku jesiennego (76,5 kg), który przeznaczono na zarybienia.

Ze środków NFOŚiGW zakupiono także: 4 000 szt. narybku jesiennego pstrąga potokowego, 1500 szt. dwuletniej troci jeziorowej oraz 12500 szt. „krocza” lina (500 kg), który to materiał zarybieniowy w całości wpuszczono do parkowych wód.

II. ODŁOWY.

- (1) **Odłowy regulacyjne** wykonywano w jeziorze Wigry (powierzchnia 2098,66 ha), przy wykorzystaniu rybackiego sprzętu biernego oplatającego (wontony sielawowe, siejowe, okoniowo-płociowe, leszczowe), biernego klatkowego (żaki, kozaki, mikroże, przestawa węgorzowa) oraz w niewielkim stopniu ciągniętego (przywłoka). Ogółem odłowiono 14 761 kg ryb. Struktura gatunkowa była podobna jak w latach ubiegłych, tzn. najczęściej odłowiono sielawy, płoci,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

szczupaka, leszcza i okonia. Odłowy całkowite w roku 2003 były o prawie 50% niższe w porównaniu z rokiem 2002 co było wynikiem zmniejszenia presji połowowej (skrócono okres połowu o 25 % w porównaniu z rokiem poprzednim). Analiza trendów odłowów, w rozbiciu na gatunki, wskazuje na stabilną, wysoką liczebność sielawy i szczupaka, przy stale zmniejszającym się udziale leszcza oraz płoci. Dane dotyczące struktury odłowów zawarte są w załączniku nr 13.

(2) **Odłowy tarlaków.** W listopadzie i grudniu przeprowadzono w jez. Wigry odłowy tarlaków sielawy i siei. Odłowiono i pozyskano następujące ilości tarlaków (w kg) i zapłodnionej ikry (w litrach):

- sielawy – 1639 kg / 209,25 l;
- siei – 83 kg / 14,25 l.

Ikra sielawy i siei jest inkubowana w parkowej wylęgarni ryb a wylęganie narybku nastąpi na przełomie marca i kwietnia 2004 r. W wylęgarni zgromadzono także 31,5 litra ikry sielawy oraz 2,25 litra ikry siei, którą dostarczyli 3 dzierżawcy jezior z poza terenu parku.

(3) **Odłowy wędkarskie.** W 2003 roku sprzedano następujące ilości poszczególnych kategorii licencji wędkarskich:

- licencje roczne - 108;
- licencje półroczne - 379;
- licencje miesięczne - 72;
- licencje dwutygodniowe - 161;
- licencje tygodniowe - 438;
- licencje dzienne - 4029;

RAZEM - 5187

Presja wędkarska w roku 2003 była wyższa niż w latach ubiegłych. W porównaniu z rokiem 2002 sprzedano o ponad 1000 licencji więcej, głównie zezwoleń 1-dniowych. Wędkarze odłowili w przybliżeniu podobną jak w latach poprzednich ilość ryb (ok. 25 000 kg), głównie leszcza, okonia oraz płoci.

(4) W dniach 16-17.10.03 r. przeprowadzono odłowy kontrolne raków w jez. Gałęzistym, których celem była obserwacja liczebności raka szlachetnego oraz eliminacja obcego naszej faunie raka pręgowatego. Podczas dwudniowych odłowów, do których użyto 70 raczników, nie odłowiono ani jednego raka. Brak raków podczas odłowów kontrolnych jest trudny do wyjaśnienia, prawdopodobnie jednak nie dowodzi ich całkowitego wyginięcia w tym zbiorniku. Rozpoznanie stanu populacji raków wymagać będzie dalszego monitoringu.

III. Lokalne wykaszanie trzcinowisk.

W marcu przeprowadzono na jez. Wigry (zatoka Zadworze) koszenie roślinności wynurzonej (trzcinowisk), w celu poprawy warunków tarliskowych dla ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie przybrzeżnej. Wykoszono łącznie 9 ha trzcinowisk na długości ok. 1800 metrów linii brzegowej. Trzcinowiska koszone w ten sposób, że strefy koszone i nie koszone wzajemnie się przeplatały tworząc zróżnicowaną mozaikę siedlisk. Realizacja zabiegu była wspomagana ze środków NFOŚiGW, który sfinansował zakup sprzętu do koszenia (kosiarki listwowe).

IV. STAN ZDROWOTNY, ŚNIECIA, ZAGROŻENIA

W 2003 r. nie wystąpiły w żadnym z jezior WPN-u zjawiska wywołujące masową śmiertelność ryb (przyduchy, epizoocje). Podobnie jak w latach ubiegłych obserwowano negatywny wpływ kormorana czarnego na liczebność ichtiofauny. W okresie letnim na jeziorach Wigry i Pierty bytuje nawet do ok. 1500 szt. kormoranów. Przez ponad 6 miesięcy bytowania na wodach WPN-u wyjadają one ok. 30 ton ryb, w tym także gatunki chronione poprzez zarybienia - sielawę, sieję, szczupaka, lina.

V. INNA DZIAŁALNOŚĆ.

W 2003 roku WPN wraz NFOŚiGW realizował projekt „Czynna ochrona ryb i raków wybranych ekosystemów wodnych Wigierskiego Parku Narodowego”. W ramach projektu sfinansowano dla WPN ze środków NFOŚiGW następujące zakupy:

1. kosiarki listwowe - 3 szt.,
2. ciągnik wraz z przyczepą,
3. raczniki (100 szt.),
4. narybek jesienny pstrąga potokowego – 4000 szt.,
5. narybek dwuletni troci jeziorowej – 1500 szt.,
6. materiał obsadowy suma – 7000 szt.,
6. krocze lina – 12500 szt. (500 kg.).

Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 377 365,47 zł., z czego 152 493,80 zł. stanowiła dotacja NFOŚiGW.

3.5. Ochrona gatunków roślin i zwierząt

Lech Krzysztofiak, Wojciech Misiukiewicz

W roku 2003 prowadzono działania z zakresu czynnej ochrony ptaków, płazów, owadów oraz storczyków. W celu zapobiegania zmniejszeniu się liczebności (bogactwa) rodzimych gatunków roślin, eliminowano również ekspansywny gatunek obcy.

W związku z ochroną lęgów ptaków wodnych, w 2003 roku, podobnie jak w innych latach, obowiązywał zakaz pływania po udostępnionych jeziorach przed 1 czerwca.

W celu utrzymania naturalnych miejsc gniazdowania ptaków w ciągu roku zarejestrowano i pozostawiono w lesie 785 szt. drzew martwych, w tym wszystkie drzewa dziuplaste bez względu na ich stan sanitarny. Ponadto powieszono 35 nowych budek lęgowych drażonych typu A i B.

Jak co roku prowadzono dokarmianie ptaków przy osadach leśnych. Ogółem rozdysponowano 200 kg karmy tłuszczowej z dodatkiem nasion.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

W ramach ochrony płazów w okresie ich wiosennych wędrówek ustawione zostały zapory wzdłuż fragmentu drogi Suwałki-Kaletnik. Wspólnie z uczniami Szkoły Podstawowej w Kaletniku płazy próbujące przekroczyć jezdnię były bezpiecznie przenoszone na drugą stronę drogi.

W ramach ochrony owadów wykonana została dokładna inwentaryzacja jedynej w parku, i jednego z kilku istniejących w Polsce, stanowiska motyla mszarnika jutta *Oeneis jutta*. Uzyskane informacje o stanie populacji tego gatunku pozwoliły na opracowanie wniosku o sfinansowanie projektu przeniesienia części populacji na inne odpowiednie miejsca w obrębie parku.

W ramach ochrony storczyków przeprowadzono zabiegi ochrony czynnej stabilizującej, polegające na odkrzacaniu i wykaszaniu roślinności na podmokłych łąkach. Zabiegi te opisano w rozdziale dotyczącym ochrony ekosystemów nieleśnych. Ponadto przeprowadzono prace polegające na przeniesieniu części populacji dwóch silnie zagrożonych gatunków storczyków – miodokwiatu krzyżowego *Herminium monorchis* i kukuczki kapturkowej *Neottianthe cucullata* na nowe stanowiska w obrębie parku.

Działania dotyczące ochrony storczyków zostały zrealizowane w ramach projektu „Czynna ochrona zagrożonych gatunków storczykowatych w rejonie Puszczy Augustowskiej”, finansowanego przez Fundację EkoFundusz. Projekt ten zakończony zostanie w 2004 roku. Głównym jego celem jest ochrona zagrożonych gatunków storczyków, a w szczególności dwóch gatunków umieszczonych w „Polskiej czerwonej księdze roślin naczyniowych”, na „Liście roślin wymierających i zagrożonych w Polsce” oraz na liście CORINE. Zasadniczą część projektu dotyczy przeniesienia kilkudziesięciu okazów storczyków z ich stanowisk macierzystych na nowo wybrane miejsca na terenie Wigierskiego Parku Narodowego. Przed dokonaniem tej czynności przeprowadzone zostały szczegółowe badania warunków siedliskowych (badania fizykochemiczne, florystyczne i faunistyczne) panujących na dotychczasowych stanowiskach. Następnie wytypowano na terenie WPN środowiska najbardziej podobne do miejsc występowania badanych gatunków storczyków. Dokładna analiza stanu populacji miodokwiatu krzyżowego i kukuczki kapturkowej pozwoliła na określenie liczby osobników przeznaczonych do przeniesienia.

W celu ustalenia najlepszej metody i terminu przesadzania storczyków przeniesienia wybranych okazów dokonano w dwóch terminach - w czasie maksimum kwitnienia, tak aby potomne bulwy powstawały już na nowym stanowisku oraz pod koniec wegetacji – po zawiązaniu się już bulw potomnych. Część okazów storczyków przesadzano wraz z całą bryłą gleby i ściółki wraz z roślinami towarzyszącymi, a część przesadzano po uprzednim oczyszczeniu bryły ziemi z roślin i większej części podłoża.

W pierwszym etapie przesadzono kukuczkę kapturkową. Pierwszego przesadzenia, w trzech miejscach, dokonano 18.08.2003. W terminie tym przesadzono 17 egzemplarzy kukuczki kapturkowej. Drugiego przesadzenia dokonano 21.09.2003 r. W tym terminie przesadzono 12 egzemplarzy na 2 nowe stanowiska. Od momentu przesadzenia storczyków prowadzona jest kontrola stanowisk. W czasie kolejnych obserwacji wykonywana jest dokumentacja fotograficzną każdego egzemplarza oraz opisywany jego stan i kondycja. Po zakończeniu kwitnienia określono ilość zawiązanych torebek nasiennych. Kolejne prace dokumentacyjne przeprowadzono w terminach: 22 sierpnia, 26 sierpnia, 3 września, 16 września i 2 października 2003 roku.

Przesadzenia miodokwiatu krzyżowego dokonano późną jesienią (3.10.2003 r.), po zakończeniu jego wegetacji i po wytworzeniu bulwek potomnych. Materiał do przesadzenia pobierano wraz z dużymi fragmentami kęp torfowców i innych roślin. Pobrano łącznie 19 osobników, w tym jedną kępę z 11

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

okazami storczyków. Na pozostałych kępach znajdowały się 1-2 egzemplarze storczyków. Pobrane kępy w całości przesadzono na stanowiska zastępcze, wpasowując je w otaczające środowisko.

W okolicach jeziora Koleśnego, w granicach parku, przeprowadzono akcję niszczenia barszczu Sosnowskiego – gatunku obcego rodzimej florze, stanowiącego duże zagrożenie dla wszystkich roślin zielnych występujących w tej okolicy. Prace te polegały na odnalezieniu osobników barszczu i zniszczeniu ich.

W 2003 roku, w wolerze w Maćkowej Rudzie zapewniono opiekę rannym w wypadkach losowych zwierzętom. Zestawienie tych zwierząt przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Ewidencja zwierząt przetrzymywanych w wolerze w Maćkowej Rudzie

Lp.	Gatunek	Historia / data przyjęcia	Przeprowadzone zabiegi	Uwagi
1.	Łabędź niemy	Zgłoszony przez Zytę Sobolewską, Krasne 3.01.03 r.	Młody osobnik w dobrej kondycji	Ptak wypuszczony na wolność na rz. Czarną Hańczę 14.01.03 r.
2.	Łyska	Zgłoszony przez pracowników „FIAT” w Suwałkach 14.01.03 r.	Kondycja ptaka dobra	Ptak wypuszczony na wolność na rz. Czarną Hańczę 20.01.03 r.
3.	Sarna (koza)	Sarna zgłoszona przez p. Mirosława Narskiego zam. S-ki, ul. Kosciuszki 114 3.03.03 r.	Zwierzę przeskakując przez płot w m. Huta przebiło się uszkadzając organy wewnętrzne	Sarna po zdjęciu z płotu, po kilku minutach padła 3.03.03 r.
4.	Myszołów zwyczajny	Ptak przywieziony przez Zdzisława Huszcę 12.04.03 r.	Myszołów potrącony przez samochód. Nie stwierdzono urazów, ptak w szoku	Ptak wypuszczony w Maćkowej Rudzie na wolność w obecności N-czego J. Łozińskiego 19.04.2003 r.
5.	Łabędź niemy	Ptak przywieziony przez p. R. Domuracki zam. Jeziorki 12.04.2003 r.	Niedowład nóg. Podano witaminę B	Ptak wypuszczony na wolność na j. Wigry 6.05.03 r.
6.	Zajac szarak	Zajac przywieziony przez p. E. Duszyńską 12.04.2003 r.	Młody osobnik znaleziony przez ludzi i przyniesiony do lecznicy w S-kach	Zajac wypuszczony na wolność 06.05.03 r.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

7.	Kuna domowa	Kuna przywieziona z Suwałk z posesji przy ul. Kołataja 6, tel.:566-40-19 10.06.03 r.	Młody osobnik w bardzo złym stanie, silnie odwodniony, połamane kończyny	Kuna padła 12.06.03 r.
8.	Pójdźka	Przywieziona przez W. Misiukiewicza 12.06.03 r.	Młody osobnik wypadł z gniazda, w dobrej kondycji	Ptak wypuszczony na wolność 4.07.03 r.
9.	Jeżyk	Przywieziony do woliery przez p. Monikę Korzeniowską, S-ki, ul. Nowomiejska 24.06.03 r.	Osobnik dorosły w dobrej kondycji	Po wizycie weterynaryjnej wypuszczony na wolność 25.06.03 r.
10.	Sarna (koźle)	Zgłoszone przez p. Haline Jedenasty, zam. Wołownia, gm. Jeleniewo 25.06.03 r.	Młody osobnik okaleczony przez kosiarkę rotacyjną. Amputowano 2 tylne cewki w lecznicy w S-kach, ul Utrata	Koźle padło 6.07.03 r.
11.	Łabędź niemy	Zgłoszony przez suwalską Straż Miejską. Ptak przekazany przez p. Wiesława Cieślukowskiego, S-ki, Krzywólka 34 07.07.2003 r.	Dorosły osobnik uderzył w linie wysokiego napięcia, ptak w dobrej kondycji	Wypuszczony na wolność 07.07.2003 r.
12.	Bocian czarny	Zgłoszony przez mieszkańców Suwałk, ul. Kowalskiego 16/58 08.07.2003 r.	Młody osobnik z gniazda zniszczonego podczas burzy w m. Bakaniuk	Ptak przekazany do ZOO w Białymstoku 01.08.2003 r.
13.	Bocian czarny	Zgłoszony przez mieszkańców Suwałk, ul. Kowalskiego 16/58 09.07.2003 r.	Młody osobnik z gniazda zniszczonego podczas burzy w m. Bakaniuk	Wypuszczony na wolność 10.07.2003 r.
14.	Bocian biały	Zgłoszony przez leśniczego O.O. Lipniak WPN 09.07.2003 r.	Młody ptak, wypadł z gniazda, nie przyjęty z powrotem przez osobniki dorosłe	Ptak przekazany do ZOO w Białymstoku 01.08.2003 r.
15.	Bocian biały	Zgłoszony przez p. Dąbrowskiego, S-ki, ul. Łódzka 1 10.07.2003r	Młody osobnik wypadł z gniazda, połamane nogi i skrzydła	Ptak uśpiony przez weterynarza 10.07.2003 r.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

16.	Drozd śpiewak	Zgłoszony przez dzieci leśniczego O.O. Krzywe WPN 10.07.2003r.	Młody osobnik w dobrej kondycji	Wypuszczony tego samego dnia w miejscu znalezienia 10.07.2003 r.
17.	Myszołów zwyczajny	Zgłoszony przez Z-cę N-czego p. Mieczysława Jarosza z N-ctwa Pomorze 15.07.2003 r.	Młody osobnik znaleziony przez robotników leśnych N-ctwa Pomorze	Ptaka wypuszczony na wolność 31.07.2003 r.
18.	Bocian biały	Zgłoszony przez p. Rupińską zam. Sumowo 20.07.2003 r.	Młody osobnik z uciętą prawą nogą. Usunięto sznurek z przetyku	Ptaka przekazany do ZOO w Białymstoku 01.08.2003 r.
19.	Jeżyk	2 osobniki zgłoszone przez p. Siemiaszko, S-ki, ul. Kownieńska ¼ 21.07.2003 r.	Młode osobniki wypadły z gniazda	Wypuszczone na wolność 24.07.2003 r., 27.07.2003 r.
20.	Kuna domowa	Zgłoszona przez lecznicę zwierząt w Suwałkach 18.07.2003 r.	Młody osobnik zaatakowany przez psa.	Kuna wypuszczona na wolność 17.08.2003 r.
21.	Bocian biały	Zgłoszony przez p. Karpowicz, zam. Iwanówka 25.07.2003 r.	Młody osobnik wypadł z gniazda	Ptaka wypuszczony na wolność 01.08.2003r.
22.	Bocian biały	Zgłoszony przez p. Franciszka Januszewskiego, zam. Mikołajówka 02.08.2003 r.	Młody osobnik bez urazów, silnie odwodniony	Ptaka wypuszczony na wolność 14.08.2003r
23.	Bocian biały	Zgłoszony przez Józefa Daniłowicza, Żyliny, tel.:563-80-36 03.08.2003 r.	Młody osobnik, złamane obie nogi	Ptaka uspijony przez weterynarza 03.08.2003r.
24.	Myszołów zwyczajny	Zgłoszony przez mieszkankę wsi Chmielówka, przywieziony przez podleśniczego WPN A. Butkiewicza 15.08.2003 r.	Otwarte złamania obu skrzydeł – silna infekcja	Ptaka uspijony przez weterynarza 15.08.2003r
25.	Bocian biały	Przywieziony przez W. Misiukiewicza 18.08.2003 r.	Młody osobnik, bardzo osłabiony	Ptaka przekazany do ZOO w Białymstoku 09.09.2003r
26.	Bocian biały	Zgłoszony przez p. Tomasza Łobanowskiego, zam. Daniłowice 22.09.2003 r.	Młody osobnik, połamane oba skrzydła	Ptaka uspijony przez lekarza weterynarii 24.09.2003 r.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

27.	Łabędź niemy	Przywieziony przez Straż WPN 23.08.2003 r.	Młody osobnik. Lekarz weterynarii usunął haczyk wędkarski wbity w przełyk łabędzia 24.03.2003 r.	Ptak wypuszczony na wolność na rzekę Czarną Hańczę we wsi Wysoki Most 30.09.2003 r.
28.	Sarna (koźlak)	Zgłoszony przez lekarza weterynarii w Rutce Tartak 19.10.2003 r.	Złamana prawa przednia noga. Leczenie weterynaryjne, kości nogi prawidłowo zrosły się	Zwierzę przekazane do ZOO w Białymstoku 29.10.2003 r.
29.	Sowa uszata	Zgłoszona przez pracowników Domu Pracy Twórczej w Wigrach 31.10.2003 r.	Ptak uderzył w linie wysokiego napięcia	Ptak wypuszczony na wolność 11.11.2003 r.

3.6. Działalność naukowa

Lech Krzysztofiak

W minionym roku na terenie parku obce instytucje realizowały 22 tematy badawcze. Większość z nich to prace magisterskie, które realizowane były przy pomocy pracowników parku. Pracownia Naukowo-Badawcza prowadzi trzy tematy. Kontynuowane są prace dotyczące poznania rozmieszczenia na terenie parku chronionych, ginących i zagrożonych gatunków roślin. Również prace związane z biologią i ekologią wybranych grup owadów oraz fauną i florą torfowisk położonych w dolinie Czarnej Hańczy nie zostały zakończone i będą kontynuowane w bieżącym roku. Zestawienie prac badawczych realizowanych przez park zamieszczone zostało w tabeli 5B.

Pracownicy parku brali udział w 4 sesjach i konferencjach naukowych, na których wygłosili 5 referatów i zaprezentowali 5 posterów.

(1) W marcu, podczas sesji naukowej dotyczącej czynnej ochrony fauny na obszarach chronionych, zorganizowanej w Wiesjejskim Parku Regionalnym (Litwa) zaprezentowano 2 postery:

- „Czynna ochrona owadów w Wigierskim Parku Narodowym” (A. Krzysztofiak),
- „Czynna ochrona płazów w Wigierskim Parku Narodowym” (L. Krzysztofiak)

oraz wygłosili dwa referaty.

(2) Na X Sympozjum Sekcji Hymenopterologicznej PTEnt. dr Anna Krzysztofiak zaprezentowała referat pt. „Trzmiele (*Bombus*) i trzmielce (*Psithyrus*) Suwalszczyzny”.

(3) Podczas wrześniowego Sympozjum Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego „Funkcjonowanie i monitoring geoekosystemów w warunkach narastającej antropopresji” dr Lech Krzysztofiak wygłosił referat pt. „Obserwacje meteorologiczne na Stacji Bazowej WIGRY (Wigierski Park Narodowy), mgr Jerzy Danilewicz poster „Monitoring środowiska przyrodniczego Stacji Bazowej WIGRY (Wigierski Park Narodowy) w 2002 roku.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

(4) W listopadzie na sesji naukowej poświęconej problematyce jeziora Wigry, zorganizowanej przez Komisję Paleogeografii Czwartorzędu Polskiej Akademii Umiejętności, uczestniczyły dwie osoby. Dyrektor mgr inż. Zdzisław Szkiroć i dr Lech Krzysztofiak. Dr Krzysztofiak wraz z prof. dr hab. J. Rutkowskim, dr K. Król i mgr D. Prosovicz przygotował referat pt. „Osady rynnowych części jeziora Wigry – Płoso Szyja i Zatoka Wigierki –porównanie”.

Ponadto na przełomie czerwca i lipca Pracownia Naukowo-Badawcza współorganizowała warsztaty naukowo-edukacyjne na temat czynne ochrony płazów. Pięciodniowe warsztaty odbyły się na terenie Wigierskiego Parku Narodowego, Suwalskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Puszczy Rominckiej.

W sierpniu mgr Jerzy Danilewicz brał udział w Szkole Monitoringu Zintegrowanego, która odbyła się w Kampinosie.

Pracownia Naukowo-Badawcza brała również udział w przygotowaniu i prowadzeniu zajęć (wykładów i warsztatów) w ramach Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki, który odbył się w dniach 26-28 września.

W minionym roku Pracownia Naukowo-Badawcza prowadziła dwa projekty dofinansowane przez Fundację EkoFundusz i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Pierwszy projekt dotyczył czynnej ochrony dwóch gatunków storczyków, których występowanie w Polsce jest obecnie silnie zagrożone. Prace polegały na przeniesieniu części populacji tych roślin na nowe stanowiska zlokalizowane na terenie parku. Drugi projekt związany był z doposażeniem pracowni w aparaturę i sprzęt naukowy. W ramach tego projektu zakupiony został nowy spektrofotometr UV, lizymetry oraz specjalistyczne oprogramowanie komputerowe.

Pracownicy naukowcy w 2003 roku opublikowali następujące prace naukowe, popularno-naukowe i popularne:

Rutkowski J., Król K., Krzysztofiak L., Prosovicz D., 2003: Recent sediments of the Wigry Lake (Szyja Basin), NE Poland. *Limnological Review* 3: 197-204.

Krzysztofiak A., 2003: Ścieżka edukacyjna „Płazy”. *Kwartalnik WIGRY*, nr 1. WPN Krzywe.

Krzysztofiak L., 2003: Płyty obornikowe – konieczność czy świadomy wybór. Suwałki.

Krzysztofiak L., 2003: Zanieczyszczenie powietrza. *Kwartalnik WIGRY*, nr 3. WPN Krzywe.

Krzysztofiak L., 2003: Monitoring porostów w Wigierskim Parku Narodowym. *Biblioteka Monitoringu Środowiska*.

Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., 2003: Ochrona owadów błonkoskrzydłych gniazdujących w glinie i drewnie na terenie Wigierskiego Parku Narodowego. *Parki Narodowe*, nr 3.

Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., 2003: Czynna ochrona płazów w Wigierskim Parku Narodowym. W: K. Baldy (red.) *Instrukcja czynnej ochrony płazów*. PNGS Kudowa Zdrój.

Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., 2003: Płazy Polski – przewodnik terenowy. K&K Suwałki.

Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., 2003: Owady Lądowe – Wiadomości ogólne – Znaczenie owadów – Chrząszcze – Błonkówki – Muchówki – Motyle. *Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego*. WPN Krzywe.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., 2003: Ścieżka edukacyjna „Suchary”. Kwartalnik WIGRY, nr 3. WPN Krzywe.

Krzysztofiak A., 2003: Kto się boi nietoperza? Jaćwież nr 21:42-44.

Krzysztofiak A., 2002: Owady ruin. Jaćwież nr 19.

Romański M., 2003: Torfowiska – Wiadomości ogólne – Torfowiska niskie – Torfowiska przejściowe – Torfowiska wysokie. Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego. WPN Krzywe.

Złożone do druku:

Krzysztofiak L., Piekarski K. K., Obserwacje meteorologiczne na Stacji Bazowej WIGRY (Wigierski Park Narodowy) w 2002 roku. Biblioteka Monitoringu Środowiska.

Gutowski J., Buchholz L., Szwąłko P., Rossa R., Szafraniec S., Krzysztofiak L. Wpływ chrząszczy kambio- i ksylofagicznych rozwijających się w rezerwatach na sąsiednie drzewostany gospodarcze. Prace IBL.

Krzysztofiak A., Raki Suwalszczyzny. Jaćwież.

3.7. Działalność edukacyjna

Joanna Adamczewska, Wiesława Malinowska

W 2003 roku w Sekcji ds. edukacji środowiskowej pracowało troje specjalistów ds. dydaktyki, kierownik ds. dydaktyki, ponadto utworzono stanowisko pracy dla referenta ds. edukacji rolno-środowiskowej. Zadania z zakresu edukacji prowadził także pracownik Gospodarstwa Pomocniczego na stanowisku referenta ds. edukacji.

Sekcja ds. edukacji środowiskowej prowadziła działania edukacyjne w oparciu o zatwierdzony przez Dyrektora *Plan działań i imprez edukacyjnych w WPN na rok 2003*. Zrealizowano następujące zadania z zakresu edukacji ekologicznej:

- I. Zajęcia stacjonarne i terenowe w Ośrodku Edukacji Środowiskowej.
- II. Zajęcia stacjonarne - w siedzibie parku w Krzywem (prelekcje, pokazy filmów slajdów, prezentacje multimedialne) oraz zajęcia terenowe na ścieżkach edukacyjnych
- III. Współpraca ze szkołami różnych szczebli kształcenia w zakresie prowadzenia zajęć, prelekcji i wykładów (poza siedzibą parku)
- IV. Program edukacji ekologicznej dla uczniów szkoły średniej, klas I- IV o profilu ekologicznym pt. „Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego”
- V. Program edukacji ekologicznej i kulturowej dla uczniów szkół z terenu WPN i otuliny prowadzony w pod hasłem „Ginące zawody” oraz „My i przyroda”
- VI. Program edukacji ekologicznej pt. „Moja Mała Ojczyzna” dla uczniów gimnazjów z terenu miasta Suwałki, realizowany przy współpracy z Biblioteką Publiczną w Suwałkach.
- VII. Program edukacji ekologicznej pt. „Program ekozespołów”.
- VIII. Warsztaty dla nauczycieli.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

- IX. Imprezy i akcje („Ferie z Wigierskim Parkiem Narodowym”, akcja „Nie wypalaj traw !”, „Dzień Ziemi”, „Europejski Tydzień Lasów”, „IV Sztafeta Rowerowa Obszarów Chronionych Województwa Podlaskiego”, „Akcja Sprzątania Świata”, „Podlaski Festiwal Nauki i Sztuki”)
- X. Konkursy (plastyczny „Park Narodowy skarbem naszej małej ojczyzny”, plastyczny „Gra planszowa o tematyce ekologicznej”, ekologiczny „Nasze działania na rzecz Ziemi – czyli ekozespoły w naszej szkole”, ekologiczny „Alternatywne źródła energii”, VIII Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny dla szkół podstawowych”)
- XI. Projekt pt. „Ochrona bioróżnorodności w rolnictwie”, którym objęto grupę rolników gospodarujących na terenach w granicach parku i otuliny. Bardziej szczegółowe informacje na temat tego zadania opisano w rozdziale 3.3.
- XII. Udział w innych imprezach zewnętrznych, udział w targach, wystawy.
- XIII. Udzielanie informacji osobom zainteresowanym oraz przekazywanie materiałów do szkół.
- XIV. Wydawnictwa i kwartalnik Wigry.
- XV. Przygotowanie i realizacji wniosków o dotację na działalność edukacyjną.

Wszelkie działania były ewidencjonowane w tzw. formularzu ewidencji aktywnych imprez edukacyjnych, zgodnie z którym w 2003 roku udział wzięło ponad 6300 osób.

Tabela 7. Liczba osób uczestniczących w aktywnych imprezach edukacyjnych

Grupa wiekowa	Przedszkole	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Liceum	Studenti	Osoby dorosłe	
Ludność miejscowa	30	1235	671	-	-	220	
Ludność spoza parku	100	736	1512	1236	176	379	
Razem	130	1971	2183	1263	176	599	6322

Poniżej przedstawiono opis realizowanych działań ujętych w powyższych punktach.

I.

Ośrodek Edukacji Środowiskowej Wigierskiego Parku Narodowego, położony nad Zatoką Słupiańską jeziora Wigry działał w okresie od początku maja do końca września 2003 roku. W tym czasie z zajęć w Ośrodku skorzystała prawie 500 osobowa grupa młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjów wraz z opiekunami (były to m.in. SP w Bakałarzewie, SP Nr 2 w Suwałkach, SP Nr 5 w Suwałkach, Szkoła Romska w Suwałkach, Gimnazjum Nr 6 w Suwałkach, Gimnazjum Nr 3 w Suwałkach, Liceum Nr 1 w Suwałkach, Liceum w Giżycku, Liceum Ogólnokształcące w Elblągu, uczestnicy Europejskiego Tygodnia Lasów oraz Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki, uczniowie Szkoły Muzycznej w Suwałkach oraz finaliści VII edycji Międzyszkolnego Konkursu Ekologicznego dla szkół podstawowych). Z bazy

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Ośrodka korzystali także studenci w liczbie 176 osób oraz pracownicy naukowcy różnych uczelni, współpracujących z parkiem - około 25 osób. Łącznie w Ośrodku przybywało 701 osób.

II. i III.

Zajęcia stacjonarne i terenowe, głównie dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, pracownicy Sekcji ds. edukacji środowiskowej prowadzili, także w siedzibie parku wykorzystując w tym celu Salę Muzealną oraz Ekspozycję Etnograficzną oraz ścieżki edukacyjne. Tematykę zajęć stanowiły zagadnienia wybrane przez opiekunów grup ze szczegółowo opracowanej „Oferty edukacyjnej Wigierskiego Parku Narodowego na rok szkolny 2002/2003).

IV.

W 2003 roku kontynuowano współpracę z Zespołem Szkół Nr 1 w Suwałkach (na podstawie zawartego w 1997 roku porozumienia) w zakresie realizacji programu edukacji ekologicznej pt. „Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego”. W zajęciach w siedzibie parku, na ścieżkach edukacyjnych oraz poza terenem parku (miejska oczyszczalnia ścieków, zakład utylizacji odpadów komunalnych, etc.), które odbywały się w każdą sobotę w ciągu całego roku szkolnego 2002/2003 oraz 2003/2004, uczestniczyli uczniowie klas I – IV o profilu ekologicznym. Spotkania odbywały się w soboty, jako zajęcia pozalekcyjne w cyklu 5 – godzinnym.

V.

W 2003 roku kontynuowano program edukacji kulturowej pt. „*Ginące zawody*”. W drugiej połowie roku rozszerzono go o elementy edukacji przyrodniczej i nosił on nazwę „*My i przyroda*”. W pierwszej połowie roku spotkania odbywały się w szkołach: SP w Mikołajewie, SP w Maćkowej Rudzie, SP w Jeglińcu, SP w Nowinnikach, SP w Starym Folwarku. Warsztaty z zakresu tkactwa i ceramiki prowadzone były, oprócz pracowników parku przez doświadczonych instruktorów – Anastazję Sidor (tkactwo) oraz Krystynę Prawdzik – Pawłowską (garncarstwo). Uczniowie podczas warsztatów wykonywali barwne krajki przy użyciu ramowych krosen oraz różne przedmioty z gliny – ozdoby, kubeczki, dzbanuszki, figurki. Po zakończeniu cyklu warsztatów prace młodych twórców ludowych wyeksponowano na wystawie w Sali Muzealnej w siedzibie parku. W okresie od października do grudnia 2003 roku w warsztatach pt. „*My i przyroda*” brali udział uczniowie SP w Nowinnikach, SP w Mikołajewie i Maćkowej Rudzie. Zajęcia warsztatowe odbywały się, podobnie jak poprzednie, z udziałem Anastazji Sidor. W warsztatach brała udział grupa uczniów, która już posiadała umiejętności posługiwania się krosnami po ubiegłorocznych warsztatach. Dzieci uczyły się bardziej zaawansowanych splotów. Zajęciom praktycznym towarzyszyły prezentacje multimedialne dotyczące walorów przyrodniczych Wigierskiego Parku Narodowego. Jedno ze spotkań w ramach warsztatów poświęcone było nauce wykonywania ozdób choinkowych z naturalnych materiałów. Własnoręcznie wykonanymi ozdobami, uczestnicy warsztatów, ozdobili choinkę w siedzibie parku a także zaprezentowali inscenizację pt. „*Jasełka*”, w której dialogi prowadzone były gwarą suwalską.

VI.

Program edukacji ekologicznej pod hasłem „*Moja Mała Ojczyzna*” prowadzony przez pracowników parku w Bibliotece Publicznej przeznaczony był w 2003 roku dla uczniów gimnazjów z terenu miasta Suwałki. Wzięła w nim udział 60 osobowa grupa młodzieży z Gimnazjum Nr 3 i Gimnazjum Nr 7. W drugiej połowie lutego rozpoczęły się cotygodniowe spotkania o tematyce związanej z prezentacją zasobów przyrodniczych i kulturowych naszego regionu (środowisko naturalne Suwalszczyzny, ochrona przyrody i krajobrazu, flora i fauna lasów, rzek i jezior, zabytki, dawne obrzędy i zwyczaje).

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Na zakończenie uczniowie wzięli udział w Turnieju Wiedzy, zwycięska klasa uczestniczyła w całodziennych zajęciach terenowych na ścieżce „Las” i „Suchary”.

VII.

Program ekozespołów jest kontynuacją działań podjętych w roku 2002. Realizowany jest on we współpracy z Fundacją GAP Polska z Warszawy. Wigierski Park Narodowy jest koordynatorem programu na Suwalszczyźnie. Program ekozespołów to całościowy edukacyjny program ekologiczny, skupiony na tworzeniu zachowań i nawyków proekologicznych w codziennym życiu, w szkole. Działania podejmowane przez młodzież dotyczyły wprowadzania wśród młodzieży trwałych nawyków segregacji odpadów do odzysku, poszanowania wody i energii, świadomego wyboru produktów w sklepie (w tym żywności) wytwarzanych z poszanowaniem zrównoważonego rozwoju. Zadaniem młodzieży było także zaangażowanie w działania ekologiczne w swoim gospodarstwie domowym także rodziców i rodzeństwa. Dla uwidocznienia zmian nawyków uczestnicy dokonali pomiarów zużycia zasobów w domu: wody, energii elektrycznej, gazu, wytwarzania odpadów, notując stany odpowiednich liczników oraz ważąc dwukrotnie ilość odpadów wytwarzanych przez własne gospodarstwo domowe w uzgodnionym czasie i dokonując analizy otrzymanych wyników. Młodzież podjęła się ponadto działań ekologicznych w szkole lub w swym najbliższym otoczeniu – wsi, gminie, dzielnicy prowadząc pod kierunkiem przeszkolonego instruktora kampanie skierowane na rozwiązanie wybranego problemu ekologicznego. W okresie od stycznia do czerwca 2003 roku działało 18 ekozespołów (w których łącznie uczestniczyło 106 uczniów) pod kierunkiem instruktorów z 10 z następujących szkół: SP Nr 11 w Suwałkach, SP w Mikołajewie, SP w Maćkowej Rudzie, SP w Starym Folwarku, SP w Przebrodzie, SP w Karolinie, Zespół Szkół w Płaskiej, Zespół Szkół w Kaletniku, SP Nr 4 w Suwałkach. Wszystkie ekozespoły, pod kierunkiem instruktorów wykonały dokumentację swoich działań, które oceniano w konkursie pt. „Nasze działania na rzecz Ziemi – czyli ekozespoły w naszej szkole”. Wszyscy uczestnicy oraz instruktorzy otrzymali komplet materiałów programowych – podręczniki, karty badań, ankiety, biuletyny wydane przez Fundację GAP, a dystrybuowane przez Wigierski Park Narodowy. Jako podsumowanie pracy ekozespołów działających w roku 2002/2003 wydany został numer specjalny Biuletynu Programu Ekozespołów. Biuletyn został przekazany do wszystkich uczestników programu.

VIII.

Zorganizowano warsztaty, głównie dla nauczycieli ze szkół różnych szczebli kształcenia dotyczące rozmaitych aktywizujących form i metod prowadzenia edukacji ekologicznej. W dniu 26 kwietnia 40 osób (nauczyciele szkół podstawowych oraz pracownicy parku) uczestniczyło w warsztatach pt. „Ptaki drapieżne”. Warsztaty prowadzono w porozumieniu z Komitetem Ochrony Orłów w Olsztynie. Miały one na celu poznanie sytuacji ptaków drapieżnych w Polsce, ich biologii i ekologii oraz prezentację programu edukacyjnego „Ptaki drapieżne”. Uczestnicy warsztatów otrzymali pakiety dydaktyczne związane z programem – segregatory ze scenariuszami i foliogramami, plakaty i broszury. W dniach 20 – 21 września odbyły się warsztaty dla nauczycieli pt. „Obserwator przyrody”. Międzynarodowy program o takiej nazwie został przygotowany i jest koordynowany przez organizację Wild World Fund for Nature w Szwecji. Program umożliwia współpracę 20 000 uczniów, nauczycieli i szkół z krajów nadbałtyckich: Rosji, Litwy, Łotwy, Estonii, Finlandii, Szwecji i Polski. Młodzież, która przystępuje do programu, prowadzi systematyczne obserwacje najbliższego środowiska w ekosystemach lasu, strumienia lub rzeki i jeziora, a wyniki obserwacji zapisuje w specjalnych ankietach. Dzięki takim badaniom uczy się obserwować zmiany w otaczającym środowisku, a opracowane na podstawie tych badań raporty pozwalają na poznanie stanu środowiska przyrodniczego w wielu krajach. W warsztatach wzięła udział 18-osobowa grupa nauczycieli z całej Suwalszczyzny. W dniach 11–12 października

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

zorganizowano warsztaty dla nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich pt. „Zielony Pakiet” oraz „Program ekozespołów, czyli ochrona środowiska na co dzień”. W ciągu dwudniowych warsztatów udział wzięło 30 osób. Uczestnicy warsztatów poznali założenia obu programów oraz materiały dydaktyczne służące ich realizacji – podręczniki, zestawy scenariuszy, płytę CD oraz kasetę wideo. Program edukacyjny pt. Zielony Pakiet” był realizowany we współpracy z Polskim Biurem REC, natomiast „Program ekozespołów” we współpracy z Fundacją GAP Polska.

IX.

W okresie ferii zimowych w parku zorganizowano cykl zajęć pt. „Ferie z Wigierskim Parkiem Narodowym”. W tym okresie w siedzibie WPN-u można było skorzystać z oferty „dni otwartych” – nieodpłatnie zwiedzać wystawę w sali muzealnej oraz uczestniczyć w pokazach filmów o tematyce przyrodniczej. W dniach 28 – 30 stycznia, w Zespole Placówek Pracy Pozaszkolnej w Suwałkach prowadziliśmy cykl prelekcji połączonych z pokazem slajdów nt. walorów parku, współuczestnicząc tym samym w prowadzeniu „Spotkań młodzieży z małą ojczyzną – Suwalszczyzną”. W dniach 3 – 5 lutego park przyjął grupę ponad 60 uczniów, głównie szkół suwalskich. Na ścieżkach edukacyjnych „Las” i „Suchary” i „Jeziora” uczyli się oni rozpoznawania tropów zwierząt, wcześniej jednak uczestniczy w wykładzie nt. aktywności zwierząt w okresie zimowym oraz obejrzeni multimedialną prezentację i wzięli udział w konkursie wiedzy. W kwietniu pracownicy Wigierskiego Parku Narodowego wspólnie z Powiatową Komendą Straży Pożarnej w Sejnach oraz w PKSP w Suwałkach zorganizowali akcję informacyjną dotyczącą skutków wiosennego wypalania traw pn. „Nie wypalaj traw”. Akcja polegała na cyklu prelekcji, prezentacją sprzętu do gaszenia pożarów, konkursie na najciekawsze hasło na temat ochrony życia w suchych trawach, rozdawnictwie ulotek i plakatów informacyjnych. Akcję w tym roku przeprowadzono dla szkół podstawowych w: Maćkowej Rudzie, Mikołajewie, Starym Folwarku.

W dniu 25 kwietnia około 500 osób (uczniowie szkół podstawowych, średnich i gimnazjalnych wraz z opiekunami) wzięło udział w obchodach Międzynarodowego Dnia Ziemi. W programie imprezy znalazło się wiele atrakcji: warsztaty leśne na ścieżkach edukacyjnych i szlakach turystycznych (prowadzone przez leśników WPN-u, podczas których uczestnicy otrzymali arkusze pracy i wykonywali pomiary kilku gatunków drzew, obliczali wiek drzewa, itp.) , wycieczki rowerowe, zajęcia plastyczne (przeznaczone dla najmłodszych uczestników), akcja służb przeciwpożarowych pt. „Nie wypalaj traw !” (prowadzona wspólnie przez służby przeciwpożarowe parku i strażaków z Miejskiej Komendy Straży Pożarnej w Suwałkach), gry i zabawy ruchowe, biegi przełajowe, pokaz lotów latawca, wypiek podpłomyków (na stanowisku pt. „Archeologia Żywa”, gdzie członkowie koła archeologicznego działającego przy Muzeum Okręgowym prezentowali metodę przygotowywanie potraw na rozgrzanych kamieniach), obserwacje astronomiczne, warsztaty lepienia przedmiotów z gliny, akcja informacyjna o Unii Europejskiej (zorganizowana przy współpracy z Regionalną Agencją Restrukturyzacji ”Odnowa” w Suwałkach) i Scena Młodych Ekologów – czyli prezentacje własne uczestników Dnia Ziemi o tematyce związanej z ekologią. Stałym punktem programu był poczęstunek wojskową grochówką serwowaną w ekologicznych miseczkach, wykonanych z otrąb. Pracownicy WPN-u wzięli udział także w centralnych obchodach Międzynarodowego Dnia Ziemi na Polach Mokotowskich w Warszawie, gdzie przygotowali stoisko i prowadzili akcję edukacyjną.

Kalendarium wydarzeń edukacyjnych w roku 2003 zostało rozszerzone o imprezę pt. Europejski Tydzień Lasów. Europejski Tydzień Lasów to kontynuacja współpracy pomiędzy Forum Samorządowym Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej (Wigierski Park Narodowy jest partnerem i prowadzi Sekretariat Forum) a Europejskim Stowarzyszeniem Lasów i Jezior

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

„Fondelf”. Głównym organizatorem imprezy był Wigierski Park Narodowy, przy współpracy z samorządami powiatów: Suwałki, Sejny i Augustów oraz administracją Lasów Państwowych. W okresie poprzedzającym obchody Europejskiego Tygodnia Lasów na terenie powiatów suwalskiego, sejneńskiego i augustowskiego pracownicy z Wigierskiego Parku Narodowego i Lasów Państwowych w 14 szkołach wygłosili wykłady o tematyce związanej z lasami. Polscy uczestnicy imprezy zostali wybrani na podstawie wyników anglojęzycznego testu kwalifikacyjnego. W dniach 5-11 maja gościliśmy na obchodach Europejskiego Tygodnia Lasów w Wigierskim Parku Narodowym młodzież z kilku regionów Europy: Galicji (Hiszpania), Extremadury (Hiszpania), Jura (Francja), Kainuu (Finlandia), Värmlandu (Szwecja) oraz Dzukiji (Litwa) i Müritz (Niemcy). Program imprezy obejmował wiele wykładów, warsztatów i zajęć terenowych. Pracownicy Wigierskiego Parku Narodowego i Lasów Państwowych wygłosili prelekcje z zakresu ekologii i gospodarki leśnej. Przeprowadzono też cykl zajęć terenowych. Ostatniego dnia imprezy młodzież posadziła na polanie w pobliżu Ośrodka Edukacji Środowiskowej dziewięć drzewek, symbolizujących regiony uczestniczące w imprezie.

W dniach 19-24 maja na trasie ponad 540 km przeprowadzono IV edycję Sztafety Rowerowej Obszarów Chronionych Województwa Podlaskiego. W tym roku Sztafeta wystartowała z Białowieskiego Parku Narodowego. W następnych dniach uczniowie wraz z opiekunami jechali przez Narwiański PN, Łomżyński PK Doliny Narwi, PK Puszczy Knyszyńskiej, Biebrzański PN, Wigierski PN i Suwalski PK. Na „naszym” terenie w Sztafecie wzięło udział 17 szkół i ponad 200 cyklistów. W całej Sztafecie uczestniczyło ponad 1100 uczniów. Uczestnikami imprezy byli przede wszystkim uczniowie starszych klas szkół podstawowych (klasa 6), młodzież gimnazjalna i szkół średnich oraz pracownicy obszarów chronionych. W Sztafecie uczestniczyło w tym roku 56 szkół, każda szkoła wzięła udział w konkursie (których w sumie odbyło się 56). Na poszczególnych odcinkach Sztafety, uczestnikom towarzyszyli także pracownicy parków narodowych, krajobrazowych oraz Lasów Państwowych. Trasa każdego etapu podzielona była na odcinki o długości od 5 km do 20 km, wyznaczone pomiędzy szkołami, których uczniowie wzięli udział w imprezie. Każda zgłoszona grupa uczestników pokonywała tylko jeden odcinek, przekazując „pałeczkę sztafetową” następnej grupie. Po przybyciu na metę swojego odcinka (bądź też przed rozpoczęciem rajdu) uczniowie brali udział w spotkaniu z pracownikiem danego Parku, który opowiadał o działalności i walorach Parku oraz przeprowadzał konkurs wiedzy o parkach (tzw. konkurs etapowy). Spotkania kończące dany etap, często odbywały się w plenerze, przygotowano ogniska, prezentacje artystyczne młodzieży szkolnej, poczęstunki potrawami regionalnymi, gry i zabawy. Laureaci konkursów etapowych otrzymali cenne nagrody (w większości wydawnictwa książkowe), zaś zdobywcy pierwszych miejsc zostali nominowani do udziału w Finałowym Konkursie Wiedzy w dniu 24 maja w Biebrzańskim Parku Narodowym.

W dniu 19 września, w WPN-ie ponad 900 osób spotkało się na Akcji Sprzątania Świata. Uczestnicy akcji pod opieką pracowników parku pracowicie sprząтали szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne, brzegi jezior i rzek. Wśród uczestników najliczniejsza była młodzież szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich wraz z opiekunami. Do akcji włączyły się także gmina Suwałki i Starostwo Powiatowe w Augustowie i w Suwałkach, które zakupiły rękawiczki i worki na śmieci, przekazane za pośrednictwem parku uczestnikom akcji. Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych nieodpłatnie przyjął 6,5 tony śmieci – plon akcji. Akcja sprzątania objęła także zbiorniki wodne – pracownicy parku z łodzi oczyszczali najbardziej zaśmiecone fragmenty linii brzegowej jezior i rzek. Zorganizowano ogniska w kilku punktach zbiorczych, wszystkim uczestnikom park ufundował drobny poczęstunek w formie kielbasek, chleba i napojów.

Wigierski Park Narodowy w dniach 26-28 września włączył się w cykl imprez w województwie podlaskim pt. „Podlaski Festiwal Nauki i Sztuki”. Jednym z punktów programu był cykl wykładów na

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

temat badań wybranych gatunków roślin i zwierząt (tytułu wykładów: „Czy ryby mogą oczyszczać jeziora? Biomanipulacja w jeziorach WPN?”, „Płazy WPN – czy warto je chronić?”, „Owady WPN, ich znaczenie, metody ochrony”, „Fascynujący świat storczyków WPN”, „Jak się zmienia las?”, „Glony wPN”, „Walory kulturowe WPN”). Spotkanie miało charakter otwarty i odbywało się w Sali Starostwa Powiatowego w Suwałkach. Drugiego dnia spotkania miały charakter zajęć terenowych i warsztatowych. W Ośrodku Edukacji Środowiskowej WPN nad Zatoką Słupiańską młodzież szkół średnich wzięła udział w warsztatach w sali laboratoryjnej w zajęciach pt. „Co żyje w wodzie”, w warsztatach poświęconych nauce plecionkarstwa oraz zajęciach na ścieżce dydaktycznej „Jeziora”, poznając właściwości chemiczne różnych typów troficznych jezior. Grupa uczestników wzięła także udział w tematycznych wycieczkach terenowych: „Tajemnice sucharów”, „Geomorfologia WPN”, „Wycieczka leśna do uroczyska Bindasy”.

X.

W marcu rozstrzygnięto ogólnopolski konkurs plastyczny „Park narodowy skarbem naszej małej ojczyzny”, ogłoszony przez Polskie Biuro REC w Warszawie. Konkurs skierowany był do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów z terenu parku. Zadaniem uczestników było wykonanie pracy plastycznej i ułożenie hasła nawiązującego do tematu pracy. Spośród 180 prac zgłoszonych do konkursu w WPN-ie, komisja konkursowa pod przewodnictwem profesora Andrzeja Strumiłło wyłoniła sześć najciekawszych, które przesłano do Warszawy. Tam, najwyższą z naszego regionu oceniona została praca Diany Paszkiewicz ze SP w Krasnopolu. Laureatka, wraz z opiekunem, została zaproszona na obchody Międzynarodowego Dnia Ziemi w Warszawie. Pobyt laureatki wraz z opiekunem był główną nagrodą w konkursie. Pozostałym finalistom nagrody ufundował WPN.

Kolejny konkurs plastyczny ogłoszony został pod hasłem „Gra planszowa o tematyce ekologicznej”. Zadaniem uczestników było zaprojektowanie plastyczne oraz opracowanie zasad gry planszowej, nawiązującej treścią do walorów i zasad funkcjonowania Wigierskiego Parku Narodowego. Po wstępnych eliminacjach szkolnych do II etapu konkursu międzyszkolnego napłynęło 130 prac. Prace rozpatrywano w czterech kategoriach wiekowych – szkoła podstawowa klasy I-III, IV-VI, gimnazjum I-III. Komisja konkursowa nagrodziła 14 prac oraz przyznała 19 wyróżnień. Nagrody rzeczowe zostały zakupione dzięki dotacji NFOŚiGW a wręczono je w czasie obchodów Międzynarodowego Dnia Ziemi w Wigierskim Parku Narodowym.

W VIII Międzyszkolnym Konkursie Ekologicznym pt. „Błękitna Energia” przygotowanym przy udziale parku przez SP nr 5 w Suwałkach wzięło udział 55 uczniów z 11 szkół podstawowych z miasta i powiatu suwalskiego. Drużyny 6-osobowe przygotowały prace pisemne i plastyczne w postaci makiet, plakatów i plansz nawiązujące do zagadnień związanych z alternatywnymi źródłami energii. Laureaci konkursu w nagrodę wzięli udział w zajęciach terenowych w Wigierskim Parku Narodowym.

Międzyszkolny konkurs ekologiczny dla uczniów gimnazjów z terenu powiatów: augustowskiego, sejneńskiego i suwalskiego (ziemski i grodzki) pt. „Alternatywne Źródła Energii” Wigierski Park Narodowy zorganizował przy współpracy Gimnazjum Nr 1 w Suwałkach. Celem konkursu było poznanie alternatywnych źródeł energii, uświadomienie zasadności ich stosowania oraz konieczności racjonalnego wykorzystywania konwencjonalnych źródeł energii. Konkurs przebiegał w trzech etapach, które obejmowały: zajęcia terenowe (poznanie dokonań WPN-u w zakresie wdrażania technologii alternatywnych źródeł energii), opracowanie dokumentacji dotyczącej rodzajów alternatywnych źródeł energii, wykorzystania ich na świecie, w Europie, w Polsce i naszym regionie - na Suwalszczyźnie, przedstawienie zalet i wad stosowania odnawialnych źródeł energii. Uczestnicy przygotowali prace w formie albumów, makiet, posterów. Trzecim etapem było prezentacja (w formie scenicznej)

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

zagadnienia konkursowego. Podczas finału konkursu, w miejscu edukacyjnym „Dziupla”, przy siedzibie parku, uczniowie musieli wykazać się artystyczną inwencją – wykonywali piosenki, odgrywali scenki rodzajowe, recytowali. W konkursie udział wzięło w sumie 60 uczniów z 12 gimnazjów. Komisja konkursowa przyznała 3 nagrody główne oraz 6 wyróżnień. Nagrody rzeczowe zostały zakupione dzięki dotacji NFOŚiGW. Prace uczniów zostały umieszczone na wystawie pokonkursowej w Sali Muzealnej w siedzibie WPN w Krzywem.

Trzeci konkurs ekologiczny zorganizowano pod hasłem „Nasze działania na rzecz Ziemi – czyli ekozespoły w naszej szkole”. Do konkursu przystąpiło 10 szkół podstawowych – szkół z trzech powiatów – augustowskiego, sejneńskiego i suwalskiego oraz miasta Suwałki. Nauczyciele utworzyli spośród swoich uczniów grupy działań tzw. ekozespoły. Zadaniem ekozespołów było dokonanie pomiarów we własnych gospodarstwach domowych zużycia wody i energii oraz wytwarzanych odpadów, opracowanie planu działań na poprawę „swoich” wyników a także na kampanię uświadamiającą domowników, innych uczniów, sąsiadów, itp. W dalszym etapie ekozespoły dokonały powtórnego pomiaru i zanalizowały skuteczność swoich działań. Zadaniem konkursowym było opisanie i zilustrowanie podjętych działań na rzecz środowiska. Konkurs odbywał się w dwóch kategoriach wiekowych – klasach I – III oraz IV – VI szkół podstawowych. Na konkurs nadesłano 12 prac – zdecydowana większość była w formie albumowej, Szkoła Podstawowa w Mikołajewie wykonała poster. W sumie do programu zaangażowało się 18 ekozespołów, w których pod okiem instruktorów pracowało przez pół roku 106 uczniów. Nagrody zakupiono dzięki dotacji WFOŚiGW oraz NFOŚiGW. Dwie z nagrodzonych szkół udział wzięło w etapie ogólnopolskim, gdzie zdobyły III miejsce ex aequo (SP w Maćkowej Rudzie i SP Nr 5 w Suwałkach”).

XII.

Pracownicy Sekcji uczestniczyli także w imprezach i seminariach organizowanych przez różne placówki oświatowe. W dniu 24 marca odbyło się seminarium zorganizowane przez Zespół Szkół Nr 3 pt. „Ekologiczne podstawy rozwoju turystyki”. Natomiast w dniu 30 kwietnia pracownicy parku uczestniczyli w obchodach Dnia Ziemi zorganizowanych przez Szkołę Podstawową w Mikołajewie oraz Szkołę Podstawową w Maćkowej Rudzie.

Piątego czerwca odbył się V Festiwal Kultury „Co Polskę stanowi”. Było to twórcze spotkanie festiwalowe młodzieży ze szkół średnich powiatu suwalskiego i sejneńskiego w I LO im. M.Konopnickiej w Suwałkach. Przewodnim tematem spotkania było dziedzictwo kulturowe Suwalszczyzny i ochrona piękna tej Ziemi. Prezentowaliśmy działania WPN w tej dziedzinie i przedstawialiśmy walory przyrodnicze parku jako dziedzictwo tej ziemi. Pokłosiem festiwalu jest wydana książka pt. „Wysłuchać się w tajemnicę Suwalszczyzny”. Dziewiętnastego listopada w III Liceum Ogólnokształcącym w Suwałkach odbyło się seminarium dla szkół średnich pn. „Recykling jako sposób na ochronę środowiska”. Z udziałem pracownika SE zostali przygotowani uczniowie do tematu i zaprezentowania problemu w Polsce i w Europie. W dniu 26 listopada przewodniczyliśmy w pracach gminnej komisji konkursowej w SP w Starym Folwarku. Tego dnia odbył się Gminny Konkurs Recytatorski „Przyroda w Poezji” w III kategoriach wiekowych. Uczestniczyły wszystkie szkoły podstawowe Gminy Suwałki.

W 2003 roku Wigierski Park Narodowy przygotował i zaprezentował wystawę w Muzeum Leśnictwa Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. W dniu 23 kwietnia nastąpiło jej uroczyste otwarcie z udziałem przedstawicieli parku. Wystawa będzie prezentowana do marca 2004 roku. Znajdują się tam liczne eksponaty i postery, prezentujące kształtowanie się krajobrazu parku, dziedzictwo kulturowe, przekształcenia drzewostanów pod wpływem działalności człowieka, historię ochrony przyrody w

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

rejonie jeziora Wigry, zabiegi ochrony wód, ochronę gatunkową fauny i flory; turystykę, edukację, naukę i monitoring.

Przygotowano trzy wystawy okresowe prac uczestników konkursów plastycznych i ekologicznych – w tzw. „Dziupli” i w siedzibie parku. Trzecia wystawa została przygotowana dla Gimnazjum nr 6 w Suwałkach nt. walorów przyrodniczych i kulturowych WPN. Pracownicy parku wykonali także postery prezentujące park na wystawę związaną z promocją województwa podlaskiego w szwedzkim regionie Varmland.

W dniach 18-21 listopada uczestniczyliśmy w Targach Eko Media Forum odbywających się w ramach Międzynarodowych Targów Ekologicznych w Poznaniu. Dzięki dotacji WFOŚiGW oraz środkom własnym, park przygotował własne stoisko promocyjne wyposażone w: postery, wystawę prac uczestników warsztatów i konkursów, prezentację multimedialną slajdów, grę dydaktyczną w formie wykładziny o powierzchni 3x4 metry, liczne wydawnictwa i ulotki tematyczne. Pracownicy Sekcji przez tydzień prowadzili obsługę stoiska udzielając informacji i nadzorując grę dydaktyczną.

XIII.

Pracownicy Sekcji ds. Edukacji Środowiskowej w ciągu całego roku odpowiedzieli na ponad 70 pism z prośbą o materiały informacyjne, przesyłając je zainteresowanym. Prowadzono także dystrybucję „Kwartalnika Wigry” i kwartalnika „Parki Narodowe” do szkół i innych instytucji oświatowych i samorządowych. Udzielano także informacji i przekazywano materiały osobom bezpośrednio zgłaszającym się do siedziby parku – w tym nauczycielom, studentom i uczniom.

W 2003 roku, od października 2002 r. w Sekcji praktykę kontynuował do marca student nauk przyrodniczych Szwajcarskiego Instytutu Federalnego w Zurichu – Georg Klinler. W miesiącu kwietniu w Sekcji ds. edukacji praktykę odbywało 6 uczennic Technikum Ochrony Środowiska w Suwałkach.

XIV.

W 2003 roku ukazały się następujące wydawnictwa:

- Pakiet broszur „Torfowiska” (tytuły broszur Wiadomości ogólne, Torfowiska niskie, Torfowiska przejściowe, Torfowiska wysokie) w nakładzie 1000 sztuk pakietów w wersji polskojęzycznej oraz 1000 sztuk pakietów w wersji anglojęzycznej (łącznie 8000 broszur)
- Pakiet broszur „Ssaki” (tytuły broszur: Wiadomości ogólne, Ochrona gatunkowa, Ssaki drapieżne, Ssaki owadożerne, Gryzonie, Ssaki parzystokopytne) w nakładzie 1000 sztuk pakietów w wersji polskojęzycznej oraz 1000 sztuk pakietów w wersji anglojęzycznej (czyli łącznie 12000 broszur)
- Pakiet broszur „Owady lądowe” (tytuły broszur: Wiadomości ogólne, Znaczenie owadów, Owady rzadkie i chronione, Motyle, Muchówki, Błonkówki, Chrząszcze) w nakładzie 1000 sztuk pakietów w wersji polskojęzycznej oraz 1000 sztuk pakietów w wersji anglojęzycznej (czyli łącznie 14000 broszur)
- Pakiet broszur „Lasy” (tytuły poszczególnych broszur: Wiadomości ogólne, Typy zbiorowisk leśnych, Zagrożenia lasów, Ochrona lasów, Znaczenie owadów, Owady rzadkie i chronione, Motyle, Muchówki, Błonkówki, Chrząszcze) w nakładzie 1000 sztuk pakietów w wersji polskojęzycznej oraz 1000 sztuk pakietów w wersji anglojęzycznej (czyli łącznie 10000 broszur).
- Broszura „Edukacja w Wigierskim Parku Narodowym” w nakładzie 3000 sztuk.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

- „Przewodnik do rozpoznawania niektórych organizmów wodnych występujących w Wigierskim Parku Narodowym” wydany w nakładzie 2000 egzemplarzy.
- Pakiet broszur wydany w ramach Programu w zakresie świadomego kształtowania krajobrazu i ochrony krajobrazu historycznego pt. „Dziedzictwo kulturowe WPN” (tytuły poszczególnych broszur: Tradycyjne budownictwo wiejskie, Dawne pokrycia dachowe, Kapliczki i krzyże) w nakładzie 3000 pakietów.
- Wydawnictwo „Europejski Tydzień Lasów na Suwalszczyźnie”(wydawnictwo wielojęzyczne) w nakładzie 1000 egzemplarzy.

Wydawnictwa te ukazały się dzięki dotacji NFOŚiGW, a wydawnictwo „Europejski Tydzień Lasów także dzięki środkom programu PHARE. Natomiast dzięki dotacji WFOŚiGW wydano Biuletyn Ekozespołów – wydanie specjalne „Ekozespoły na Suwalszczyźnie” w nakładzie 800 egzemplarzy. Wigierski Park Narodowy z własnych środków wznowił także pakiet broszur pt. „Ścieżki edukacyjne w Wigierskim Parku Narodowym” w nakładzie 3 000 pakietów. Pakiet zawiera pięć broszur: Las, Suchary, Płazy, Puszcza, Jeziora zebranych w etui. W roku 2003, dzięki dotacji NFOŚiGW kontynuowano wydawanie „Kwartalnika Wigry”. Wydano cztery numery w łącznym nakładzie 8000 egzemplarzy. Dwa numery zawierały dodatkowe wkładki – reklamowy o kwaterodawcach i usługodawcach z terenu WPN oraz z krzyżówkami. Sekcja ds. edukacji prowadziła redakcję techniczną kwartalnika, dystrybucję do wszystkich odbiorców oraz korespondencję związaną z kwartalnikiem.

Ze środków NFOŚiGW zakupiono 161 wydawnictw (książkowych, płyt CD, kasety) oraz 2 pakiety foliogramów, które wzbogaciły zasoby biblioteki WPN i podręcznej biblioteki Sekcji ds. edukacji środowiskowej. Zakupiono głównie klucze i atlasy, które służyć będą uczestnikom zajęć edukacyjnych. Warto też dodać iż w ramach tejże dotacji uzupełniono bazę dydaktyczną w pomoce dydaktyczne - sieć planktonową, sieć workowa i drążek teleskopowy, 30 pudełek do obserwacji okazów, przyrządy do obserwacji przyrody „Eko-bio” oraz „Eko-bio plus”, oraz sprzęt (2 drukarki atramentowe, projektor multimedialny PLUS U2-1200, komputer i oprogramowanie).

XV.

Przygotowano i rozliczono dotacje na dofinansowanie zadań związanych z edukacją:

- do NFOŚiGW pt. „Rozwój funkcji edukacyjnych WPN w 2003 roku”
- do WFOŚiGW pt. „IV Sztafeta Rowerowa Obszarów Chronionych Województwa Podlaskiego”
- do WFOŚiGW pt. „Nasze działania na rzecz Ziemi – czyli Ekozespoły w naszej szkole”
- do WFOŚiGW pt. „Promocja działań edukacyjnych na Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO 2003 – EkoMedia Forum”
- do Euroregionu Niemen (środki programu PHARE) na dotację imprezy „Europejski Tydzień Lasów”.
- do Fundacji Współpracy Polsko – Niemieckiej na dotację imprezy „Europejski Tydzień Lasów”.

3.8. Turystyka

Elżbieta Szkiruć

Na terenie WPN przebywało, licząc szacunkowo, 100000 turystów. Liczba ta jest na poziomie ubiegłego roku, kiedy to działania promocyjne przyniosły zwiększenie liczby odwiedzających. Kontynuowanie działań promocyjnych spowodowało większe zainteresowanie turystów korzystaniem z infrastruktury turystycznej a przede wszystkim ze ścieżek edukacyjnych.

Od maja 2003 r. funkcjonuje Centrum Informacji Turystycznej Wigierskiego Parku Narodowego. Dla celów centrum park przeznaczył i wyposażył duże pomieszczenie z oddzielnym wejściem i oznakowaniem. Znajduje się w nim wydzielona część recepcyjna dla turystów, w której goście mogą skorzystać samodzielnie z komputera i internetu, uzyskując informacje ze stron www. Centrum podłączone jest również do sieci transgranicznego komputerowego systemu „it” Informacje w centrum udzielane są w językach: polskim, angielskim, niemieckim i rosyjskim. Można także otrzymać nieodpłatnie wydawnictwa edukacyjne, a także oferty gospodarstw agroturystycznych, biur turystycznych wypożyczalni sprzętu turystycznego, gestorów bazy żywniowej współpracujących z parkiem. Turyści mogą również skorzystać z usług licencjonowanych przewodników. Aby sprostać zwiększającemu się napływowi turystów w sezonie letnim centrum pełniło dyżury w dni wolne od pracy, w tym czasie była również możliwość odwiedzenia sali przyrodniczej wystawy etnograficznej „Ocalić od zapomnienia”.

W celu urozmaicenia turystom pobytu WPN, we współpracy z lokalną ludnością i Stowarzyszeniem Służb Ochrony Przyrody ZPP, opracował ofertę „Przetwórstwo mleka tradycyjnymi metodami”, z której korzystały osoby indywidualne jak również grupy harcerzy i uczestnicy kolonii.

W 2003 roku sekcja udostępniania parku obsłużyła 213 grup zorganizowanych (7775 osób), w tym:

- 22 grupy obcokrajowców - 459 osób,
- 34 grupy dorosłych - 1863 osoby,
- 157 grup dzieci - 4 682 osób,
- 43 grupy gratisowe - 790 osób (przewodnictwo i wejście).

Ogółem sprzedano 19 600 kart wstępu i 5187 licencji wędkarskich.

Tabele poniżej przedstawiają zestawienia liczby osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne, korzystających ze specjalnych ofert oraz bazy noclegowej parku.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 8 Liczba osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne oraz korzystających ze specjalnych ofert WPN-u

Lp.	Wystawa, ścieżka edukacyjna, oferta	Liczba turystów
1.	Centrum „it”	Około 13500.
2.	Sala przyrodnicza	Około 13500.
3.	Sala etnograficzna	Około 10000.
4.	Ścieżka „Las”	7794 w zorganizowanych grupach, ok. 6 000 turyści indywidualni.
5.	Ścieżka „Suchary”	7794 w zorganizowanych grupach, ok. 6 000 turyści indywidualni
6.	Ścieżka „Jeziora”	500 w zorganizowanych grupach, ok. 7 000 turyści indywidualni.
7.	Ścieżka „Płazy”	650 w zorganizowanych grupach, ok. 1 000 turyści indywidualni
8.	Ścieżka „Puszcza”	Około 300 turystów indywidualnych
9.	Ścieżka „Dobra Puszczańskie” na trasie Wigierskiej Kolejki Wąskotorowej	Około 15000 w grupach i indywidualnie
10.	Oferta „Przetwórstwo mleka tradycyjnymi metodami” (od maja do września)	250 osób

Tabela 9a. Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych w zarządzie WPN-u

Nazwa obiektu	Liczba osób	Liczba osób/noc
Leśniczówki		
Lipniak	26	120
Mikołajewo	107	307
Leszczewek	62	365
Gawarzec	52	392
Maćkowa Ruda	33	290
Maćkowa Ruda	8	44
RAZEM	288	1518
Pola biwakowe		
Za szkołą, Bindużka, Gremzdówka	około 1 000	
Jastrzęby	Około 1 000	
Płaze		
Płaza w Krzywem	Około 10500	

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 12b. Pokoje gościnne w dyrekcji parku

Miesiąc	Liczba osób	Liczba osób/noc
Styczeń	24	32
Luty	28	40
Marzec	20	24
Kwiecień	13	31
Maj	31	48
Czerwiec	9	17
Lipiec	48	80
Sierpień	21	135
Wrzesień	41	60
Październik	20	33
Listopad	35	39
Grudzień	31	31
Razem	321	570

Tabela 10. Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych nie będących w zarządzie WPN-u

Wyszczególnienie	Liczba miejsc	2002 rok osoby	2003 rok osoby
Pola biwakowe prywatne	340/522	Szac.4 480	Szac. 3000
PTTK w Starym Folwarku			
Schronisko	45	1 152	204
Pole namiotowe	200 400	2 015	2645
Plaża			8 000
Ośrodki wypoczynkowe			
Dom Pracy Twórczej WIGRY	100	5 600	3 252
MOKOiW Gawrych Ruda	90 st.220 sez	2 115	2 427
Baza noclegowa prywatna	635		
2 Obiekty hotelarskie:	97	Szac 3000	
„Holiday”			1 235
„U Zygmunta”			110
7 Domów do wynajęcia	119	Szac 1450	szac 1 400
17/36 Kwater prywatnych	419	Szac 3800	4 000
Prywatne domki	150	Szac 1700	Szac1 800
Spływy kajakowe 8 organizatorów		Szac 5 600	Szac 6 000 Pot. 2 565
Kolejka wąskotorowa			15 000
Przejażdżki konne		19 840	szac 1 300
Statek		szac. 1 200	szac. 8.400

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Imprezy cykliczne			
Wielodyscyplinowy Rajd PTTK i WPN		155	300
Ogólnopolski Rajd narciarski		120	-
Szanty kałuża		1 300	-
Dzień Ziemi		1 000	560
Sprzątanie świata		1 000	950
Regaty o puchar dyrektora WPN		93	90
Regaty o Błękitną wstęgę		81	80
Warsztaty ekoturystyczne		-	225

W 2003 roku zdecydowanie wzrosła liczba turystów odwiedzających zagospodarowane ścieżki edukacyjne, byli wśród nich goście z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Włoch, Francji, Belgii i Holandii, którzy korzystali z usług licencjonowanych przewodników.

Dzięki udostępnieniu Centrum Informacji Turystycznej goście mogli skorzystać w szerszym zakresie z oferowanych imprez turystycznych i kulturalnych w najbliższej okolicy a także z wyjazdów na Litwę, proponowanych przez współpracujące z parkiem biura turystyczne.

Park promując walory swego obszaru nie zapomniał o dziedzictwie kulturowym a w tym o przyciągających smakołykach kuchni regionalnej, które oferowane były przez miejscową ludność świadczącą usługi agroturystyczne. Właśnie te osoby były rekomendowane do konkursu „Nasze kulinarne dziedzictwo”. Dwie z nich uzyskały nagrody, za „Sękacz” (regionalne ciasto), oraz „Wiejski chleb z duszą”.

Jak co roku WPN brał udział w targach turystycznych bezpośrednio lub przekazując materiały propagandowe i informacyjne.

Dzięki akcji „tania reklama”, za przysłowiowy grosz ludność miejscowa i podmioty gospodarcze mogły zamieścić we wkładce do kwartalnika „Wigry” swoją ofertę turystyczną.

W 2003 roku na terenie WPN-u realizowano zadanie pt.: „Warsztaty ekoturystyczne”, dofinansowane przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, w ramach projektu złożonego przez Stowarzyszenie Służb Ochrony Przyrody ZPP. W trakcie warsztatów przeprowadzono akcję popularyzującą i edukującą w zakresie możliwości uprawiania turystyki na terenie WPN-u. Odbiorcami akcji byli gestorzy bazy turystycznej i okolicznych biur turystycznych. Efektem warsztatów jest wydana broszura „Lokalny produkt turystyczny na obszarze Wigierskiego Parku Narodowego, adresowana do dzieci, młodzieży i miłośników Suwalszczyzny.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Główne koszty realizacji zadań z zakresu turystyki w 2003 roku przedstawia tabela poniżej:

Tabela 11. Koszty najważniejszych zadań z zakresu turystyki zrealizowanych w 2003 roku

Lp.	Zadanie	Koszt [zł]
1.	Budowa budynku sanitarnego na plaży „Krzywe” (oddz. 47b). Ustawienie 2 tablic informacyjnych przy budynku sanitarnym.	180500,00
2.	Oznakowanie szlaków rowerowych: 1) Międzynarodowy szlak EURO VELO R11 – 37,1 km 2) „Pierścień rowerowy Suwalszczyzny” – 6,6 km Słupy z drogowskazami – 10 szt.	6107,39
3.	Koszt utrzymania komputerowego systemu informacji turystycznej.	3050,00
4.	Udział w targach POLEKO w Poznaniu w dniach 17-21.11.03 (w tym dotacja WFOŚiGW – 2 tys. zł)	2403,04
5.	Likwidacja starych i budowa nowych pomostów na polach namiotowych „Za szkołą”, „Gremzdówka” i „Bindużka”	1103,58
6.	Wykonanie i ustawienie w terenie ławostolu zadaszzonego – O.O. Powały, oddz. 380a.	550,00
7.	Naprawa uszkodzeń wiaty nad Sucharem IV (O.O. Krzywe, oddz. 46i): uzupełnienie pokrycia dachu, wymiana odeskowania i impregnacja ścian.	267,75
8.	O.O. Lipowe: Wykonanie słupów pod nowe tablice informacyjne – 4 sztuki Ustawienie tablic kierunkowych do leśniczówki Lipowe: 1) Czerwony Krzyż – 2 sztuki 2) Sernetki – 1 sztuka. Remont ławostolu w Sernetkach i ustawienie kosza na śmieci Remont tablic informacyjnych w Sernetkach – nowy słup, nowa tablica z napisem „Wigierski park Narodowy” (tzw. mała czerwona), mycie tablicy z mapą WPN (obie tablice na jednym słupku)	70,00
9.	O.O. Słupie: Naprawa szlabanu w oddz. 149i Budowa bariery na przesmyku pomiędzy jeziorami Wigry i Białe – oddz. 164c	48,00
10.	Remont ogrodzenia parkingu w oddz.388h (O.O.Powały). Koszt materiału	77,21
11.	Remont kładki przez dolinę Czarnej Hańczy (O.O. Gawarzec, oddz. 111c,g) – wymiana zniszczonych desek, naprawa złamanego przęsła	278,95
12.	Remonty wież widokowych w Tartaku, Leszczewie i Gawrych Rudzie. <i>Koszty materiałowe.</i>	256,25
13.	Zakup znaku drogowego zakazu postoju do ustawienia przy drodze dojazdowej do dyrekcji WPN	262,18

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

14.	Urządzenie Centrum Informacji Turystycznej WPN. Koszt drewna i innych materiałów (lakiery, śruby, kleje, papiery ściernie itp.)– 2375,82 zł. Wykonanie lady, stołu i ławy – 1800,00 zł	4177,05
15.	Druk kart wstępu do parku	4750,00
16.	Usługi przewodnickie	6253,00
17.	Wymiana i uzupełnianie drogowskazów na szlakach turystycznych: 20 drogowskazów w 16 miejscach	68,80
18.	Wyposażenie pokoi gościnnych w osadzie Królówek – 3 łóżka, szafa 2-drzwiowa, 3 szafki nocne, bar.	2067,00
RAZEM		212290,2

3.9. Monitoring środowiska i przyrody

Lech Krzysztofiak

W roku 2003 prowadzone były prace dotyczące następujących programów pomiarowych:

- meteorologia,
- chemizm powietrza,
- chemizm opadów atmosferycznych i pokrywy śnieżnej,
- chemizm opadów podokapowych,
- chemizm spływu po pniach,
- gleby,
- wody podziemne,
- wody powierzchniowe - rzeki,
- metale ciężkie i siarka w porostach,
- uszkodzenia drzew i drzewostanów,
- flora i roślinność zlewni.

Zakres pomiarowy.

Meteorologia.

Pomiary meteorologiczne prowadzone były na terenie ogródka meteorologicznego zlokalizowanego w Sobolewie. Do badań wykorzystano automatyczną stację meteorologiczną Milos 500 firmy Vaisala.

Chemizm powietrza.

Chemizm powietrza badany był na jednym stanowisku w Sobolewie. Zastosowano metodą pasywną, z ekspozycją trzech próbników na wysokości 1,6 m nad poziomem gruntu. Czas ekspozycji próbników wynosił 1 miesiąc. Metody oznaczania zanieczyszczeń powietrza zostały opracowane w Zakładzie Chemii Analitycznej Politechniki Krakowskiej, a analizy zanieczyszczeń wykonała firma Propagator z Krakowa.

Chemizm opadów atmosferycznych i pokrywy śnieżnej.

Wody opadowe do badań właściwości fizycznych i chemicznych zbierane były na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób opadu mokrego dokonywano w okresach tygodniowych, w każdy wtorek o godz. 800, za pomocą kolektora UNS 130/S firmy Eigenbrodt. Analizy jakości opadu wykonywane były w laboratorium Wigierskiego Parku Narodowego (WPN) i w laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku Delegatura w Suwałkach (WIOŚ).

Chemizm opadów podokapowych.

Wody opadowe przechodzące przez warstwę koron drzew (sosna, świerk) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w pobliżu ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób opadów dokonywano w okresach tygodniowych, a następnie przenoszono je do laboratorium, gdzie były przechowywane w temperaturze 6° C. Badania jakości wód wykonywane były przez laboratoria WPN i WIOŚ, z próby zbiorczej na koniec każdego miesiąca.

Chemizm spływu po pniach.

Wody spływające po pniach drzew (sosna, świerk) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w pobliżu ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób dokonywano w okresach tygodniowych, a następnie przenoszono je do laboratorium, gdzie były przechowywane w temperaturze 6° C. Badania jakości wód wykonywane były przez laboratoria WPN i WIOŚ, z próby zbiorczej na koniec każdego miesiąca.

Wody podziemne.

Właściwości fizyczne i chemiczne wód podziemnych badano czterokrotnie w ciągu roku hydrologicznego: w grudniu, marcu, czerwcu i wrześniu. Przed każdym pobraniem próby z otworu piezometru wypompowywano około cztery objętości słupa wody stagnującej w otworze. W próbach określono stężenia parametrów z zakresu podstawowego programu pomiarowego ZMŚP. Wszystkie analizy fizyczne i chemiczne wykonano w laboratorium WPN.

Poziom zwierciadła wody w piezometrze w Sobolewie badany był w każdy poniedziałek o godz. 800 za pomocą taśmy mierniczej ze „świstawką”.

Wody powierzchniowe – rzeki.

Badania wód powierzchniowych dotyczyły pomiarów poziomu i prędkości przepływu wód w rzece Czarna Hańcza – w punkcie kontrolno-pomiarowym w Sobolewie oraz właściwości fizycznych i chemicznych wód rzeki w punktach w Sobolewie i przy ujściu rzeki do jeziora Wigry. Próby wody do badań pobierane były z nurtu rzeki jeden raz w miesiącu. Pomiar stanu wód prowadzony był w sposób ciągły przy wykorzystaniu limnigrafu typu L-861. Z zapisu limnigrafu określano średnie, maksymalne i minimalne stany dobowe. Pomiaru prędkości przepływu wody w rzece dokonano 8-krotnie, przy pomocy młynka hydrometrycznego firmy SEBA, starając się uchwycić jak największe zróżnicowanie stanów wody.

Metale ciężkie i siarka w porostach.

W okresie letnim z 20 stanowisk zlokalizowanych na terenie zlewni eksperymentalnej (8 stanowisk) i w jej otulinie zebrano próby plech pustułki pęcherzykowatej *Hypogymnia physodes*. Próby po wysuszeniu i opisaniu przesłane zostały do Zakładu Monitoringu Środowiska Instytutu Nauk o Środowisku Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, gdzie poddane zostały badaniom na zawartość

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

metali ciężkich: cynku, miedzi, ołowiu i kadmu oraz siarki. Analizy chemiczne zostały wykonane przy użyciu spektrofotometru absorpcji atomowej IL 251.

Uszkodzenia drzew i drzewostanów.

Badania uszkodzenia drzew przeprowadzono na 12 stanowiskach na terenie zlewni badawczej. Na każdym stanowisku oszacowano ubytek aparatu asymilacyjnego 18 drzew – świerków, korzystając z „Atlasu ubytku aparatu asymilacyjnego drzew leśnych” (Borecki, Keczyński 1992).

Flora i roślinność zlewni eksperymentalnej.

Prowadzone były badania florystyczne o charakterze inwentaryzacyjnym na terenie całej zlewni, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków chronionych, rzadkich i gatunków obcych w naszej florze.

3.10. Współpraca z zagranicą

Maciej Ambrosiewicz

Informacje o współpracy międzynarodowej prowadzonej przez Wigierski Park Narodowy w 2003 roku przedstawiono w tabelach.

Tabela 12. Współpraca międzynarodowa prowadzona przez Wigierski Park Narodowy w 2003 roku.

Organizacja/ Instytucja	Zasady współpracy Tematyka i zakres	Termin rozp.	Okres realizacji lub termin zakoń.
Europejska Fundacja Lasów i Jezior; - FONDELFF. W fundacji stowarzyszone są: Conseil Général du Jura (Francja), Junta de Extremadura (Hiszpania), Ayuntamiento de Viveiro (Galicja – Hiszpania), County Administrative Board of Värmland (Szwecja), Regional Council of Kainuu (Finlandia), Landkreis Müritz, Forum Samorządowym Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej.	Organizacja Europejskiego Tygodnia Lasów 2003 zgodnie z porozumieniem zawartym z Forum Samorządowym Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej Zgodnie z przyjętym harmonogramem impreza składała się z kilku etapów. Pierwszym etapem była kwalifikacja uczestników, drugim główne wydarzenie, które miało miejsce 5 – 11 maja 2003 roku. Oprócz polskich uczestników w imprezie brała udział młodzież z: - terenu Dzukijskiego Parku Narodowego (Litwa), - IES VILAR PONTE Viveiro (szkoła w hiszpańskiej Galicji), - szkoły w Torby (Varmland-Szwecja), - szkoły w Kainuu (Finlandia), - szkoły w Jura (Francja), - szkoły z powiatu Müritz (Niemcy).	5.01.2003	30.06.2003

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Powiat Müritz (Niemcy), Conseil Général du Jura (Francja), Forum Samorządowe Pojezierza Suwalsko- Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej, Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna	Delegowanie pracownika WPN J.Borejszo Udział w warsztatach szkoleniowych w dziedzinie turystyki aktywnej	7.12.2003	15.12.2003
Powiat (Landkreis) Müritz	Delegowanie Dyrektora WPN Z. Szkirucia. Szkolenie w ramach programu 3 Interreg IIIB Turystyka Wysokiej Jakości	19.03.2003	20.03.2003
Szwedzkie Województwo Värmland	Spotkanie informacyjne. Prezentacja WPN	7.07.2003	-
The Holy Family University in Boston	Spotkanie informacyjne. Prezentacja WPN i przekazanie informacji o działalności HFU	6.10.2003	-

Tabela 13. Zagraniczne środki finansowe uzyskane przez Wigierski Park Narodowy w 2003 roku.

Instytucja Finansująca	Program/projekt	Wysokość uzyskanych środków finansowych	Cel/obiekt finansowany w parku narodowym
Phare 2000, poprzez Euroregion Niemen	Europejski Tydzień Lasów 2003	14780 EURO	Pokrycie ok. 70% kosztów organizacji imprezy
Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej	„Sztuka w naturze”	9400 PLN	Wsparcie części działań w ramach Europejskiego Tygodnia Lasów 2004

Tabela 14. Wnioski złożone do zagranicznych instytucji finansowych przez Wigierski Park Narodowy do realizacji w 2004 roku.

Instytucja Finansująca	Program/projekt	Wysokość uzyskanych środków finansowych	Cel/obiekt finansowany w parku narodowym
Phare, poprzez Euroregion Niemen	Pierścień sztuki – plener rzeźbiarski	112000 PLN	Pokrycie ok. 70% kosztów organizacji imprezy.
Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej	Pierścień sztuki – plener rzeźbiarski	35000 PLN	Pokrycie ok. 25% kosztów organizacji imprezy.

3.11. Zagospodarowanie przestrzenne

Janina Kamińska

W 2003 roku w Parku rozpatrzono 147 spraw związanych z zagospodarowaniem przestrzennym (48 dotyczyło terenu strefy ochronnej parku). W znacznej liczbie były to sprawy dotyczące inwestycji związanych z remontami, budową bądź rozbudową obiektów. W trakcie procesu związanego z uzgadnianiem planowanych inwestycji park przedstawiał swoje stanowisko, w którym brano pod uwagę zapisy obowiązujących ustaw i rozporządzeń oraz ustalenia zawarte w planach zagospodarowania przestrzennego gmin. Przedmiotem opiniowania były w szczególności następujące sprawy:

1. Pomosty – 11 przypadków opiniowania budowy i remontów, 10 z nich zaopiniowano pozytywnie. Opinia negatywna związana była z wykryciem samowoli budowlanej i skierowaniem sprawy do nadzoru budowlanego. Sprawa zakończona została rozbiórką samowolnie odbudowanego pomostu.
2. Zabudowa zagrodowa (rolnicza) w tym:
 - Utworzenie siedliska (poprzez budowę budynku mieszkalnego i gospodarczego): do parku dotarło 16 wniosków o zaopiniowanie utworzenia nowego siedliska. Spośród nich 13 dotyczyło terenu parku a 3 otuliny. Wydano 12 opinii pozytywnych i 4 negatywne. Opinie negatywne dotyczyły wprowadzenia nowej zabudowy w granicach parku, na obszarach atrakcyjnych krajobrazowo, gdzie obowiązywał zakaz zabudowy w obowiązującym do końca 2002 roku planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego gminy.
 - Budynki gospodarcze (budowa, modernizacja, rozbudowa i adaptacja do celów agroturystyki): rozpatrzono 7 spraw dotyczących budynków gospodarczych (w tym 2 dla obiektów położonych w otulinie parku). Wydano 6 opinii pozytywnych i 1 negatywną. Opinia negatywna dotyczyła postawienia tymczasowego budynku gospodarczego na działce położonej w granicach parku, na której nie zakończone zostało postępowanie związane z nakazami rozbiórki nielegalnie zbudowanych obiektów. Kontynuowana jest jeszcze przez Inspektorat Nadzoru Budowlanego sprawa dotycząca remontu stodoły we wsi Czerwony Krzyż, zmieniającego funkcję obiektu ze składowego na letniskowy.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

- Budynki mieszkalne: rozpatrzono i zaopiniowano 38 spraw (w tym dotyczących obiektów w otulinie parku 23). Pozytywnie zaopiniowano 37 spraw. Opinia negatywna dotyczyła lokalizacji domu mieszkalnego w znacznym oddaleniu od siedliska, co może spowodować w praktyce powstanie drugiego odrębnego siedliska. Najwięcej inwestycji planowanych jest w otulinie parku we wsiach Mała Huta, Nowa Wieś, Krzywe i Gawrych Ruda.
- 3. Zabudowa letniskowa: rozpatrzono i zaopiniowano 2 sprawy dotyczące zabudowy letniskowej. Były to opinie pozytywne. Obie dotyczyły obiektów planowanych do lokalizacji w strefie ochronnej Parku.
- 4. Gospodarka wodno-ściekowa: w 2003 roku kontynuowane są działania zmierzające do skanalizowania wszystkich miejscowości leżących na obszarze parku i otuliny. Kontynuowane są prace związane z budową kolektora ściekowego, dofinansowanego przez program ISPA, obejmującego wsie położone w granicach parku w gminie Suwałki.
- 5. Zmiana sposobu użytkowania gruntu: w sprawie zniszczenia szaty roślinnej, samowolnego wykonania wielkich obiektów hydrotechnicznych i zniszczenia miejsc bytowania bobra w strefie ochronnej jeziora Wigry, Naczelny Sąd Administracyjny rozstrzygnął, jakie organy administracji mają wydać decyzję. W sprawie naruszenia powierzchni gruntu i zmiany krajobrazu, Prokuratura Rejonowa w Suwałkach, uwzględniając zobowiązanie właścicieli do doprowadzenia działki do stanu, który nie będzie kolidować z otaczającym krajobrazem, odmówiła wszczęcia postępowania w sprawie zniszczenia powierzchni, zmiany sposobu użytkowania gruntu i naruszenia krajobrazu.

Wigierski Park Narodowy opiniował również inne zamierzenia inwestycyjne i działania polegające na :

1. modernizowaniu i budowie napowietrznych linii energetycznych i budowie przyłączy kablowych;
2. budowie przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych;
3. podziału nieruchomości rolnych;
4. prac remontowych prowadzonych w Domu Pracy Twórczej w Wigrach;
5. lokalizacji stawów rybnych.

3.12. Ochrona wartości kulturowych

Maciej Ambrosiewicz

W ramach ochrony wartości kulturowych w 2003 roku kontynuowano warsztaty edukacyjne z cyklu „Ginące zawody”. Szerzej o tym napisano w rozdziale 3.7, punkcie V.

W 2003 roku przeprowadzono prace porządkowe w terenie:

1. Na cmentarzu Staroobrzedowców w Rosochatym Rogu (działka geodezyjna nr 292). Dostarczono materiały i prowadzono nadzór. Prace zostały wykonane przez członków wspólnoty Staroobrzedowców i polegały na wycięciu podrostów, oczyszczeniu terenu cmentarza i budowie ogrodzenia.

2. Przy cmentarzu wojennym z I wojny światowej (Obwód Ochrony Krzywe, oddz. 79i). Prace będą kontynuowane w roku 2004.

3.13. Ochrona przed szkodnictwem

Antoni Ignatowicz

W 2003 roku Straż Wigierskiego Parku Narodowego do końca sierpnia br. działała w obsadzie 6 osób, a od września do końca 2003 roku działała w 7 osobowym składzie.

W wyniku działań straży znaleziono i podjęto głównie z jeziora Wigry:

- 206 szt. sieci zastawionych przez kłusowników (wontonów),
- 2 szt. sieci typu „ganta”,
- 19 szt. żaków,
- 4 szt. sznury na węgorze,
- 21 szt. wędek żywcowych - samoówek (okres zimy) oraz 3 łodzie używane do kłusownictwa.

Ponadto ujęto na gorącym uczynku:

- łowiących ryby wędką 9 kłusowników (art.27 ust.1 pkt. 1 ustawy o rybactwie śródlądowym),
- łowiących sieciami 6 kłusowników (art.27a ust.1 pkt. 1 ustawy o rybactwie śródlądowym),
- łowiącego przy użyciu prądu elektrycznego 1 kłusownika,
- w trakcie patroli po terenie WPN strażnicy wylegitymowali 1087 osób, z czego 351 osób zostało pouczonych o konieczności respektowania przepisów.

W miesiącach letnich (od czerwca do września) w weekendy miały miejsce wspólne patrole z Policją. W ramach opracowanego rocznego planu współpracy z Policją oraz programu „Bezpieczna woda” (Komenda Miejska Policji w Suwałkach, Komendy Powiatowe w Augustowie i Sejnach), funkcjonariusze Straży Parku odbyli wspólnie z funkcjonariuszami z tych Komend 26 patroli. W trakcie tych patroli:

- ujawniono 42 wykroczenia,
- pouczono 76 osób,
- wylegitymowano 342 osoby,
- przeprowadzono 6 interwencji,
- skontrolowano 23 placówki wypoczynku, miejsc biwakowych i kąpielisk,
- skontrolowano 37 jednostek pływających i 162 wędkarzy.

Za nieprzestrzeganie przepisów o ochronie przyrody, w sytuacjach szczególnego ich naruszenia, funkcjonariusze Straży Parku ukarali 1 osobę mandatem karnym w wysokości 300,00 złotych.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

W roku 2003 przedstawiciele Straży Parku 12-krotnie występowali w roli oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia w Wydziale Grodzkim Sądu Rejonowego w Suwałkach.

Komendant Straży Parku przeprowadził 2 kontrole wewnętrzne Straży Parku pod kątem prawidłowego i zgodnego z Księżką Służb odbywania patroli przez funkcjonariuszy Straży Parku, jak również prowadzonej przez nich indywidualnej dokumentacji. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Współpraca ze Służbami Parku w 2003 roku układała się dobrze i owocowała ujęciami kłusowników na gorącym uczynku.

3.14. Infrastruktura gospodarcza

Zestawienie prac remontowo-budowlanych wykonanych w WPN-ie w 2003 roku przedstawia tabela poniżej.

Tabela 15. Zestawienie prac remontowo-budowlanych w 2003 roku

Lp.	Zakres robót	Czas realizacji	Koszt [zł]
1	Remont kapitalny kładki na zbiorniku wodnym Suchar III w Obwodzie Ochronnym Krzywe – dotacja NFOŚiGW.	08.04.2003 30.04.2003	54946,36
2	Remont kapitalny kładki na ścieżce „LAS” w miejscowości Krzywe – dotacja NFOŚiGW.	10.06.2003 30.11.2003	62589,87
3	Remont kapitalny kładki na zbiorniku wodnym Suchar I w miejscowości Krzywe – dotacja NFOŚiGW.	27.10.2003 28.11.2003	6301,30
4	Remont mieszkania nr. 13 w Budynku Krzywe 82	29.10.2003 15.12.2003	29555,43
5	Wykonanie budynku sanitarnego wraz z przyłączami : elektrycznym, wodociągowym i kanalizacyjnym (z przepompownią ścieków) – dotacja Fundacji EKOFUNDUSZ.	01.04.2003 15.06.2003	176 000
6	Pogłębienie studni i wymiana przyłącza wodociągowego do budynku mieszkalnego „Stare Nadleśnictwo” w Maćkowej Rudzie.	17.10.2003	5140,28
7	Wymiana kotła c.o w budynku leśniczówki Lipniak wraz z wstawieniem przewodu kominowego ze stali nierdzewnej i ogrzewacza c.w.u.	27.10.2003 30.10.2003	9862,00
8	Modernizacja дренаżu do rozsączania oczyszczonych ścieków w miejscowości Czerwony Folwark.	14.05.2003 16.05.2003	4002,87
9	Wykonanie dębowych mebli do punktu obsługi turystów w siedzibie WPN-u w Krzywym	14.01.2003 24.02.2003	2196,00
10	Wykonanie projektów technicznych do remontu leśniczówek Sobolewo II, Wysoki Most, Samle II, Lipowe leśniczówka.	23.01.2003 30.03.2003	26840,00
	RAZEM w tym dotacje		377434,11 123837,53

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

W 2003 roku przeprowadzono przeglądy roczne budynków i budowli oraz przegląd stanu i możliwości dalszego wykorzystania pokryć dachowych zawierających azbest. Wyniki przeglądów zostały zawarte w stosownych protokołach, z których wynika przede wszystkim pilna potrzeba wymiany pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo - cementowych na inne pokrycia nie zawierające szkodliwych związków. Ponadto stwierdzono, że część budynków mieszkalnych i większość budynków gospodarczych wymaga pilnych remontów, z czego część remontów głównych.

4. INFORMATYKA

Andrzej Szymański

Park jest wyposażony w następujący sprzęt komputerowy:

- Zestawy komputerowe: 51 szt.
- Drukarki: 30 szt. (z czego 18 – atramentowych, 4 – igłowe, 8 – laserowych).
- Plotery: 2 szt.
- Zasilacze awaryjne: 46 szt.
- Filtry ochronne na monitory: 44 szt.
- Skanery: 4 szt.
- Nagrywarki 8 szt.

Park jest wyposażony w następujące oprogramowanie:

- Systemy operacyjne MS Win NT 3.51 – 1 szt., MS Win95 – 2 szt., MS Win98 – 37 szt., MS WinXP – 2 szt., MS Win2000 – 9 szt.
- Oprogramowanie biurowe: MS Office XP Stand – 13 szt., MS Office XP Prof. – 9 szt., MS Office 97 Prof. – 4 szt., MS Office 7.0 Prof. – 7 szt.;
- Oprogramowanie graficzne: Corel 10 – 3 szt., Corel Clasic – 5 szt., Corel 9 PL – 5szt.
- Oprogramowanie baz danych i GIS: Mapinfo 4.5 – 5 szt., MS Acces – 20 szt. (w ramach MS Office Prof.)
- Oprogramowanie antywirusowe Symantec AV Corporate Edition 8.0 – 40 szt., N AntiVir 2001 – 5 szt., N AntiVir 2002 – 1 szt.

Park jest wyposażony w sieć komputerową o topologii gwiazdy, serwer WinNT 3.51 i 38 stanowisk w sieci. Park ma dostęp do usług internetowych, poprzez łącze dzierżawione obsługiwane przez TDC Internet.

Park wprowadza GIS:

- Ładując i modernizując bazę danych gruntów na terenie parku.
- Zakładając bazę danych o elementach infrastruktury turystycznej WPN.

Park użytkuje dwa systemy bankowości elektronicznej (NBP i Kredyt Bank).

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Park wykorzystuje następujące media elektroniczne do świadczenia usług informacyjnych dla społeczeństwa:

- Strona WWW Parku – zawiera wiadomości ogólne, o edukacji środowiskowej, informacji turystycznej, przewodniki, aktualności, ogłoszenia i galerię zdjęć;
- Strona WWW – „Kwartalnik Wigry” jest wersją elektroniczną czasopisma parku;
- Prezentacja CD „Poznaj przyrodę WPN”. Dwujęzyczna wersja elektroniczna wydawnictw przyrodniczych o parku (nakład 3100 egzemplarzy) jest rozdawana bezpłatnie.
- Transgraniczny Komputerowy System Informacji Turystycznej. Całodobowy ogólnodostępny terminal przy siedzibie parku dostarcza wielojęzycznej informacji o infrastrukturze turystycznej regionu.
- Internet. Wydzielone stanowisko komputerowe w Punkcie Informacji Turystycznej zapewnia turystom dostęp do internetu (w godzinach pracy parku).

5. ANALIZA STANU BHP

Wojciech Kamiński

1. Struktura zatrudnienia:

przeciętna liczba zatrudnionych - 92 osoby, w tym:

- gospodarstwo pomocnicze - 26 osób (kobiety - 5 osób, młodociani - 0),
- budżet - 66 osób (kobiety - 19 osób, młodociani - 0).

2. Wypadki przy pracy:

W 2003 roku nie było wypadków przy pracy.

3. Choroby zawodowe:

W 2003 roku nie zarejestrowano chorób zawodowych.

4. Zagrożenia czynnikami szkodliwymi, stan na 31.12.2001 r.:

W Wigierskim Parku Narodowym, ze względu na specyfikę prowadzonej działalności występują następujące zagrożenia czynnikami uciążliwymi niebezpiecznymi dla zdrowia:

- stały kontakt z wodą (4 osoby) - rybacy jeziorowi;
- hałas i wibracja (1 osoba) - operator ciągnika;
- monitory ekranowe (36 osób) - stanowiska wyposażone w komputery;
- odczynniki chemiczne i trucizny (2 osoby) - pracownicy laboratorium;
- zagrożenie chorobami przenoszonymi przez kleszcze - pracownicy terenowi, pracownicy nadzoru inżynierskiego, pracownicy Ośrodka Edukacji Środowiskowej, pracownicy Pracowni Naukowo - Badawczej (56 osób).

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

5. Kontrole:

W analizowanym okresie przeprowadzone zostały dwie kontrole przez jednostki zewnętrzne:

- Powiatową Stację Sanitarno- Epidemiologiczną w Suwałkach. Przeprowadzona w dniu 29.04.2003 r. kompleksowa kontrola warunków zdrowotnych środowiska pracy nie stwierdziła nieprawidłowości.
- Państwową Inspekcję Pracy - Inspektorat Okręgowy w Białymstoku. Kontrola z zakresu prawnej ochrony pracy została przeprowadzona w dniu 17.11.2003r. W trakcie kontroli wydano jeden nakaz i jedno wystąpienie. Stwierdzone przez kontrolującego nieprawidłowości nie znalazły potwierdzenia w obowiązujących przepisach i w wyniku procedury odwoławczej zastosowanej przez WPN nakaz Inspektora PIP został uchylony.

6. Profilaktyka:

W związku z istniejącymi zagrożeniami pracowników ze strony ww. czynników szkodliwych i niebezpiecznych, w Wigierskim Parku Narodowym prowadzone były następujące działania profilaktyczne w celu ograniczenia stopnia zagrożenia:

- wydawanie posiłków profilaktycznych pracownikom uprawnionym do ich otrzymywania;
- dostarczanie napojów chłodzących w okresie letnim oraz napojów ciepłych w okresie zimowym (pracownicy przygotowują posiłki i ciepłe napoje we własnym zakresie z dostarczonych przez zakład produktów);
- wydawanie według bieżących potrzeb odzieży ochronnej i roboczej oraz obuwia roboczego;
- wydawanie pracownikom środków czystości;
- prowadzenie badań lekarskich;
- prowadzenie szkoleń z zakresu bhp;
- prowadzenie kontroli w terenie w ramach przeglądu stanowisk pracy - 1 kontrola wewnętrzna;
- prowadzenie szczepień profilaktycznych przeciwko pokleszczowemu zapaleniu opon mózgowych.

7. Inne działania:

Na zlecenie własne Wigierskiego Parku Narodowego Laboratorium Badań Środowiska Pracy w dniu 16.10.2003r. wykonało:

- pomiary natężenia oświetlenia na stanowiskach biurowych zlokalizowanych w siedzibie WPN. W wyniku pomiarów stwierdzono niedostateczne oświetlenie 11 stanowisk pracy. Zostały one wyposażone w dodatkowe źródła światła. Kolejne pomiary wykonane w dniu 15.12.2003r. nie stwierdziły nieprawidłowości;
- pomiary natężenia wibracji i hałasu w nowo zakupionych ciągnikach rolniczych. W wyniku pomiarów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm.

8. Informacje statystyczne:

- koszty realizacji zadań z zakresu bhp w 2003 roku - 34162zł (371zł/1os)

- współczynnik częstotliwości wypadków – 0;
- współczynnik ciężkości wypadków – 0;
- absencja wskutek wypadków przy pracy – 0.

6. RADA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Anna Krzysztofiak

W roku 2003 odbyły się dwa posiedzenia Rady Wigierskiego Parku Narodowego.

W **pierwszym posiedzeniu**, które miało miejsce 24 lipca udział wzięło 6 członków Rady oraz 11 gości zaproszonych, w tym 7 pracowników parku. Głównymi tematami posiedzenia były:

1. Prace nad zmianami w projekcie Planu Ochrony WPN.
2. Czynna ochrona flory i fauny Wigierskiego Parku Narodowego.
3. Przebudowa drzewostanów – informacja o wykonanych zabiegach oraz przedstawienie koncepcji dalszej przebudowy w oparciu o lustrację terenową.

W związku ze zmianami w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym zaistniała konieczność dokonania uzupełnień w Planie Ochrony WPN. Powstający aktualnie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w gminie Suwałki wymaga uzgodnień z parkiem, w związku z czym dyrektor parku poprosił członków Rady o przedyskutowanie propozycji uściśleń do istniejących zapisów w planie ochrony parku. Rada Wigierskiego Parku Narodowego po zapoznaniu się z propozycjami przedstawionymi przez mgr inż. J. Kamińską, dotyczącymi zmian w załączniku do projektu rozporządzenia w sprawie planu ochrony Wigierskiego Parku Narodowego stwierdziła, że proponowane uszczegółowienia wykraczające poza zapisy uzgodnione z samorządami, w przypadku ich wprowadzenia do Planu Ochrony Parku, należy przedyskutować z samorządami. W proponowanych korektach należy się posługiwać definicjami siedliska obowiązującymi w przepisach szczegółowych.

Następnie dyrektor Zdzisław Szkiruć zaprosił zebranych na sesję terenową, na której przedstawione zostały zabiegi ochrony czynnej prowadzone przez służby parku. W trakcie lustracji terenowej członkowie Rady Parku obejrżeli gliniane konstrukcje dla owadów, wylęgarnię ryb oraz dwie powierzchnie leśne, na których służby parku prowadzą zabiegi ochronne. Rada Wigierskiego Parku Narodowego w oparciu o przeprowadzoną lustrację terenową zaakceptowała zaproponowane przez dyrekcję parku sposoby prowadzenia zabiegów przebudowy drzewostanów, tj. usuwanie z powierzchni gniazd drzew świerkowych, które mogą być zaatakowane przez korniki oraz sosen narażonych na opanowanie przez przyplaszczka granatka, z pozostawieniem na powierzchniach drzew liściastych oraz wszystkich zwartych kęp drzew iglastych, rokujących nadzieję na dłuższe przeżycie. W odniesieniu do powierzchni położonych w oddziałach 172 i 173 zaproponowano pozostawienie ich do dalszej obserwacji, celem dokładnego ustalenia przyczyn rozpadu drzewostanu, a ustalenia co do dalszego postępowania podjąć na następnym posiedzeniu Rady WPN.

Następnie dr Lech Krzysztofiak przedstawił główne działania z zakresu czynnej ochrony roślin i zwierząt prowadzone przez park. Działaniami tymi objęto głównie: owady gniazdujące w glinie, rzadki już w Polsce i zagrożony gatunek motyla – mszarnika jutta, dużą kolonię karlika malutkiego w Leszczewie oraz dwa gatunki storczyków - miodokwiat krzyżowy i kukuczkę kapturkowatą. Ponadto

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

przeprowadzono akcję czyszczenia budek lęgowych dla ptaków, odtworzono dwa śródlądowe zbiorniki wodne z myślą o rozrodzie płazów oraz przeprowadzono akcję ochrony tras migracji płazów, przy pomocy płotków zaporowych. Rada Wigierskiego Parku Narodowego w pełni zaakceptowała działalność parku w zakresie czynnej ochrony przyrody, określając go jako niezwykle szeroki i przynoszący wymierne efekty ekologiczne.

Drugie posiedzenie Rady WPN, w którym uczestniczyło 18 członków i 7 pracowników parku, odbyło się 14 listopada. Dyskutowano głównie nad zamierzeniami inwestycyjnymi na terenie WPN oraz zmianami w projekcie Planu Ochrony WPN.

Na wstępie dyrektor Zdzisław Szkiruc wyjaśnił, że w związku z powołaniem przez Ministra Środowiska nowej Rady Wigierskiego Parku Narodowego zmienił się skład Rady. Następnie dyrektor Zdzisław Szkiruc wręczył nominacje nowo powołanym członkom Rady. Wszyscy oni otrzymali również projekt regulaminu Rady WPN z prośbą o przygotowanie opinii na jego temat na następnym posiedzeniu Rady.

Rada Wigierskiego Parku Narodowego po wysłuchaniu informacji na temat inwestycji planowanej w Gawrych Rudzie, przedstawionej przez dyrektora Zdzisława Szkirucia i poparła stanowisko Wigierskiego Parku Narodowego w tej sprawie, podkreślając jednocześnie pozytywną postawę dyrekcji parku, która pomaga inwestorom w poszukiwaniu jak najlepszych dla przyrody i krajobrazu rozwiązań technicznych.

W dalszej części posiedzenia dyrektor Zdzisław Szkiruc przedstawił kolejne zamierzenie inwestycyjne – projekt budowy stawów rybno-rekreacyjnych w rejonie wsi Rosochaty Róg, na gruntach pana Jana Nowela i jego sąsiada. Po burzliwej dyskusji Rada Wigierskiego Parku Narodowego stwierdziła, że widzi możliwość pozytywnego rozpatrzenia wniosku pana Nowela o pozwolenie na wykopanie stawów z przeznaczeniem rekreacyjnym, pod warunkiem zmiany lokalizacji przedsięwzięcia w uzgodnieniu z władzami parku.

Następnie dyrektor Zdzisław Szkiruc zreferował stan zaawansowania prac nad planem ochrony parku. Rada Wigierskiego Parku Narodowego po przeanalizowaniu planu ochrony zaakceptowała większość zapisów, pod warunkiem dokonania drobnych korekt, uważając jednocześnie, że rozdział 9 powinien zostać przeredagowany.

Na koniec dyrektor Zbigniew Bogusławski poprosił członków Rady o zaakceptowanie planów działań z zakresu ochrony ekosystemów parku. Najważniejsze z nich przedstawił w skrócie. Rada Wigierskiego Parku Narodowego jednogłośnie opowiedziała się za przyjęciem planu działań na rok przyszły.

7. KONTROLE ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE

Jarosław Borejszo, Wojciech Kamiński

I. Dnia 24.04.2003 r. mgr Teresa Jasińska, kustosz Archiwum Państwowego w Suwałkach, przeprowadziła kontrolę archiwum zakładowego WPN. W wyniku kontroli zalecono:

1. Przejście do archiwum zakładowego akt kategorii A z poszczególnych jednostek organizacyjnych WPN-u;
2. Przesłanie do Archiwum Państwowego w Suwałkach jednego egzemplarza spisów zdawczo-odbiorczych materiałów archiwalnych.

Zalecenia pokontrolne zostały wykonane.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

II. Dnia 29.04.2003 r. Małgorzata Kołowerzo, starszy instruktor higieny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach, przeprowadziła kompleksową kontrolę warunków zdrowotnych środowiska pracy. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

III. W dniach 23.06 – 04.07.2003 r. Seweryn Żydlicki, starszy referent d/s kontroli finansowo-księgowej w KZPN, przeprowadził kontrolę w zakresie finansowo-księgowym. Obejmowała ona następującą problematykę:

1. gospodarka środkami pieniężnymi, środkami rzeczowymi, drukami ścisłego zarachowania;
2. gospodarka środkami finansowymi w zakresie zakupów, robót i usług na zasadzie udzielania zamówień publicznych;
3. zasady prowadzenia ewidencji finansowo-księgowej;
4. gospodarowania Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych;
5. sprawy zatrudnienia i wynagrodzeń;
6. prowadzenie gospodarki finansowej w gospodarstwie pomocniczym.

Zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane.

IV. W dniach 06-07.11.2003 r. Andrzej Baniak z Departamentu Kontroli Terenowych NFOŚiGW przeprowadził kontrolę przedsięwzięcia „Rozwój funkcji edukacyjnych WPN w 2003 r.”, dofinansowanego na podstawie umowy nr 130/2003/Wn - 50/EE-BS/D. Kontrola nie wykazała uchybień.

V. Dnia 17.11.2003 r. Waldemar Lenkiewicz, starszy inspektor pracy PIP - Okręgowego Inspektoratu Pracy w Białymstoku, przeprowadził kontrolę z zakresu prawnej ochrony pracy. W trakcie kontroli wydano jeden nakaz i jedno wystąpienie. Stwierdzone przez kontrolującego nieprawidłowości nie znalazły potwierdzenia w obowiązujących przepisach i w wyniku procedury odwoławczej zastosowanej przez WPN nakaz Inspektora PIP został uchylony.

8. WSPÓLPRACA Z ORGANIZACJAMI SAMORZĄDOWYMI I EKOLOGICZNYMI

Jarosław Borejszo

W 2003 roku WPN podejmował następujące działania wspólnie z samorządami lokalnymi oraz na rzecz społeczności lokalnych:

- I. Współpraca z Forum Samorządowym Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej. W roku 2003 park prowadził Sekretariat ds. Współpracy z Europejską Fundacją Lasów i Jezior „FONDELFF”. Działania w ramach „FONDELFF-u” obejmowały następujące sfery:
 1. Energia odnawialna. Zgodnie ze wcześniejszymi propozycjami WPN zorganizował wspólnie z Polsko-Litewską Izbą Gospodarczą seminarium dotyczące energii odnawialnych w ramach Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki (28.09.2003). Wigierski Park Narodowy widząc potrzebę promocji energii z biomasy planuje urządzenie w swojej siedzibie w Krzywym stałej ekspozycji promującej stosowanie energii z odnawialnych źródeł.
 2. Europejski Tydzień Lasów 2003. ETL odbył się na Suwalszczyźnie w dniach 5 – 11 maja 2003 roku. Pomysłodawcą i promotorem tej imprezy jest „FONDELFF”. Pierwsze spotkania miały miejsce w fińskim regionie Kainuu. W 2002 roku „Tydzień” był zorganizowany we francuskim regionie Jura. Wtedy to pierwszy raz wzięła w nim udział młodzież z powiatów skupionych w Forum Samorządowym Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej. W czasie tego spotkania zgłoszona została propozycja organizacji kolejnej edycji imprezy na Suwalszczyźnie, a ściślej na terenie Puszczy Augustowskiej. Wigierski Park Narodowy był głównym organizatorem tej imprezy.
- II. Współpraca z Polsko Litewską Izbą Gospodarczą Rynków Wschodnich w zakresie realizacji projektu Turystyka Wysokiej Jakości oraz funkcjonowania Centrum Informacyjnego Energii Odnawialnych.
- III. Szeroko zakrojone działania edukacyjne nie byłyby możliwe bez współpracy. W 2003 roku w różnorodnych działaniach edukacyjnych uczestniczyło w sumie około 6400 osób, z czego około 2100 osób to tzw. ludność miejscowa – dzieci, młodzież, dorośli w terenie gmin i powiatów, w granicach których leży Wigierski Park Narodowy. Należy tu wymienić: zajęcia w Ośrodku Edukacji Środowiskowej, prelekcje w szkołach, prelekcje w siedzibie WPN i zajęcia na ścieżkach edukacyjnych, dwa konkursy plastyczne „Gra planszowa o tematyce ekologicznej” oraz „Park Narodowy skarbem naszej Małej Ojczyzny”, dwa konkursy ekologiczne „Alternatywne źródła energii” i „Nasze działania na rzecz Ziemi” (w tym drugim, jedna ze szkół z terenu WPN zdobyła nagrodę w konkursie ogólnopolskim), udział szkół w tzw. Programie Ekozespołów, cykl warsztatów tkackich i ceramicznych, akcja dotycząca wypalania traw, pt. „Posłuchaj biedronki”, „Dzień Ziemi”, Akcja „Sprzątanie Świata”, „Sztafeta Obszarów Chronionych Województwa Podlaskiego”, warsztaty dotyczące aktywizujących metod edukacji ekologicznej dla nauczycieli („Ptaki drapieżne”, „Program Ekozespołów”, „Zielony Pakiet”). W tabeli poniżej zestawiono organizacje, z którymi współpracowano w 2003 roku w zakresie edukacji:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 19. Współpraca z organizacjami w zakresie edukacji w 2003 roku

Lp.	Organizacja, instytucja	Zakres współpracy
1	Fundacja GAP Polska z siedzibą w Warszawie	Prowadzenie programu ekozespołów w szkołach na terenie powiatów w granicach których leży park – koordynacja programu, przekazywanie materiałów programowych do szkół, udział w konkursie, warsztaty dla nowej grupy instruktorów.
2	Polskie Biuro REC z siedzibą w Warszawie	Organizacja konkursu plastycznego pt. „Park Narodowy skarbem naszej małej ojczyzny” Wdrażanie pomocy dydaktycznych do prowadzenia edukacji ekologicznej pt. „Zielony Pakiet” – warsztaty dla nauczycieli.
3	Zespół Szkół Nr 1 w Suwałkach	Realizacja programu edukacji ekologicznej pt. „Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego” dla uczniów liceum ogólnokształcącego, klasy I- IV o profilu ekologicznych – zajęcia terenowe i stacjonarne na terenie parku.
4	Gimnazjum Nr 6 w Suwałkach	Prowadzenie zajęć w szkole, udział szkoły w zajęciach w Ośrodku Edukacji Środowiskowej WPN, patronat parku nad konkursami, wystawa posterowa w szkole
5	Gimnazjum Nr 1 w Suwałkach	Organizacja konkursu ekologicznego pt. „Alternatywne źródła energii”
6	Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju Agro-Group w Białymstoku	Współpraca przy tworzenie informatora o edukacji ekologicznej dla szkół podstawowych i gimnazjów województwa podlaskiego
7	Biblioteka Publiczna w Suwałkach	Realizacja programu pt. „Moja Mała Ojczyzna” – cykl prelekcji dla młodzieży szkolnej
8	Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach	Współpraca przy organizacji konkursów
9	Suwałski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli	Współpraca przy organizacji konkursów
10	Komenda Straży Pożarnej w Sejnach	Wspólna akcja na temat szkodliwości wypalania traw w szkołach z terenu WPN
11	Komenda Straży Pożarnej w Suwałkach	Wspólna akcja na temat szkodliwości wypalania traw w szkołach z terenu WPN, współudział w organizacji Seminarium Ratowniczego "Wigry 2003" w dniach 2 - 3 października na terenie WPN.
12	Komitet Ochrony Orłów w Olsztynie	Warsztaty edukacyjne dla nauczycieli i pracowników parku „Ptaki drapieżne”
13	Wszechnica Mazurska w Olecku	Podpisanie porozumienia w zakresie praktyk studenckich i prowadzenia badań.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

14	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski	Wspólna realizacja projektów w zakresie tworzenia produktu turystycznego oraz możliwości turystycznego udostępnienia WPN-u.
----	---	---

- IV. WPN prowadził działalność wydawniczą, służącą pogłębianiu wiedzy o parku a zarazem jego promocji. W 2003 roku wydaliśmy 66 tytułów liczących łącznie 230000 egzemplarzy. Park przekazywał je do szkolnych bibliotek. Wydawany przez park kwartalnik "Wigry" trafiał m.in. do sołtysów z terenu WPN-u i otuliny, do urzędów gmin, starostw powiatowych i kwaterodawców.
- V. Park realizował projekty na rzecz rolnictwa:
1. doprowadzono do zaliczenia terenu parku do Krajowego Programu Rolno-środowiskowego;
 2. rozpoczęto realizację programu utrzymania różnorodności biologicznej w rolnictwie, w tym odtworzenia hodowli rodzimych ras zwierząt (bydło polskie czerwone, gęś suwalska, świnia złotnicka, kura zielononóżka, konik polski) oraz zachowania i odtwarzania starych, tradycyjnych sadów przydomowych.
- VI. W zakresie turystyki WPN współpracował z następującymi organizacjami i osobami:
1. Stowarzyszenie Służb Ochrony Przyrody Zielone Płuca Polski – wspólne realizowanie projektów;
 2. Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego – wspólne działania promocyjne (targi turystyczne), prace nad wydaniem zestawu broszur „Parki Narodowe Województwa Podlaskiego”;
 3. Powiatowy Zespół Rozwoju Turystyki – działania na rzecz rozwoju produktu turystycznego Pojezierza Suwalsko- Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej, opracowanie audytu turystycznego, prace w ramach projektu „Zintegrowana sieć tras rowerowych Suwalszczyzny”;
 4. PTTK O/Suwałki – współpraca przy organizacji imprez turystycznych oraz oznakowaniu 2 szlaków rowerowych: „Pierścień rowerowy Suwalszczyzny” i Międzynarodowy Szlak rowerowy R11;
 5. Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna – działania promocyjne, obsługa komputerowego systemu informacji turystycznej i promocji regionu;
 6. Biura Podróży: Agro-Universal, Furnel Travel, Ela Travel, Orbis – obsługa grup wycieczkowych;
 7. Starostwo Powiatowe w Suwałkach – w dziedzinie promocji;
 8. Urząd Miasta Suwałki – promocja regionu, udział w targach „Aktywne wakacje 2003”
 9. Stowarzyszenie Turystyczne Wigry;
 10. Gospodarstwa agroturystyczne:
 - Zofia Tarasiewicz – przetwórstwo mleka i biesiady regionalne,
 - Halina Żukowska – rekomendacja w konkursie „Nasze kulinarne Dziedzictwo” (pierogi z grzybami i chleb wiejski z duszą – wyróżnienie);

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

- Helena Alboszta – rekomendacja w konkursie „Nasze kulinarne dziedzictwo” (Sękacz – wyróżnienie);
 - Stanisław Huryn - sponsorowanie przejazdów Kolejką Wąskotorową w trakcie warsztatów ekoturystycznych;
 - Jan Jaworowski - obsługa wspólnych imprez turystycznych, rozprowadzanie kart wstępu, materiałów informacyjnych, obsługa grup „Zielone Szkoły”;
 - Bogdan Łukowski – obsługa wspólnych imprez turystycznych, spływów kajakowych i „Zielonych Szkół”;
11. Dzierżawcy pól namiotowych: Elżbieta.Korenkiewicz, Piotr Szczerbiński;
12. Jan Okrzesik – przygotowywanie ognisk.
- VII. Park rozbudowywał infrastrukturę turystyczną. Powstał nowy budynek sanitarny na plaży „Krzywe”. Służy on przede wszystkim mieszkańcom Suwałk, licznie odwiedzającym kąpielisko.
- VIII. Park prowadził promocję gospodarstw agroturystycznych.
1. pracownicy WPN brali udział w targach „Aktywne wakacje” w lutym w Białymstoku oraz POLEKO w Poznaniu w listopadzie;
 2. przekazano materiały na targi turystyczne w Berlinie, Brukseli;
 3. promowano podmioty gospodarcze działające w zakresie turystyki na terenie WPN-u w artykułach i dodatku reklamowym na łamach Kwartalnika „Wigry”;
 4. informacja na temat bazy turystycznej znajduje się na stronach internetowych parku: www.wigry.win.pl.
- IX. W 2003 roku na terenie parku realizowano projekt ”Warsztaty ekoturystyczne metodą do wspólnego wypracowania produktu turystycznego ukierunkowanego na turystykę i wypoczynek dzieci i młodzieży w oparciu o założenia rozwoju zrównoważonego”, dofinansowany przez Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej.
- X. Codzienna praca sekcji ds. udostępnienia parku to udzielanie wszechstronnej informacji turystycznej, usługi recepcyjne i przewodnickie. Wszystkie te działania służą m.in. promocji lokalnych usługodawców. Dla przykładu w 2003 roku nasze centrum informacji turystycznej odwiedziło 12 tys. osób a obsłużono 213 grup zorganizowanych.
- XI. Wkrótce rozpocznie się budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej we wsiach należących do gminy Suwałki, położonych na północ od jeziora Wigry. Zadanie będzie dofinansowane przez fundusz ISPA. WPN nie jest wprawdzie investorem projektu ale przygotował pierwszy wniosek o dofinansowanie i uczestniczył w staraniach o pozyskanie środków. Przedstawiciele funduszu ISPA jednoznacznie wypowiedzieli się, że uzyskanie środków nie byłoby możliwe gdyby wsie nie znajdowały się na terenie parku narodowego.
- XII. Dnia 21.05.2003 r. w siedzibie WPN-u odbyła się Sesja Rady Gminy Krasnopol. Omówiono bieżącą działalność parku i pola współpracy.
- XIII. Dnia 01.06.2003 r. w Krasnopolu odbył się „Festyn europejski”. WPN urządził tam swoje stoisko i prezentował działania parku.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

- XIV. Dnia 01.08.2003 r. w siedzibie WPN odbyło się posiedzenie Rady Powiatu Sejny. Omówiono funkcjonowanie parku i pola współpracy.

9. WNIOSKI DO DZIAŁALNOŚCI NA 2004

Zdzisław Szkiruć

Szczegółowy zakres prowadzenia ochrony czynnej w 2004 roku został określony w rocznych zadaniach ochronnych dla Wigierskiego parku Narodowego, zawartych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26.11.2003 roku (Dz.U. nr 214, poz. 2113).

Oprócz tego w 2004 roku działalność WPN-u będzie koncentrować się na następujących zadaniach:

- (1) Kontynuacja prac zmierzających do pełnego uregulowania stanu prawnego gruntów Skarbu Państwa w zarządzie WPN.
- (2) Dalsze starania o pozyskanie środków na budowę Stacji Edukacyjnej Wigry – Muzeum WPN-u.
- (3) Budowa zadaszania nad zbiorami etnograficznymi zgromadzonymi przy leśniczówce Krzywe.
- (4) Kontynuowanie prac termo-modernizacyjnych osad służbowych, a w tym instalowanie kolektorów słonecznych i pieców na zgazowanie drewna.
- (5) Rozwijanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, w celu podejmowania nowych badań naukowych.
- (6) Realizacja programu obchodów 15-lecia istnienia WPN.
- (7) Aktywny udział w przygotowaniach do wdrażania programów rolno-środowiskowych, a w tym kontynuacja projektu „Zachowanie i ochrona bioróżnorodności w rolnictwie na terenie WPN” we współpracy z miejscowymi rolnikami.
- (8) Kontynuowanie likwidacji nieczynnych domków kempingowych na brzegu Zatoki Słupiańskiej.
- (9) Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w zespole budynków WPN w Czerwonym Folwarku.
- (10) Reorganizacja stanowisk roboczych rybaków jeziorowych w celu poprawy warunków bezpieczeństwa pracy.
- (11) Doprowadzenie do wejścia w życie nowego planu ochrony Wigierskiego Parku Narodowego.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1.

Zestawienie powierzchni według kategorii użytkowania (stan na 31 grudnia 2003 roku zgodnie ze sprawozdaniem GUS)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie parku	w innym zarządzie	prywatna	pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12 390,4	104,8	2452,3	137,9	15 085,5	100,0
2.	Grunty leśne ogółem	9 018,7		427,6	17,9	9 464,2	62,7
	w tym niezalesione	47,0				47,0	0,3
3.	Grunty rolne ogółem	270,0	2,9	1 889,0	66,9	2 228,8	14,8
	w tym do zalesienia	-		49,0	0,1	49,1	0,3
4.	Grunty orne ogółem	172,0	2,4	1 470,2	37,3	1 681,9	11,1
	w tym na cele parku	15,8				15,8	0,7
	użytkowane	34,8				34,8	0,2
	nieużytkowane	74,4				74,4	0,2
	wydzierżawione	47,0				47,0	-
5.	Łąki i pastwiska ogółem	98,0	0,5	418,8	29,6	546,9	3,6
	w tym na cele parku	6,2				6,2	0,4
	użytkowane	16,1				16,1	0,1
	nieużytkowane	61,2				61,2	0,1
	wydzierżawione	14,5				14,5	0,1
6.	Wody ogółem	2 891,8	8,8	6,6	-	2 907,2	19,3
7.	Grunty zadrzewione i zakrzaczone	0,5		-	-	0,5	0
8.	Użytki ekologiczne	-	-	-	-	-	-
9.	Nieużytki	200,0	0,1	126,7	5,3	332,1	2,2
10.	Tereny różne	9,4	93,0	2,4	47,9	152,7	1,0
x - w zarządzie: - Dyrekcji Okręgowej Dróg Publicznych w Białymstoku - 93,07 ha; - Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych - 8,76 ha; - Starostwa Powiatowego w Suwałkach - 3,03 ha							

Sporządziła: Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 1a.

Podział administracyjny Parku i zatrudnienie

Lp.	Obręb ochronny	Obwód ochronny	Pow. w ha	Pow. ochrony ścisłej	Liczba zatrudnionych	Stanowisko	Wykształcenie	Liczba lat pracy /w tym w Parku
1.	WIGRY	Lipniak	919	70	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	19/14, 8/6
		Krzywe	974	38	3	Leśniczy, podleśniczy, strażnik	średnie leśne	23/14, 30/10, 8/8
		Leszczewek	867	56	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	14/14, 16/14
		Gawarzec	904	48	3	Leśniczy, dwóch podleśniczych	średnie leśne	15/11, 8/8, 5/5
		Słupie	975	56	3	Leśniczy, podleśniczy, st. strażnik	wyższe leśne, średnie leśne, średnie leśne	8/8, 10/10, 41/14
2.	MAĆKOWA RUDA	Powały	597	-	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	29/14, 16/14
		Krusznik	1094	40	3	Leśniczy, st. strażnik, strażnik	średnie leśne	44/14, 32/14, 27/14
		Mikołajewo	1117	37	3	Leśniczy, dwóch podleśniczych	wyższe leśne, wyższe leśne, średnie leśne	5/3, 16/9, 38/14
		Lipowe	1012	25	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	24/14, 35/14
		Wysoki Most	1129	20	3	Leśniczy, dwóch podleśniczych	wyższe leśne, średnie leśne, zawodowe leśne	11/11, 28/14, 37/14
3.	Wydzielony Wodny Obwód Ochronny WIGRY		2802	233	2	Konserwator, st. strażnik	wyższe rybackie	9/9, 9/8
Ogółem:			12390	623	28			

Sporządziły: Dorota Zaborowska i Elżbieta Cichanowicz

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Załącznik 2.

Zestawienie powierzchni według kategorii ochronności (stan na 31 grudnia 2003 roku)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie parku	w innym zarządzie	prywatna	pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12 390,4	104,8	2 452,3	138,0	15 085,5	100,0
2.	Powierzchnia objęta ochroną ścisłą	623,2	-	-	-	623,2	4,1
	w tym leśna	283,0	-	-	-	283,0	1,9
3.	Powierzchnia objęta ochroną częściową	11 540,7	-	-	-	11 540,7	76,5
	w tym leśna	8 705,0	-	-	-	8 705,0	57,7
4.	Powierzchnia objęta ochroną krajobrazową	226,5	104,8	2452,3	138,0	2 921,6	19,4
	w tym leśna	28,4	-	427,6	17,9	467,5	3,1

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Załącznik 3.

Zestawienie powierzchni wg województw i gmin (stan na 31 grudnia 2003 roku) [ha]

Nazwa	Ogółem	Własność Skarbu Państwa												Inna własność											
		w zarządzie parku						w innym zarządzie						prywatna					pozostałe						
		razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	ni-użytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe
Suwałki	8063,5	6768,6	4115,8	120,6	2399,9	126,9	5,4	58,9	-	2,9	6,5	0,1	49,4	1138,6	216,2	879,5	0,7	41,4	0,8	97,4	17,1	58,9	-	5,1	16,3
Krasnopol	1414,4	777,6	661,0	65,6	27,7	19,3	4,0	17,6	-	-	1,8	-	15,8	601,5	97,3	447,2	-	57,0	-	17,7	0,1	2,4	-	-	15,2
Nowinka	1841,0	1168,8	676,0	18,7	449,0	25,1	-	12,0	-	-	0,3	-	11,7	637,3	102,6	509,7	-	24,2	0,8	22,9	0,7	5,6	-	0,2	16,4
Giby	3766,6	3675,4	3565,9	65,1	15,2	28,7	0,5	16,3	-	-	0,2	-	16,1	74,9	11,5	52,6	5,9	4,1	0,8	-	-	-	-	-	-
Ogółem	15085,5	12390,4	9018,7	270,0	2891,8	200,0	9,9	104,8	-	2,9	8,8	0,1	93,0	2452,3	427,6	1889,0	6,6	126,7	2,4	138,0	17,9	66,9	-	5,3	47,9

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 4a.

Edukacja w 2003 r

Lp.	Park Narodowy	Muzeum (liczba zwiedzających)	Liczba ścieżek edukacyjnych	Biblioteka (liczba pozycji)	Ośrodek Edukacyjny (dotyczy wyłącznie wyodrębnionych) rok utworzenia
1.	Wigierski	13 500	6	2885	Ośrodek Edukacji Środowiskowej – od roku 1995

Sporządzili: Joanna Adamczewska, Elżbieta Szkiruć, Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4b.

Pracownicy zatrudnieni w edukacji w 2003 r

Budżet				
Lp.	Imię i nazwisko	Kwalifikacje	Zajmowane stanowisko	Data zatrudnienia
1.	Krystyna Lubosza Wesołowska	Doktor nauk przyrodniczych	Specjalista ds. dydaktyki	01.09.1993r.
2.	Wiesława Malinowska	Wykształcenie wyższe, biolog	Specjalista ds. dydaktyki	31.03.1995r.
3.	Joanna Adamczewska	Wykształcenie wyższe, ochrona środowiska	Kierownik Sekcji ds. dydaktyki	03.08.1999 r.
4.	Maciej Ambrosiewicz	Wykształcenie wyższe, konserwatorstwo i muzealnictwo	Specjalista ds. dydaktyki	01.05.2000 r.
5.	Joanna Górecka	Wykształcenie wyższe, zootechnik	Referent ds. edukacji rolnośrodowiskowej	09.04.2003 r.
Gospodarstwo Pomocnicze				
Lp.	Imię i nazwisko	Kwalifikacje	Zajmowane stanowisko	Data zatrudnienia
1.	Katarzyna Łukowska	Wykształcenie wyższe, pedagogika	Referent ds. edukacji	15.07.2002 r.

Sporządziła: Joanna Adamczewska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 4c.

Tematy imprez edukacyjnych w 2003 r

Lp.	Temat	Liczba imprez	Liczba uczestników
1	Program edukacyjny Ośrodka Edukacji Środowiskowej	14	500
2	Zajęcia terenowe na ścieżkach edukacyjnych i stacjonarne w siedzibie parku	22	350
3	Zajęcia prowadzone w szkołach	16	480
4	Program edukacji środowiskowej dla szkół średnich „Poznaj przyrodę WPN”	24	360
5	Program edukacji kulturowej dla szkół z terenu WPN i otuliny pt. „Ginące zawody”	18	260
6	Program dla uczniów gimnazjów pt. „Moja Mała Ojczyzna”	8	65
7	Warsztaty dla nauczycieli pt. „Ptaki drapieżne”	1	40
8	Warsztaty dla nauczycieli pt. „Obserwator przyrody”	2	18
9	Warsztaty dla nauczycieli pt. „Zielony Pakiet”	1	16
10	Warsztaty dla nauczycieli pt. „Program ekoespołów”	1	16
11	Ferie z WPN	10	366
12	Akcja „Nie wypalaj traw”	4	160
13	Dzień Ziemi w WPN	1	500
14	Dzień Ziemi na Polach Mokotowskich	1	60 000
15	Europejski Tydzień Lasów	20	966
16	Sztafeta Rowerowa Obszarów Chronionych	8	1100
17	Akcja Sprzątania Świata	1	900
18	Podlaski Festiwal Nauki i Sztuki	5	238
19	Konkurs plastyczny „Park Narodowy skarbem naszej małej ojczyzny”	1	180
20	Konkurs plastyczny „Gra planszowa o tematyce ekologicznej”	1	130
21	Konkurs ekologiczny „Nasze działania na rzecz Ziemi – czyli Ekoespoły w naszej szkole”	1	106
22	Konkurs ekologiczny „Alternatywne źródła energii”	2	60
23	VIII Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny „Błękitna Energia”	3	55
24	Targi Eko Media Forum	1	8 000

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

25	Seminarium „Rolnictwo na terenie WPN”	1	41
26	Warsztaty w ramach programu zachowania bioróżnorodności w rolnictwie	7	88

Sporządziła: Joanna Adamczewska

Tabela 4d.

Wydawnictwa edukacyjne w 2003 r.

Lp.	Tytuł	Autor	Nakład
1.	Pakiet broszur z serii Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego pt. „Torfowiska” (tytuły poszczególnych broszur: Wiadomości ogólne, Torfowiska wysokie, Torfowiska niskie, Torfowiska przejściowe)	Maciej Romański	1000 pakietów w etui w wersji polskojęzycznej, 1000 pakietów w etui w wersji anglojęzycznej (w sumie 8 000 pojedynczych broszur)
2.	Pakiet broszur z serii Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego pt. „Ssaki” (tytuły poszczególnych broszur: Wiadomości ogólne, Ochrona gatunkowa, Ssaki drapieżne, Gryzonie, Ssaki owadożerne, Ssaki parzystokopytne)	Wojciech Misiukiewicz	1000 pakietów w etui w wersji polskojęzycznej, 1000 pakietów w etui w wersji anglojęzycznej (w sumie 12 000 pojedynczych broszur)
3.	Pakiet broszur z serii Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego pt. „Lasy” (tytuły poszczególnych broszur: Wiadomości ogólne i historia, Działania ochronne w lasach parku, Zagrożenia lasów, Typy zbiorowisk leśnych, Fazy rozwojowe drzewostanów)	Jarosław Borejszo, Juliusz Twaróg	1000 pakietów w etui w wersji polskojęzycznej, 1000 pakietów w etui w wersji anglojęzycznej (w sumie 10 000 pojedynczych broszur)
4.	Pakiet broszur z serii Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego pt. „Owady lądowe” (tytuły poszczególnych broszur: Wiadomości ogólne, Znaczenie owadów, Owady rzadkie i chronione, Motyle, Błonkówki, Muchówki, Chrząszcze)	Anna Krzysztofiak, Lech Krzysztofiak	1000 pakietów w etui w wersji polskojęzycznej, 1000 pakietów w etui w wersji anglojęzycznej (w sumie 14 000 pojedynczych broszur)
5.	Pakiet broszur z serii Poznaj Wigierski Park Narodowy pt. „Dziedzictwo kulturowe” (tytuły poszczególnych broszur: Krzyże i kapliczki przydrożne, Dawne budownictwo ludowe, Tradycyjne pokrycia dachowe)	Maciej Ambrosiewicz	1000 pakietów (czyli 3 000 pojedynczych broszur)
6.	Przewodnik do rozpoznawania niektórych organizmów wodnych	Lubosza Wesołowska	2 000 egzemplarzy

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

	występujących w Wigierskim Parku Narodowym		
7.	Broszura pt. „Edukacja w Wigierskim Parku Narodowym”	Joanna Adamczewska	3 000 egzemplarzy
8.	Biuletyn Programu Ekozespołów. Wydanie specjalne – Ekozespoły na Suwalszczyźnie	Joanna Adamczewska	800 egzemplarzy
9.	Kwartalnik „Wigry” Numer 1/2003, Numer 2/2003, Numer 3/2003, Numer 4/2003	Zespół	Łączny nakład 8 000 egzemplarzy (jeden numer – 2 000 egzemplarzy)
10.	Europejski Tydzień Lasów na Suwalszczyźnie (wydanie wielojęzyczne)	Zespół	1 000 egzemplarzy

Sporządziła Joanna Adamczewska

Tabela 4e.

Muzeum (wystawy i ekspozycje stałe i czasowe)

Lp.	Tytuł wystawy	Liczba miejsc ekspozycji	Liczba zwiedzających
1	Wystawa przyrodnicza	1 – wystawa stała	13 500
2	Ocalić od zapomnienia – wystawa etnograficzna	1 – wystawa stała	10 000
3	Wigierski Park Narodowy	1 – wystawa czasowa w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie 05.2003 – 05.2004	11500

Sporządził: Jarosław Borejszo

Tabela 4f.

Ceny kart wstępu (normalna/ulgowa N/U) w 2003 r.

Park	Muzeum	Ośrodek edukacyjny	Inne
Cena karty (N/U)	Cena biletu (N/U)	Cena biletu (N/U)	Cena biletu (N/U)
1-dniowa 2zł/1zł 2-tygodniowa 6zł/6zł miesięczna 10zł/10zł roczna 50zł	Opłata jak za wstęp do parku (2zł / 1zł) Prelekcja 10zł	Opłata jak za wstęp do parku (2zł / 1zł), dodatkowo zajęcia w Ośrodku – 5zł od os.	Karta wstępu dla załóg jednostek żaglowych kabinowych i odkrytych 20 – 60 zł w zależności od czasu

Sporządziła: Elżbieta Szkiruć

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 5a.

Pracownicy naukowcy zatrudnieni w parku w 2003 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Stopień i tytuł naukowy	Stanowisko	Data zatrudnienia w parku
1	Lech Krzysztofiak	dr	adiunkt	marzec 1989
2	Anna Krzysztofiak	dr	adiunkt	grudzień 1992
3	Maciej Romański	mgr	asystent	lipiec 1994

Sporządził: Lech Krzysztofiak

Tabela 5b.

Wykaz projektów naukowo-badawczych realizowanych siłami parku w 2003 r.

Lp.	Tytuł projektu *	Kierownik i wykonawcy	Instytucje spoza parku biorące udział w realizacji projektu	Czas trwania projektu	Źródła finansowania
1.	Sukcesja zbiorowisk roślinnych i wybranych zespołów zwierząt bezkręgowych na torfowiskach w dolinie Czarnej Hańczy – stan wyjściowy	L.Krzysztofiak A.Krzysztofiak M.Romański		1999 - 2004	WPN, NFOŚiGW
2.	Chronione, rzadkie, ginące i zagrożone gatunki roślin naczyniowych, porostów i zwierząt WPN	L.Krzysztofiak A.Krzysztofiak M.Romański		1996 - 2006	WPN, NFOŚiGW, EkoFundusz
3.	Ekologia i biologia wybranych grup owadów WPN	L.Krzysztofiak A.Krzysztofiak		2001 - 2005	WPN, NFOŚiGW

Sporządził: Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 5c.

Wykaz projektów naukowo-badawczych realizowanych przez instytucje zewnętrzne w 2003 r.

Lp.	Tytuł projektu	Instytucje realizujące projekt	Kierownik projektu	Współ-wykonawcy z parku	Czas trwania projektu
1	Badania fauny jeziora Wigry – małżoraczki, widłonogi	Uniwersytet Gdański Karolina Kaczanowska	dr Tadeusz Namiotko		2002-2003
2	Badanie storczyków z rodzaju <i>Epipactis</i>	Uniwersytet w Białymstoku	Izabela Tałałaj		2001-2004
3	Badania Oedogoniales WPN	Uniwersytet Warszawski	Agnieszka Krzyk		2001-2004
4	Głony rzeki Kamionki, jeziora Czarnego i jeziora Staw	Uniwersytet Łódzki	Barbara Dobowska		2001-2005
5	Wzrost i odżywianie sielawy a odżywianie się kormorana czarnego	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	prof. Andrzej Martyniak		2003
6	Fauna ważek jeziora Wigry	Akademia Rolnicza w Poznaniu Tomasz Kuśnierz	dr inż. Andrzej Łabędzki		2002-2004
7	Badania chruścików WPN	Uniwersytet Łódzki	dr Janusz Majecki		2003
8	Zróżnicowanie gatunkowe zoo- i fitoplanktonu w odciętych zatokach jeziora Wigry w odniesieniu do wód otwartych jeziora	Uniwersytet w Białymstoku	prof. Andrzej Górniak		2003-2004
9	Badania chruścików WPN	Uniwersytet Łódzki Agnieszka Klekotka	dr Janusz Majecki		2003
10	Badania nad formą jeziora Wigry	Uniwersytet Gdański	prof. Tadeusz Sywula		2002-2004
11	Badania fauny owadów WPN	Muzeum Górnoszląskie	dr Waldemar Żyła		2002-2004

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

12	Osady jeziora Wigry	Akademia Górnico- Hutnicza w Krakowie	prof. Jacek Rutkowski	dr Lech Krzysztofiak	1998-2006
13	Zmiany paleohydrologiczne w rozwoju torfowisk wysokich na tle długookresowych przemian klimatu	Centrum Badań Ekologicznych PAN w Dziekanowie Leśnym	dr Marek Kloss		2003
14	Ocena stopnia skażenia środowiska przyrodniczego w wybranych parkach narodowych w Polsce w świetle badań geochemicznych i biogeochemicznych	Państwowy Instytut Geologiczny w Kielcach	dr Zdzisław Migaszewski		2002-2003
15	Badania florystyczne i fitosocjologiczne torfowisk.	Uniwersytet Warszawski	prof. Stanisław Kłosowski		2003
16	Wpływ zwiększającej się populacji kormorana Phalacrocorax carbo na ekosystemy wodne i leśne Wigierskiego Parku Narodowego	SGGW Warszawa			2002-2003
17	Ważki na torfowiskach, bagnach i sucharach w Wigierskim Parku Narodowym	Akademia Rolnicza w Poznaniu	dr inż. Andrzej Łabędzki		2001-2003
18	Weryfikacja systematyki widłonogów z rodzaju Cyclops	Uniwersytet Gdański			2001-2003
19	Pasożyty zewnętrzne i wewnętrzne kielży	Uniwersytet Gdański			2001-2003
20	Ocena elementów typologicznych siedlisk znikształconych i zdegradowanych w aspekcie przywrócenia zgodności biocenozy z biotopem	IBL Warszawa			stałe powierzchnie badawcze

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

21	Badania metali ciężkich w osadach dennych jeziora Wigry	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie	prof. Jacek Rutkowski		2001 – 2003
----	---	---------------------------------------	-----------------------	--	-------------

Sporządził: Lech Krzysztofiak

Tabela 5d.

Spis publikacji naukowych oraz popularno-naukowych opublikowanych i złożonych do druku przez pracowników parku (samodzielnie bądź w charakterze współautorów) w 2003 r

Lp.	Autor (autorzy)	Rok	Tytuł publikacji	Czasopismo	Rocznik i strony
1	Rutkowski J., Król K., Krzysztofiak L., Prołowicz D.	2003	Recent sediments of the Wigry Lake (Szyja Basin), NE Poland.	Limnological Review	3:197-204
2	Gutowski J., Buchholz L., Szwałko P., Rossa R., Szafranec S., Krzysztofiak L.	2003	Wpływ chrząszczy kambio- i ksylofagicznych rozwijających się w rezerwatach na sąsiednie drzewostany gospodarcze	Prace IBL	
3	Krzysztofiak A., Krzysztofiak L.	2003	Czynna ochrona płazów w Wigierskim Parku Narodowym. W: K. Baldy (red.) Instrukcja czynnej ochrony płazów. PNGS Kudowa Zdrój		37-44
4	Krzysztofiak A., Krzysztofiak L.	2003	Płazy Polski – przewodnik terenowy		1-46
5	Krzysztofiak L., Piekarski M. K.	2003	Obserwacje meteorologiczne na stacji bazowej Wigry (Wigierski Park Narodowy) w 2002 roku	Biblioteka Monitoringu Środowiska	
6	Krzysztofiak L.	2003	Monitoring porostów w Wigierskim Parku Narodowym	Biblioteka Monitoringu Środowiska	
7	Ambrosiewicz M.	2003	Konserwacja zabytków techniki w Wigierskim Parku Narodowym	Biuletyn Konserwatorski Województwa Podlaskiego	8-9:251-255

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

8	Ambrosiewicz M.	2003	Dziedzictwo kulturowe WPN, Krótka historia klasztoru wigierskiego.	Ochrona dóbr kultury i historycznego związku człowieka z przyrodą w parkach narodowych, Ojców.	
9	Wesołowska L.	2003	Chrysophyceae and Xanthophyceae of selected sukhars and a peat bog in village of Rosochaty Róg in the Wigry National Park	Acta Botanica Warmiae et Masuriae	
10	Wesołowska L.	2003	Przewodnik do rozpoznawania niektórych organizmów wodnych występujących w Wigierskim Parku Narodowym	WPN	1-96.
11	Wesołowska L.	2003	Rare and Interesting Chrysophyceae from Selected Humotrophic Lakes and a Peat-bog Located in the Village Rosochaty Róg (Wigierski Park Narodowy).	22 International Symposium organized by the Phycological Section of the Polish Botanical Society, Uniw. Warm.-Mazur. Olsztyn	165-166
12	Szkiroć Z.	2003	Problemy gospodarki przestrzennej i ochrony krajobrazu w parkach narodowych	Dylematy ochrony czynnej w parkach narodowych. Osowiec. Biebrzański Park Narodowy	49-66
13	Szkiroć Z.	2003	Uwagi na temat Zielonych Płuc Polski	Biuletyn Informacyjny ZPP nr. 25	19-22

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

14	Z.Szkiroć	2003	Wigierski Park Narodowy partnerem życia gospodarczego. Walory przyrodnicze jako czynnik rozwoju regionów wschodniej.	Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku. wydawnictwo pod redakcją R. Horeodeńskiego i C. Sadowskiej-Snarskiej	
15	Sadkowska-Szkiroć E., Szkiroć Z.	2003	Lokalny produkt turystyczny na obszarze Wigierskiego Parku Narodowego	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski 2003 r.	
16	Szkiroć Z.	2003	Co zagraża obszarom chronionym	Wydawnictwo Ziemia ZG PTTK	
17	Szkiroć Z. Ambrosiewicz M.	2003	Serwituty	Gospodarka Wodna	
18	Szkiroć Z.	2003	Turystyka zrównoważona na obszarach chronionych ZPP szansą zachowania walorów	Wydawnictwo pokonferencyjne AWF w Warszawie	

Sporządzili: Lech Krzysztofiak i Zdzisław Szkiroć

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Załącznik 6.

Zestawienie zadań finansowanych z NFOŚiGW i innych źródeł w 2003 roku

Lp.	Instytucja dofinansowująca lub finansująca zadanie.	Umowa nr, z dnia	Termin realizacji (rozpocz. zakończ.)	Koszt całego zadania	Kwota dotacji na całe zadanie (wg. umowy)	Kwota dotacji przyznana na 2003 r.
1.	NFOŚiGW w Warszawie - „Czynna ochrona ryb i raków w wybranych ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego”	53/03/Wn 50/OP-RE-/D z dnia 21-03-2003	05.03.2003 - 31.12.2003	350,5	160,5	160,5
2.	NFOŚiGW w Warszawie - „Zakup wyposażenia dla potrzeb monitoringu w Wigierskim Parku Narodowym”	448/2003/Wn 50/OP-WK- -/D z dnia 06-10-2003	17.09.2003-30.11.2003	79,0	66,4	66,4
3.	NFOŚiGW w Warszawie - „Ochrona ekosystemów lądowych Wigierskiego Parku Narodowego”	75/03/WN 50/OP-WK-/D z dnia 31-03-2003	13.03.2003-31.01.2004	1.026,9	273,7	256,9
4.	NFOŚiGW w Warszawie - „Rozwój funkcji edukacyjnych Wigierskiego Parku Narodowego w 2003 roku”	130/2003/Wn-50/EE-BS/D z dnia 08-05-2003	26.03.2003-31.12.2003	416,4	293,9	293,9
	Razem NFOŚiGW			1.872,8	794,5	777,7
1.	Fundacja EkoFundusz w Warszawie - „Czynna ochrona zagrożonych gatunków storczykowatych w rejonie Puszczy Augustowskiej”	815/293/IV/03 z dnia 01-04-2003	20.03.2003 - 30.09.2004	60,0	57,5	48,4

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

2.	Fundacja EkoFundusz w Warszawie - „Sanitacja zlewni jeziora Krzywe w Wigierskim Parku Narodowym”	811/291/IV/03 z dnia 07-04-2003	01.03.2003-15.06.2003	361,9	180,5	180,5
3.	Fundacja EkoFundusz w Warszawie - „Przebudowa drzewostanów Wigierskiego Parku Narodowego”	801/286/IV/02 z dnia 12-12-2002	04.2002-30.11.2004	1.164,0	544,1	227,2
4.	WFOŚiGW w Białymstoku - „IV sztafeta Rowerowa Obszarów Chronionych Województwa Podlaskiego”	025/03/B-KE/NN-319/D z dnia 25-04-2003	04.2003-31.05.2003	32,6	12,0	12,0
5.	WFOŚiGW w Białymstoku - „Nasze działania na rzecz Ziemi - czyli Ekozespoły w naszej szkole”	026/03/B-KE/NN-319/D z dnia 25-04-2003	04.2003-31.10.2003	5,0	5,0	5,0
6.	WFOŚiGW w Białymstoku - „Promocja działań edukacyjnych na Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO 2003 - EkoMedia FORUM”	165/03/B-EE/EE-319/D z dnia 22-09-2203	09.2003-30.11.2003	2,0	2,0	2,0
7.	Stowarzyszenie Samorządów Polskich Euroregionu Niemen - „Europejski Tydzień Lasów na Suwalszczyźnie”	RMB/II/08 z dnia 12-12-2002	01.01.2003-30.06.2003	99,9	55,9	55,9
	Razem inni			1.725,4	857,0	531,0
	Ogółem			3.598,2	1.651,5	1.308,7

Sporządziła Marta Kopiczko

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Załącznik 7.

Szkołki (w WPN-ie brak szkółki)

Załącznik 8

Zalesienia i zabiegi hodowlane w ekosystemach leśnych (ha)

Lp.	Wyszczególnienie	Wg projektu planu ochrony (na 20 lat)	2003 r.		Plan na 2004r.
			plan	wykonanie	
1.	Odnowienia		-	-	-
2.	Zalesienia		-	-	-
3.	Poprawki i uzup./ Dolesienia luk		9,39	9,39	9,06
4.	Pielęgnowanie gleby		40,55	40,35	35,28
5.	Czyszczenia wczesne		24,54	25,29	20,19
6.	Czyszczenia późne		64,25	64,25	79,51
7.	Wprowadzanie podszytów		0,30	0,30	0,50
8.	Trzebieże wczesne		169,56	169,56	147,41
9.	Trzebieże późne		59,62	59,62	81,95

Sporządził Piotr Pieczyński

Załącznik 9.

Ochrona lasu

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	2003 r.		Plan na 2004 r.	
			plan	wykonanie		
1.	Próbne poszukiwanie owadów w ściółce	liczba prób	150	150	150	
2.	Wykładanie pułapek	tradycyjne	szt.	19	19	15
		feromonowe	szt.	321	321	321
3.	Skrzynki lęgowe	nowe	szt.	35	35	65
		stare	szt.	1020	1020	1040
4.	Zabezpieczanie upraw przed zwierzyną	chemiczne	ha	91,5	91,5	91,30
		mechaniczne	ha	27,0	27,0	29,0
		grodenie	ha	2,25	2,25	4,70
5.	Pasy ppoż.	nowe	km			
		istniejące	km	25	25	21
6.	Liczba pożarów lasu	szt/ha		- / -		
	szacunek strat	tys.zł.		-		

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Sporządzili: Dorota Zaborowska, Piotr Pieczyński

Załącznik 10.

Pozyskanie drewna w 2003 r. (w tys. m³)

Lp.	Wyszczególnienie		2003r.			Plan na 2004 r.	Uwagi
			wg operat. urządz.	plan	wykonanie		
1.	Pozyskanie	ogółem		17,80	17,84	12,99	Sw-10,52
	w tym	grubizna		17,40	17,36	12,65	Sw-10,32
2.	grubizna igł.	ogółem		15,70	15,66	11,06	Sw-10,32
	w tym z cięć	przebudowy		0	0	0	-
		przygodne i sanit.		12,75	12,44	6,84	Św-10,00 posusz - 11,87 wiatr.-0,54
		trzebieży/czyszcz.		3,25	3,22	4,22	So-2,89
3.	grubizna liściasta	ogółem		1,70	1,70	1,59	Brz-1,30
	w tym z cięć	przebudowy		0	0	0	-
		przygodne i sanit.		0,43	0,44	0,26	Brz-0,34 posusz – 0,23 wiatr.- 0,18
		trzebieży/czyszcz.		1,27	1,26	1,33	Brz-0,96

Sporządził: Wojciech Kamiński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 10a.

Sprzedaż drewna w 2003 r. (w m³)

Lp.	Wyszczególnienie	drewno iglaste						drewno liściaste					Ogółem
		tartaczne	papierówka i użytkowe	kopalniaki i stemple budowl.	opał	pozostałe	razem	tartaczne	Papierówka i użytkowe	opał	pozostałe	razem	
1.	stan na 1.01.2003r. remanent w lesie	0	20	0	0	0	20	0	3	5	0	8	28
2.	pozyskanie	6576	5008	19	4006	481	16090	150	617	931	54	1752	17842
3.	sprzedaż*	6576	5014	19	3951	481	16041	150	620	923	54	1747	17788 ----- 1625993 zł
4.	stan na 31.12.2003 r. remanent w lesie	0	14	0	55	0	69	0	0	13	0	13	8

Sporządził: Wojciech Kamiński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 11b.

Liczebność wybranych gatunków zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym

Lp.	Gatunek	Liczba	Uwagi
1.	Niedźwiedź	-	
2.	Bóbr	210 (53 stanowiska)	inwentaryzacja 2003 r.
3.	Kozica	-	
4.	Świstak	-	
5.	Wilk	4	obserwacje
6.	Ryś	1	obserwacje
7.	Wydra	ok. 25	dane szacunkowe
8.	Borsuk	ok. 20	dane szacunkowe
9.	Lis	ok. 120	dane szacunkowe
10.	Orlik krzykl./grubodz.	-	
11.	Bielik	2	obserwacje
12.	Orzeł przedni	-	
13.	Głuszc	-	
14.	Cietrzew	-	
15.	Bocian czarny	2	obserwacje
16.	Rak szlachetny		restytucja
17.	Troć jeziorowa		restytucja
18.	Sum		restytucja

Sporządzili: Dorota Zaborowska, Wojciech Misiukiewicz

Tabela 11c.

Ochrona zwierząt łownych w 2003 r.

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	Teoretyczna pojemność parku	2003				2004	
				Stan na pocz. roku	Przewidywany przyrost	redukcja		Stan na pocz. roku	Plan redukcji
						plan	wykonanie		
1.	Łosie ogółem	szt.	22	31	5	-	1*	14	-
	w tym: byki	szt.		12		-	-	5	-
	klępy	szt.		19		-	-	9	-
	łośzaki	szt.		x	5	-	-	3	-
2.	Jelenie ogółem	szt.	126	113	22	26	12	151	26
	w tym: byki	szt.		45		8	1	45	8
	łanie	szt.		68		18	11	68	15
	cielęta	szt.		x	22	3	-	38	3
3.	Sarny ogółem	szt.	270	250	50	20	9	166	20
	w tym: rogacze	szt.		150		6	4	51	6
	kozy	szt.		100		10	5	85	10

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

	koźłeta	szt.		x	50	4	-	24	4
4.	Daniele ogółem	szt.		-	-	-	-	-	-
5.	Dziki ogółem	szt.	140	88	88	50	32	173	50
6.	Wydatki na ochronę zwierząt łownych ogółem	zł				40.300	25.101		44.700
	w tym: zagospodarowanie	zł				2500	2.537		2.500
	grodenie pól	zł				-	-		-
	odszkodowania	zł				40.000	21.325		30.000
	koszty redukcji	zł				2.200	960		2.200
7.	Wpływy z ochrony zwierząt	zł				20.000	7.486		20.000
	w tym: z redukcji	zł				20.000	7.486		20.000
8.	Pow. zredukowana szkód	ha				30	20,10		30
9.	Pow. istotnych uszkodzeń drzewostanów	ha				120	102,60		120

Sporządził: Wojciech Kamiński

Tabela 11d.

Analiza odstrzałów redukcyjnych zwierzyny w 2003 r.

Lp	Wskaźniki	łośie	jelenie	sarny	dziki	wsk. og.
1.	Zagęszczenie liczebności stada podstawowego (dn. 31 marca) szt./ 1000 ha pow. leśnej PN	3,2	12,0	26,6	9,4	x
2.	Wskaźnik proporcji płci ♂♂:♀♀ w %	63	66	67	80	x
3.	Wskaźnik wykorzystania liczebność gatunku w % (przekroczenia) pojemności ustalona pojemność	140	90	93	63	x
4.	Wskaźnik szkód pow. zredukowanych szkód w uprawach rolnych 1000 ha pow. PN	x	x	x	x	2,1
5.	Wskaźnik uszkodzeń pow. uszkodzeń istotnych drzewostanów 1000 ha pow. leśnej PN	x	x	x	x	10,8
6.	Wskaźnik wykonania planu odstrzału redukcyjnego w %	-	46,0	40,6	62,0	x

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

7.	Wskaźnik proporcji odstrzałów ♂♂ i ♀♀	-	9,0	80,0	-	x
8.	Intensywność odstrzałów redukcyjnych szt/1000 ha	-	1,3	1,0	3,4	x
9.	Wskaźnik poziomu redukcji: odstrzał redukcyjny / liczebność stada podst. (w %) (redukcja stada podstawowego następuje, gdy wskaźnik ten jest wyższy niż wskaźnik przyrostu zrealizowanego)	-	10,6	3,6	36,4	x

Sporządziła: Dorota Zaborowska

Załącznik 12

Czynna ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych w 2003 r.

Rodzaj zabiegu	Powierzchnia (ha)	Termin (miesiące wykonania)	Uwagi
Wykaszenie	Łąki podmokłe i bagna: 9,33 ha	wrzesień	pokos wywieziono poza powierzchnię (po lodzie) i pozostawiono do naturalnego rozkładu
Wykaszenie zarośli trojeści amerykańskiej	1,50 ha	maj, czerwiec, sierpień	zabieg wykonano w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia
Odkrzaczanie łąk, otwartych terenów podmokłych itp.			
Wypas a) krowy b) owce c) konie d) inne	Łąki i pastwiska wydzierżawione rolnikom: 30,60 ha	maj-wrzesień	ekstensywny wypas

Sporządziła: Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Załącznik 13.

Czynna ochrona ichtiofauny w 2003 r.

Jezioro (rzeka) pow. lustra wody w ha	Odłowy (regulacyjne, kontrolne, tarlaki) w kg							Intensywność odłowy (kg/ha)	Zarybienia		Uwagi: (w jakim okresie dokonywano odłowów, zarybień, itp.)
	sortyment								szt. (stadium)	Intensywność zarybień (szt./ha)	
	Gatunek	B	DS	D	S	M	bez sort.				
I. Wigry-2098,66											odłowy: w okresie V-XI sprzętem stawnym, w XII sprzętem ciągnionym
1. sieja						83	83				
2. sielawa						10598,5	10598,5		1. sielawa wylęg 17780000 szt.	8472	zarybienia: sielawą –w okresie 03.04-18.04
3. węgorz		115,5			3,5		119		2. sieja wylęg 615000 szt.	293	sieją –w okresie 03.04-18.04
4. szczupak	137	896,3					1033,3		3. szczupak wylęg 1590000 szt.	757,6	szczupakiem– w okresie 28.04- 07.05
5. lin			193,7				193,7		4. sum narybek jesienny 3650 szt.	1,74	sumem – w dniu 22.08
6. okoń		431,5			6		437,5		5. lin kroczek 10000 szt.	4,76	linem– w dniach27.10-28.10

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

7. leszcz			621	53			674		6. troć jeziorowa narybek dwuletni 1 000 szt.	0,47	trocią jeziorową– w dniu 06.05
8. płoć				943	679		1622				
Razem							14 761	7,03			
II. Pierty 233,28	odłowów nie wykonywano							1. troć jeziorowa 500 szt.	2,14	zarybienia: trocią jeziorową – w dniu 06.05	
								2. sum narybek jesienny 1 000 szt.	4,28	sumem– w dniu 22.08	
								3. lin kroczek 2500 szt.	10,7	Linem w dniu 28.10	
III. Rzeka Czarna Hańcza	odłowów nie wykonywano							1. pstrąg potokowy narybek jesienny 4 000 szt.	ok.2000 szt./1 km cieku	zarybienia: pstrągiem potokowym– w dniu 25.06 na 2 km odcinku rzeki pomiędzy Wysokim Mostem i Studzianym Lasem.	
Ogółem 2331,94	137	1443,3	814,7	996	688,5	10681,5	14761				

Sporządziła: Dorota Zaborowska

Załącznik 14.

Turystyka i komunikacja w 2003 r.

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	Stan na 31.12.2003 r.	Uwagi
-----	------------------	------	-----------------------	-------

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

				Stan na 31.12.2002	ogółem	dobry	do remontu	
1.	Długość dróg	ogółem	km	605				według mapy topograficznej wykonanej na podstawie zdjęcia lotniczego
	w tym	publicznych	km	375				
		zakładowych	km	230	230	200	30	wyliczone z powierzchni dróg leśnych na mapie numerycznej
		wewnętrznych	km					
2.	Obiekty inżynieryjne							
		mosty	szt.	8	8	7	1	
		przepusty	szt.	23	23	23	0	
		zapory	szt.					
		inne - jazy	szt.	1	1	1	0	
3	Obiekty turystyczne	schroniska	szt.	2	2	0	2	PTTK w St. Folwarku
		w tym własne	szt.	-	-	-	-	
		schrony, daszki tur.	szt.	43	45	40	5	
		Campingi i biwaki	szt.	18	18	10	8	
4.	Domy wczasowe		szt.	3	3	2	1	
		w tym własne	szt.	-	-	-	-	
5	Szlaki turystyczne		km	190	207,6	107,6	100	
6	Nartostrady		km					
7	Obiekty sportowe							
		stadiony	szt.					
		Kolejki linowe	szt.					

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

		wyciągi	szt.					
		Trasy wyczynowe						
		inne	szt.					
Liczba turystów odwiedzających Wigierski Park Narodowy w roku 2003 - 100 tys. osób								

Sporządziła: Elżbieta Szkiruć

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Załącznik 15.

Zatrudnienie i wynagrodzenia w 2003 r.

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	2002		2003	
			budżet	gospodarstwo pomocnicze	budżet	gospodarstwo pomocnicze
1.	Zatrudnienie stan na 31.12. ogółem	osób	65	26	66	26
	w tym robotnicy	osób		14		16
	w tym w biurze dyrekcji	osób	17	6	19	2
	sezonowi	osób		2		1
	Pracownicy inż.-techniczni	osób	42	3	42	5
	w tym w terenie	osób	33	3	33	4
	pozostali pracownicy na st.nie robotn.	osób	6	1	5	2
2.	średnia płaca ogółem	tys.zł.	2,0	1,4	2,1	1,5
	w tym robotnicy	tys.zł.		1,3		1,4
	nie robotnicy	tys.zł.	2,0	1,5	2,1	1,6
3.	Wykształcenie stan na 31.12. wyższe	osób	32	5	33	3
	średnie	osób	32	7	32	8
	zawodowe	osób	1	9	1	9
	podstawowe	osób		5		6

Sporządziła: Elżbieta Cichanowicz

Załącznik 16.

Wypadki przy pracy w 2003 r.

Rok	Ogółem	w tym zwolnienia lekarskie				
		1-3 dni	4-20 dni	Ponad 28 dni	Ciężkie uszk. ciała	śmiertelny
2002	2	0	0	1	0	1
2003	0	0	0	0	0	0

Sporządził: Wojciech Kamiński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Załącznik 17.

Majątek parku w 2003 r.

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	Stan na 31.12.2002 r.	stan na 31.12.2003 r.				Szacunkowa wartość w tys. zł	Uwagi (zakup., wybud. w 2003 r.)
				ogółem	dobry	do remontu	Do kasacji		
1.	Budynki ogółem	szt.	118	111	26	69	16	6562,6	
	z tego								
	mieszkalne	szt.	36	35	11	23	1	2533,2	
	gospodarcze	szt.	54	51	6	41	4	1030,7	1 -177,4 tys.zł
	administracyjne	szt.	1	1	1	-	-	1368,5	
	muzeum	szt.	1	1	-	1	-	232,9	
	warsztaty	szt.	-	-	-	-	-	-	
	magazyny	szt.	4	4	1	3	-	100,3	
	inne	szt.	22	19	7	1	11	1297,0	
2.	Osady leśne terenowe	szt.	23	23	10	12	1	1725,3	
3.	Pokoje gościnne	szt.	18	18	18	-	-	-	
4.	Ważniejsze maszyny i urządzenia								
	sam. osobowe	szt.	13	13	7	6	-	265,9	
	sam. ciężarowe	szt.	4	3	2	1	-	193,4	
	sam. terenowe	szt.	13	13	9	4	-	599,9	
	ciągniki	szt.	1	2	2	-	-	163,8	2 -175,8 tys zł
	pilarki	szt.	14	14	14	-	-	20,9	
	kserografy	szt.	3	3				89,2	
5.	Wartość środków trwałych	zł.	12325,4	12511,8	x	x	x	x	

Sporządzili: Marek Wrona, Małgorzata Kowalewska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 18a.

Lp.	Członkostwo w organizacjach międzynarodowych	Rok przystap.	Zasady przynależności (bierna / czynna)	Przedstawiciel Parku w organizacji
1	Federacja Europarc	1999	czynna	Brak

Współpraca międzynarodowa w 2003 r.

Sporządził: Jarosław Borejszo

Tabela 18b.

Współpraca zagraniczna

Lp.	Współpraca z instytucjami	Rok rozpoczęcia	Tematyka i zakres współpracy w 2003 roku
1.	Fundacja Lasów i Jezior „FONDEL”	2000 marzec	Organizacja Europejskiego Tygodnia Lasów na Suwalszczyźnie.
2.	Dzukijski Park Narodowy (Litwa)	1999	Przyjęcie grupy młodzieży w ramach Europejskiego Tygodnia Lasów
3.	Powiat Mürizt (Niemcy)	1997	Szkolenie w ramach programu Interreg IIIB „Turystyka Wysokiej Jakości” 02-06.04.2003
4.	Województwo Värmland (Szwecja)	7.07.2003	Spotkanie informacyjne, prezentacja WPN
5.	The Holy Family University in Boston (USA)	6.10.2003	Spotkanie informacyjne, prezentacja WPN i przekazanie informacji o działalności HFU

Sporządzili: Wiesława Malinowska, Maciej Ambrosiewicz, Jarosław Borejszo

Tabela 18c.

Wydawnictwa obcojęzyczne za ostatnie 5 lat

Lp.	Tytuł (autor)	Rok wydania	Nakład
1.	Publikacja „European Forest Week”	2003	1000
2.	Pakiet broszur “Dziedzictwo kulturowe” z serii “Poznaj Wigierski Park Narodowy” (Tradycyjne pokrycia dachowe, Krzyże i kapliczki przydrożne, Dawne budownictwo ludowe) (Amrosiewicz M.). Streszczenia w języku angielskim.	2003	1000
3.	Pakiet broszur “Mammals” z serii “Nature in the Wigry National Park” (Overview, Species protection, Rodents Rodentia, Carnivores Carnivora, Even-toed ungulates Artiodactyla, Insectivores Insectivora) (Misiukiewicz W.).	2003	1000

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

4.	Pakiet broszur "Peat bogs" z serii "Nature in the Wigry National Park" (Overview, Fens, Raised peat bogs, Intermediate peat bogs). (Romański M.)	2003	1000
5.	Pakiet broszur "Forests" z serii "Nature in the Wigry National Park" (Overview and history, The dangers faced by forests, Protection measures in the Park's forest, Development phases of forest stands, Types of forest communities). (Borejszo J., Twaróg J.)	2003	1000
6.	Pakiet broszur "Terrestrial insects" z serii "Nature in the Wigry National Park". (Overview, The importance of insects, Rare and protected insects, Beetles Coleoptera, Hymenoptera, Diptera Diptera, Butterflies and moths Lepidoptera). (Krzysztofiak A., Krzysztofiak L.)	2003	1000
7.	Educational trail PRIMEVAL FOREST. A guide. (Zaborowski Z.)	2002	3000
8.	Pakiet broszur "Flowing waters" z serii "The nature of WNP" (General information, Small rivers, The Czarna Hańcza River, The Kamionka River, The Wiatrołuża River) (Osewski M.).	2002	1000
9.	Pakiet broszur "Stagnant waters" z serii "The nature of WNP" (General information, Lakes, Lakelets, „Suchar” lakes) (Osewski M.).	2002	1000
10.	Pakiet broszur "Education trails" z serii „The nature of WNP” [Primeval forest (Zaborowski Z.), Suchary (Krzysztofiak A. i L.), Forest (Zaborowski Z.), Amphibians (Krzysztofiak A. i L.), Lakes (Wesołowska L.)].	2002	1000
11.	The Wigry National Park. The orthophotomap.	2002	
12.	The nature of Wigry National Park. CD. Borejszo J., Krzysztofiak A., Krzysztofiak L., Marson E., Misiukiewicz W., Osewski M., Romański M., Wesołowska L., Zaborowski Z.)	2002	3100
13.	Educational trail „Lakes”. A guide. (Ambrosiewicz M., Malinowska W., Osewski M., Wesołowska L., Zaborowski Z.)	2001	1500
14.	Pakiet broszur "Protected plants species" (Species protection, Forest plants, Plants of dry environments, Aquatic and wetland plants). The nature of WNP (Krzysztofiak A., Romański M., Krzysztofiak L.)	2001	1000
15.	Pakiet broszur "Fishes" (Protection of the diversity of species, Direction of protection, Ichthyofauna, Angling). The nature of WNP Osewski M.	2001	1000

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

16.	Pakiet broszur "Beavers" (Beavers in Wigry National Park, The history of beavers in Poland, The biology of the beaver, Beavers' impact on the environment). The nature of WNP (Misiukiewicz W.)	2001	1000
17.	Broszura „Wigry Lake” (Krzysztofiak L.).	2001	1000
18.	Broszura „Suchar lakes”. The nature of WNP (Krzysztofiak L.)	2001	1000
19.	By the Neman and Czarna Hańcza Rivers. Nature – Culture – Tourism. (Borejszo J., Drobelis E., Kamiński M., Lapele M.)	2000	1000
20.	Przewodnik turystyczny Biking through Wigry National Park – II wydanie, Mit dem Fahrrad im Wigierski-Nationalpark – I wydanie (Marson E., Borejszo J.)	2000	1000+ 2000
21.	Broszura „Edukacja”, z abstraktem obcojęzycznym.	1999	3000 egz.
22.	Przewodnik po ścieżce „Płazy”, z abstraktem obcojęzycznym.	1999	3000
23.	Przewodnik turystyczny Biking through Wigry National Park (Marson E., Borejszo J.)	1999	1000
24.	Album „X-lat Wigierskiego Parku Narodowego”, abstrakty w językach angielskim, francuskim, niemieckim.	1999	2500
25.	Wigry National Park. Map for tourists (również w wersji niemieckiej).	1999	10000

Sporządzili: Lech Krzysztofiak i Jarosław Borejszo

Tabela 18d.

Wyjazdy zagraniczne w 2003 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko	Liczba dni	Kraj	Cel wyjazdu
1.	Joanna Adamczewska	Kierownik sekcji ds. dydaktyki	4	Ukraina	IV Seminarium pt. „Edukacja ekologiczna i udostępnianie parków narodowych do zwiedzania” organizowane przez Bieszczadzki Park Narodowy i Krajowy Zarząd Parków Narodowych. Wizyta w Karpackim Rezerwacie Biosfery z siedzibą w Rachowie.
2.	Zdzisław Szkiruć	dyrektor	5	Niemcy	Międzynarodowa konferencja „Europejska Akademia Waren” 02-06.04.2003
3.	Jarosław Borejszo	kierownik DOPIK	2	Litwa	Seminarium „Międzynarodowe szlaki turystyczne na pograniczu polsko-litewskim”. Marcinkonys 26-27 luty 2003

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

4.	Jarosław Borejszo	Kierownik DOPIK	9	Niemcy Francja	Warsztaty szkoleniowe z zakresu turystyki aktywnej. Powiat Müritztz (Niemcy) i Departament Jura (Francja). 7-15.12.2003.
----	-------------------	-----------------	---	-------------------	--

Sporządzili: Jarosław Borejszo i Wiesława Malinowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

Tabela 18e.

Oficjalni goście zagraniczni w 2003 r.

Lp.	Kraj/ instytucja, organizacja	Liczba osób	Liczba dni	Cel wizyty	Uwagi
1.	Uzbekistan	4	1	Poznanie działań edukacyjnych (przyrodniczych i kulturowych) prowadzonych przez park	
2.	Francja	8	7	Młodzież i opiekunowie - udział w obchodach Europejskiego Tygodnia Lasów	Europejski Tydzień Lasów został zorganizowany w ramach współpracy z Europejską Fundacją Lasów i Jezior FONDELFF (skupiającą przedstawicieli z wymienionych krajów)
3.	Hiszpania	6			
4.	Szwecja	7			
5.	Finlandia	8			
6.	Litwa	12			
7.	Niemcy	6			
8.	Szwajcaria	1	3 msc.	Praktyka studencka	Kontynuacja praktyki od października 2002 r.
9.	Szwecja Województwo Värmland	2	1	Omówienie możliwości współpracy	
10.	USA The Holy Family University in Boston	3	1	Zapoznanie się ze specyfiką WPN-u, poszukiwanie wspólnych pól działania	

Sporządzili: Wiesława Malinowska i Zdzisław Szkiruć

Załącznik 19.

Informatyka

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Komputery ogółem (szt.)	51
	w tym: z procesorem min. 800 MHz	10
	przyrost liczby komputerów w 2003 r.	0
2.	Sieć komputerowa	
	a) sieciowy system operacyjny: Win NT 3.51	1
	b) liczba czynnych stacji roboczych	38
3.	GIS	
	Programy GIS (szt. licencji) MapInfo	5
	MS Acces (w ramach MS Office Prof.)	20
4.	Własne strony WWW	tak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

	Wersje obcojęzyczne	brak
	Liczba wejść na stronę w 2003 r. (spoza parku)	45 500
5.	Kadry	
	Asystent (pracownik naukowy) - Maciej Romański (m.in. informatyka w zakresie obowiązków)	1 etat
	Specjalista do spraw geodezyjno – informatycznych – Andrzej Szymański (m.in. informatyka w zakresie obowiązków)	1 etat
6.	Edukacja informatyczna	
	a) kursy (liczba uczestników)	nie było

Sporządził: Wojciech Kamiński

Załącznik 20.

Współpraca z samorządami w 2003 r

Lp.	Partner	Zakres współpracy	Efekt
1.	Zarząd Miasta Suwałki, Gmina Suwałki	Rozwój zrównoważony	Przygotowania do realizacji projektu „Ochrona wód w zlewni jeziora Wigry” do funduszu ISPA. Przygotowanie projektu „Rozwój turystyki aktywnej w Suwałkach i w otulinie parków narodowego i krajobrazowego” do funduszu ERDF.
2.	Zarząd Miasta Suwałki	promocja, rozwój zrównoważony	promocja regionu, udział w targach „Aktywne wakacje 2003”. Opracowanie programu ochrony środowiska miasta, uwzględnienie interesów parku w zadaniach Zarządu Miasta. Uczestnictwo w Zespole Sterującym Programu ISPA, przygotowanie realizacji zadania zgodnie z interesami WPN-u.
3.	Miasto Suwałki, Powiat Suwałki, Gminy: Suwałki, Krasnopol, Nowinka.	Rozwój zrównoważony	Współpraca ze szkołami Organizowanie "Sprzątania Świata"
4.	Starostwo Powiatowe w Suwałkach	Rozwój zrównoważony	Podpisano porozumienie o współpracy na rzecz wspólnych działań w zakresie rozwoju zrównoważonego. Opracowanie strategii rozwoju powiatu, ujęcie zadań WPN-u.
5.	Starostwo Powiatowe w Sejnach	Rozwój zrównoważony	Posiedzenie Rady Powiatu w siedzibie WPN dnia 01.08.2003 r. Omówiono funkcjonowanie parku i pola współpracy.
6.	Gmina Krasnopol	Rozwój zrównoważony	Sesja Rady Gminy w siedzibie WPN dnia 21.05.2003 r. Omówiono bieżącą działalność WPN-u i pola współpracy. Udział WPN-u w festynie europejskim 01.06.2003 r., prezentacja działań parku.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

7.	Gminy Krasnopol i Giby	Rozwój zrównoważony	Propozycja wspólnych działań w zakresie zagospodarowania turystycznego rzeki Czarnej Hańczy oraz późniejszej realizacji tego programu z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania nie została przyjęta przez gminy.
8.	Forum Samorządowe Pojezierza Suwalsko–Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej.	Rozwój zrównoważony	Aktywne uczestnictwo w pracach związanych z członkostwem w Europejskiej Fundacji Lasów i Jezior FONDEL, prowadzenie sekretariatu d/s współpracy z FONDEL-em. Organizacja Europejskiego Tygodnia Lasów na Suwalszczyźnie.
9.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	promocja, rozwój zrównoważony	Wspólne działania promocyjne (targi turystyczne), prace nad wydaniem zestawu broszur „Parki Narodowe Województwa Podlaskiego”. Udział w pracach Wojewódzkiego Zespołu ds. programów rolno-środowiskowych, określenie zasięgu obszarów w województwie oraz przygotowania do wdrożenia programu.
10.	Powiatowy Zespół Rozwoju Turystyki	promocja	Działania na rzecz rozwoju produktu turystycznego Pojezierza Suwalsko- Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej, opracowanie audytu turystycznego, prace w ramach projektu „Zintegrowana sieć tras rowerowych Suwalszczyzny”
11.	Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna	promocja, informacja turystyczna	Działania promocyjne, obsługa komputerowego systemu informacji turystycznej i promocji regionu

Sporządzili: Jarosław Borejszo i Zdzisław Szkiruć

Załącznik 21

Współpraca z organizacjami ekologicznymi w 2003 r

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres współpracy	Efekt
1.	Fundacja GAP Polska	Prowadzenie „Programu Ekozespołów” w szkołach na terenie powiatów w granicach których leży park – koordynacja programu.	Przekazywanie materiałów programowych do szkół, udział w konkursie, warsztaty dla nowej grupy instruktorów.
2.	Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju „Agro-Group”	Promocja działań edukacyjnych na terenach chronionych woj. podlaskiego.	Współpraca przy tworzeniu informatora o edukacji ekologicznej dla szkół podstawowych i gimnazjów województwa podlaskiego

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2003 ROKU

3.	PTTK Suwałki	Współorganizacja imprez edukacyjno-turystycznych, Oznakowanie 2 szlaków rowerowych	Zwiększone zainteresowanie ścieżkami edukacyjnymi i szlakami turystycznymi na terenie parku, 36,6 km nowych szlaków rowerowych.
4.	Stowarzyszenie "Człowiek i Przyroda"	Czynna ochrona fauny, edukacja ekologiczna	Wspólne zorganizowanie warsztatów naukowo-edukacyjnych dot. Ochrony płazów (lipiec) oraz ochrony wód (wrzesień)
5.	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski	Realizacja wspólnych projektów w zakresie edukacji ekologicznej i ochrony różnorodności biologicznej	Realizacja projektu "Warsztaty ekoturystyczne metodą do wspólnego wypracowania produktu turystycznego ukierunkowanego na turystykę i wypoczynek dzieci i młodzieży w oparciu o założenia rozwoju zrównoważonego" oraz „Zachowanie i ochrona bioróżnorodności w rolnictwie na terenie WPN"
6.	Regionalne Centrum Ekologiczne na Europę Środkową i Wschodnią (REC)	Organizacja konkursu plastycznego pt. „Park narodowy skarbem naszej małej ojczyzny”. Wdrażanie pomocy dydaktycznych do prowadzenia edukacji ekologicznej pt. „Zielony Pakiet” – warsztaty dla nauczycieli.	Konkurs rozstrzygnięty, pomoce wdrożone
7.	Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska	Wymiana publikacji, uczestnictwo w posiedzeniach Rady Nadzorczej.	Rozpowszechnianie materiałów o ZPP, przygotowywanie wspólnych programów.